

Jesenški **GLASOVI**

OKTOBER 2024

30 let Občine Miren - Kostanjevica

Nimam časa – imam čas

V sodobnem hitrem dogajanju ste verjetno že velikokrat slišali te besede: Nimam časa. Toda prav vsakdo ima vsak dan na voljo 24 ur. Kaj bo v tem dnevu počel in opravil, je izbira posameznika.

Morda boste rekli, da nismo vsi ljudje enako obremenjeni, da imajo eni več nalog kot drugi. Ne bom oporekala, saj smo si ljudje različni tudi glede na življenjsko obdobje, hitrost delovanja, sposobnosti, organiziranost ... In prav organiziranost časa in dela je morda največja prednost tistih, ki so uspešni.

Strokovnjaki predlagajo, da si za vsak dan napravimo načrt opravil, ki ga zapišemo na papir. Zakaj tako? Če drugega ne, bomo sproti črtali tisto, kar smo opravili. Že to daje prijeten občutek, kajne. Toda treba je se lotiti: naj izberem najtežjo in najbolj zapleteno nalogo ali naj začnem z najlažjo? Vzamem najbolj nujno ali tisto, ki je pač prva pri roki?

Brain Tracy v svoji knjigi Pojej živo žabo predlaga, da naše delo in opravila razdelimo na 20 % tistih, ki so nujna, bistvena in se jim popolnoma posvetimo. 80 % je takih, ki so manj pomembne in ne dajo toliko rezultatov. Od desetih nalog je navadno le ena najpomembnejša in te se lotimo prve. Ta naloga ima veliko vrednost. Morda nam je zoprna, ker je zapletena, težka, obsežna. Vendar jo bomo korak za korakom rešili. V enem dnevu ali po korakih v več zaporednih dnevih. Včasih so rekli, da si je treba tako nalogo »narediti v glavi« prijetno. In brez odlašanja začeti. Ko bo opravljena, dobimo neprecenljivo nagrado – osebno zadovoljstvo in opravljeno delo. Uspešni ljudje so se po Tracyju pripravljeno odreči trenutnemu zadovoljstvu in udobju, da v prihodnosti požanjejo večje nagrade.

Seveda na nas preži skušnjava, da bi se za »ogrevanje« lotili neke manj pomembne naloge. Prav tako bomo porabili čas, kot bi se lotili najpomembnejšega dela. Toda veselje ob dokončanju je hipno, plitko, osebno zadovoljstvo krhko. Nad nami kot Damoklejev meč visi »tista velika naloga«. Ki čaka. Nam žuga. Vzbuja slabo vest, ker ni opravljena. In nas peha v časovno stisko, da moramo nekaj na hitro opraviti. Ker hitimo, je možnost napake večja, delo je lahko površno opravljeno. Mi pa smo nezadovoljni. Zato se uprimo skušnjavi, da bi najprej opravili manj pomembne naloge.

V teh jesenskih mesecih, ko je letni odmor že za nami, vam želim, da si delo in opravila dobro organizirate in tako uspešno oddelate najpomembnejše naloge, da vam ostane dovolj časa še za tiste manj pomembne, celo zabavne.

Naj zaključim z Goethejevo mislijo: »Časa imamo vedno dovolj. Vprašanje je le, ali ga znamo prav porabiti.«

Marta Pavlin, urednica

Glasiilo Občine Miren - Kostanjevica

Izdajatelj: **Občina Miren - Kostanjevica**; e-naslov: **glasilo.omk@siol.net**; odgovorna oseba izdajatelja: **Mauricij Humar**, župan; odgovorna urednica: **Marta Pavlin**; uredniški odbor: **Sonja Cijan, Nataša Kolenc, Tanja Čermelj, Katarina Spacal, Karla Žniderčič, Matejka Maver Pregelj, Špela Sušanj**; lektoriranje: **Marta Pavlin**; oblikovanje in prelom: **Studio Alpe.cc**
Naklada: **1.900 izvodov**; tisk: **Grafika Soča**; fotografija na naslovnici: **Jasmina Putnik**

Glasiilo prejmejo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Glasiilo je vpisano v Razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2168.

Naslednja številka izide **konec decembra 2024**.

Prispevke za jesensko številko glasila nam lahko **pošljete do 15. novembra 2024** na elektronski naslov: **glasilo.omk@siol.net**. Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi za tisk tako po obsegu kot izrazu. Prispevkov z nezakonito, žaljivo, zavajajočo, sporno ali moralno neprimerno vsebino ne objavljamo. Fotografije naj bodo v formatu .jpg, .psd ali .tif v velikosti najmanj 3 MPix (vsaj 300 dpi ali več) in poslane kot priponka (ne v besedilu). Besedilo in fotografije morajo biti opremljeni z imenom avtorja.

Občina
**Miren –
Kostanjevica**

Spoštovani,

Jesen je vselej krasen letni čas, pa četudi nam vreme ne-malokrat kakšno zagode. Predvsem pa je jesen čas, ko se naša občina prelevi v pravi festival pestrega dogajanja. Nič čudnega, saj je napočil čas, ki ga zaznamuje začetek šolanja in konec poletne vročine, pa tudi delo na vrtovih, poljih, sadovnjakih, olčnikih in vinogradih je zdaj na vrhuncu. Zakaj ne bi temu zanesenemu tempu prisluhnili tudi mi? A naše letošnje družbeno dogajanje je s sporočili miru in sožitja še kako prodrlo v širni svet.

Ljubitelji zgodovine, umetnosti in narave radi obišejo Cerje, naš pomnik miru. Vsako leto ob mednarodnem dnevu miru priredimo na Cerju posebno slovesnost z bogatim programom, izjemnimi govorniki ter gosti. Letošnja je bila še posebej ganljiva in veličastna. Sporočila miru nam je predala umetnost sama. Zlasti sem vesel, da smo s skupnimi močmi omogočili odprtje zadnjih treh del akademskega slikarskega mojstra Rudija Španzla, ki tako zaokrožajo njegov edinstven likovni opus na Cerju »Amen čez kamen«. Z njim dokazuje, da je umetnost še kako zgovorna, tu in tam celo preroška. V njenih sporočilih se obuja kolektivni spomin na vojne grozote, ki naši zemlji in ljudem niso nikdar prizanašale. Poznavanje pretekle in polpretekle zgodovine tako ponuja pot miru in strpnosti, ki jo Evropa in svet danes na novo odkrivata. Miru kot osrednji temeljni vrednoti pa smo seveda, kot se spodobi, namenili kar večdnevno dogajanje. Že v četrtek z Alenko Slavinec in njeno razstavo fotografij narodoljuba Borisa Pahorja, v petek pa so se na Cerju množično zbrali mladi iz Unescovih šol z obeh strani meje. Za nami je res pravi festival, na katerem smo lahko upravičeno ponosni.

Naša občina v teh dneh praznuje svoj trideseti rojstni dan. To ni le razlog za veselje, temveč hkrati priložnost, da se ozremo na prehojeno pot in si čestitamo za vse dobre zgodbe in premagane ovire. Vesel sem, da smo kljub omejenim proračunskim sredstvom uspeli realizirati številne investicije, zlasti v našo izobraževalno, prometno in turistično infrastrukturo. Ravno v teh dneh je svoja vrata odprla nova knjižnica v Biljah, ki so je Biljenci še kako veseli. Veliko takšnih projektov smo ustvarili v teh desetletjih prav po zaslugi dobrega sodelovanja med občino ter krajevnimi skupnostmi. Želim si, da ta vez ostaja močna in povezana tudi naslednjih trideset in več let. Krajevna skupnost Bilje jih je tokrat naštel dvakrat toliko, zato je prav, da ji ob tej priložnosti skupaj čestitamo za ta visok 60. jubilej.

Predvsem pa, da čestitamo drug drugemu, se poveselimo, skupaj nazdravimo za naših krasnih trideset. Hvala vsem za zaupanje in iskreno podporo.

Mauricij humar

Občinska priznanja 2024

Občinski svet je na 4. izredni seji 2024 sprejel sklep, da se občinska priznanja podelijo Jožku Faganeliju, Heleni Budin, Aleksandru Zavadlavu in Društvu prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote.

Na razpis za podelitev občinskih priznanj ni prišla nobena pobuda za častnega občana. Na seji sta bili potrjeni dve plaketi in dve priznanji Občine Miren - Kostanjevica.

Aleksander Zavadlav

je prejemnik plakete Občine Miren - Kostanjevica za oživitev pevske tradicije v domači vasi, ohranjanje pevske kulture v Opatjem selu, vodenje ženskega pevskega zbora in negovanje slovenske kulture. S svojim načinom delovanja in bivanja pomembno prispeva k ugledu in promociji občine.

Aleksander Zavadlav iz Opatjega sela je že od rane mladosti izražal ljubezen do petja in igranja na inštrumente. Kot mladenič se je priključil orkestru Kras in postal njegov stalni član. Prav njemu gre zasluga za ponovno obuditev delovanja moškega pevskega zbora v Opatjem selu, kjer poje že več kot 50 let. Bil je tudi eden od pobudnikov za ustanovitev združenih moških pevskih zborov, ki so s programom domovinskih in partizanskih pesmi gostovali po Primorski.

V letu 2014 je bil na njegovo pobudo ustanovljen Ženski pevski zbor »KRAS«, ki ga tudi sam vodi. Preizkusil se je tudi v skladanju in prirejanju skladb za ta zbor.

Izpostaviti želimo tudi Aleksandrov doprinos k delovanju Prosvetnega društva »KRAS«, saj je v društvu zavzeto opravljal številne funkcije. Med drugim je bil njegov predsednik, dolga leta tajnik, pa tudi član izvršnega odbora. Aktivno je sodeloval pri vseh pomembnih dogodkih društva.

Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote

je prejemnik plakete Občine Miren - Kostanjevica za učno in osebno pomoč osnovnošolcem, mladim, zakonskim parom in staršem. Pomoč nudijo tudi brezdomcem. Mladim nudijo učenje glasbenih inštrumentov in organizirajo razna srečanja. S svojo dejavnostjo in odprtostjo do celotne družbe pomembno prispevajo k ugledu in promociji občine.

Cilj Društva prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote je povezovanje prostovoljcev, da nato nudijo pomoč vsem, ki jo želijo sprejeti. S svojim delom in pristopom lajšajo socialne in psihološke stiske ljudi, skušajo zmanjšati trpljenje, povečati dostojanstvo in celovitost človeške osebe, odkrivati in spreminjati okoliščine, ki so vzrok socialnih stisk, skrbijo za vzgojo mladih in otrok, vzgojo za ljubezen do kulture, izobraževanja. Pri svojem delu posvečajo pozornost zdravju in športnim aktivnostim. Svojo pomoč nudijo vsem, ki želijo, ne glede na religijo, raso, narodnost ali politično prepričanje.

Da bi to dosegli, organizirajo učno in osebno pomoč, vrtec, učenje inštrumentov, počitniško varstvo, oratorij, vikende za mlade in zakonske pare ter starše, delo z brezdomci.

Helena Budin

je prejemnica priznanja Občine Miren - Kostanjevica za razvoj podjetništva v občini, ohranjanje obrti, uresničevanje želja in pričakovanj ter izpolnjevanje potreb strank po kakovostni kozmetični storitvi in skrbi za zdravje in dobro počutje. Na ta način prispeva k ugledu in promociji občine.

Helena Budin je s svojim delom veliko prispevala k razvoju podjetništva v Občini Miren - Kostanjevica. Že več kot trideset let deluje na isti lokaciji v Mirnu, tvorno sodeluje v lokalnem okolju in širše. S krepitevijo svoje dejavnosti veliko prispeva k bogatejši in kvalitetnejši kozmetični ponudbi v Občini Miren - Kostanjevica.

Salon Revital je salon z visoko kakovostno in strokovno storitvijo, ki s prijaznostjo in z individualnim pristopom do vsake stranke ustvarja občutek

domačnosti in topline. Vse pogosteje se k njej obračajo tudi stranke iz Italije. Kozmetični salon je že dolgo znan po raznovrstnih storitvah za nego telesa, ki jih nenehno dopolnjujejo z novostmi in širjenjem ponudbe.

Helena Budin se ponaša tudi z dolgotrajnim mentorstvom mladim in podporo lokalnim društvom. S krepitevijo svoje dejavnosti pripomore k bogatejši in h kvalitetnejši ponudbi v Občini Miren - Kostanjevica.

Jože Faganeli

je prejemnik priznanja Občine Miren - Kostanjevica za doprinos k odličnemu delovanju Društva upokojencev Miren, skrbi za dobrobit upokojencev v Mirnu in v Hiši dobre volje ter za varnost osnovnošolcev v prvih dneh šolskega leta. S svojim delom in požrtvovalnostjo pomembno prispeva k ugledu občine.

Jože Faganeli je bil več let član zborov MPZ Anton Klančič in Provoxa. Danes je tudi član Društva upokojencev, kjer opravlja funkcijo blagajnika, pripravlja izlete za upokojence, redno objavlja članke o delovanju društva na portalu Moja občina in v občinskem glasilu, pomaga pri postavljanju likovnih razstav v Mirenski likovni galeriji.

Poleg tega se že od odprtja po svojih močeh trudi ohranjati stik s Hišo dobre

volje in tako popestriti vsakdanjik njihovim varovancem. Vsako leto sodeluje v čistilni akciji v Mirnu, kar kaže, da mu je domača skrb za okolje krajanov in s tem občine.

Kot prostovoljec v septembru sodeluje na prvem šolskem dnevu, kjer skrbi za varnost prvošolcev in drugih osnovnošolcev.

Občinska uprava

Najuspešnejši učenci na sprejemu pri županu

Na povabilo župana **Mauricija Humarja** smo bili tudi letos priča srčnemu in navdihujočemu srečanju, ki bo zlatim učencem zagotovo še dolgo pričaral nasmešek na obrazu.

Obiskali so nas štirje učenci, devetošolci Osnovne šole Miren, ki ravno te dni z odliko zaključujejo šolanje. Vse štiri odlikujejo izjemen šolski uspeh kot tudi obilica dosežkov na različnih področjih.

Mia Mozetič Rolih, Rafael Budin, David Štukelj, Gašper Mašera so najuspešnejši devetošolci ob zaključku šolskega leta 2023/2024. Župan jim je čestital za izjemen dosežke in jim v dar poklonil majhno, a simbolično darilo. Županova petica, plaketa s posvetilom, naj naše zlate devetošolce še dolgo spominja na osnovnošolske čase. V nagovoru je župan mlade opogumljal in jih budril,

naj sprejemajo življenjske izzive in se iz njih učijo. Delovne navade, vztrajnost in trma so lastnosti, ki jih učenci že imajo. Odlične ocene in številni drugi dosežki so zagotovo tudi odraz le-teh. Zaključek

krajšega srečanja se je sklenil ob številnih spominskih fotografijah in prijetnem druženju.

Mateja Drnovšček, občinska uprava

Priprave novih občinskih celostnih prometnih strategij

V novembru 2023 je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo objavilo javni razpis za sofinanciranje izdelave Občinske celostne prometne strategije (OCPS) prek kohezijskih sredstev.

Občine Sežana, Hrpelje - Kozina, Diavača, Komen in Miren - Kostanjevica so pripravile in uspešno oddale skupno vlogo za pripravo novih OCPS.

Cilj OCPS je nasloviti izzive na področju prometa ter z izvajanjem sprejetih ukrepov zagotoviti boljšo kakovost bivanja, izboljšati kakovost zraka in zmanjšati hrup, povečati prometno varnost ter izboljšati mobilnost in dostopnost. S sprejeto strategijo bomo lažje zagotovili dostop do nacionalnih in evropskih sredstev s področja izvajanja ukrepov trajnostne mobilnosti.

V skladu z izhodišči in s pogoji za izdelavo OCPS smo pripravili povpraševanje za vključitev zunanjih strokovnjakov. V

sodelovanju s konzorcijem občin bodo strategijo pripravljali podjetji Locus, d. o. o., in Igea, d. o. o., ter Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija, ki že imajo izkušnje pri izdelavi celostnih prometnih strategij. 12. 7. 2024 smo izvedli uvodni delovni sestanek z vsemi občinami, namenjen predstavitvi vsebine projekta OCPS, ciljev, načina dela ter terminskega plana predvidenih aktivnosti.

Pri izdelavi strategije bo ključnega pomena aktivna vključitev širše javnosti,

tako strokovne kot splošne. Vse občane vabimo k spremljanju in aktivnemu sodelovanju pri celotnem procesu priprave dokumenta, saj se bodo izvajale številne aktivnosti (delavnice, razprave, ankete), kjer boste lahko podali svoja mnenja, opredelili izzive in predlagali ukrepe za izboljšanje stanja na področju trajnostnega načrtovanja prometa v naši občini.

Občinska uprava

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Sofinancira
Evropska unija

Rekonstrukcija ceste Miren–Opatje selo

Občina Miren - Kostanjevica in Ministrstvo za infrastrukturo, Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo, sta začela postopek ureditve državne ceste R3-614/1047 Miren–Opatje selo. Glavni izvajalec Kolektor CPG, d. o. o., je podpisal pogodbo z Ministrstvom za infrastrukturo 31. julija 2024 in bil uveden v delo, vendar se fizična dela še niso začela. Vrednost pogodbenih del znaša 2.245.648,86 eur, nadzor nad gradnjo pa bo izvajalo podjetje Projekt, d. d., Nova Gorica. Rok za dokončanje vseh del je 30. maja 2026.

Preureditev ceste je potrebna zaradi slabega stanja, vključno z razpokami, kolesnicami in grbinami. Urejene bodo bankine, dodane bodo površine za kolesarje in pešce. Rekonstrukcija vključuje širitev vozišča, zamenjavo ustroja, izboljšanje odvodnjavanja, ureditev prečnih nagibov ter namestitve cestne razsvetljave in zaščito komunalnih vodov. Investicija je sestavljena iz treh faz. Prva faza zajema cesto od spomenika posvečenega padlim Garibaldincem v 2. svetovni vojni pred vasjo Opatje selo do prvega ovinka v mirenski rebri iz smeri Opatje selo–Miren.

Občinska uprava

Štirje novi občinski projekti

V dobi hitrih sprememb in globalnih izzivov je čezmejno sodelovanje ključno za reševanje lokalnih problemov.

Predstavljamo štiri projekte, ki se osredotočajo na prilagoditev podnebnim spremembam, trajnostni razvoj in kulturno valorizacijo v čezmejnem prostoru med Slovenijo in Italijo. Vsi so financirani s strani Evropske unije v okviru Programa Interreg VI-A Italija – Slovenija.

KARS ADAPT: Prilaganje podnebnim spremembam

Projekt KARS ADAPT, ki traja od aprila 2024 do aprila 2026 s skupno vrednostjo 1.055.848 € in prispevkom ESRR 844.678 €, se osredotoča na izboljšanje odpornosti kraškega območja na naravne nesreče, kot so požari, poplave in toča. Projekt poudarja pomen čezmejnega sodelovanja za izboljšanje preventivnih ukrepov in odzivanja na nesreče ter vključuje inovativne pristope, kot je protokol za evakuacijo živali.

Več informacij:
www.ita-slo.eu/karst-adapt

BEWOP: Trajnostna kulturno-turistična ponudba

Projekt BEWOP (BeyondWalkofPeace) traja od aprila 2024 do oktobra 2026 s skupno vrednostjo 1.321.591 € in prispevkom ESRR 1.057.273 €. Poudarja razvoj trajnostne kulturno-turistične ponudbe na podeželskih območjih povezanih s prvo svetovno vojno. Cilj je izboljšati turistični produkt z ustvarjanjem integrirane poti ter spodbujati gospodarski razvoj in zgodovinsko ozavešanje.

Več informacij:
www.ita-slo.eu/sl/bewop

KARST FIREWALL 5.0: Spodbujanje odpornosti na požare

Projekt KARST FIREWALL 5.0, ki poteka od aprila 2024 do aprila 2026 z vrednostjo 1.061.955 € in prispevkom ESRR 849.564 €, se osredotoča na obvladovanje gozdnih požarov na kraškem območju. Razvija nove pristope za napovedovanje in obvladovanje požarov z uporabo tehnologij, kot so brezpilotna letala in umetna inteligenca, ter izboljšuje sodelovanje med gasilskimi enotami in civilno zaščito.

Več informacij:
www.ita-slo.eu/karst-firewall-50

BEST: Povezovanje in trajnostni razvoj

Projekt BEST, ki se odvija od aprila 2024 do oktobra 2026 z vrednostjo 1.000.575 € in prispevkom ESRR 800.460 €, naslavlja izzive turističnih, kulturnih in kulnaričnih ponudnikov na čezmejnem območju. Ponuja rešitve za povečanje zmogljivosti lokalnih skupnosti z izobraževanjem, s strateškim načrtovanjem in z vzpostavitvijo čezmejne poti za povezovanje turističnih in kulturnih vsebin.

Več informacij:
www.ita-slo.eu/best

Ti štiri projekti predstavljajo ključne korake k trajnostnemu razvoju in prilagoditvi podnebnim spremembam v čezmejnem prostoru. S poudarkom na inovacijah in sodelovanju bodo prispevali k večji odpornosti, prepoznavnosti in trajnostnemu razvoju regije.

Uradne ure uprave Občine Miren - Kostanjevica

Vsa obvestila o spremembah urnika občinske uprave in ostala obvestila lahko najdete na spletni strani Občine Miren-Kostanjevica ali pokličete tajništvo na telefonsko številko: 05 330 46 70.

Urniki dela s strankami

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00

Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–16.30

Petek: 8.00–12.00

Krajevni urad Miren za občane opravlja naslednje storitve:

- vodenje matičnega registra ter izdajanje izpiskov
- vodenje registra stalnega in začasnega prebivalstva
- pojasnila in pomoč občanom v zvezi s postopki pri upravni enoti
- vodenje uradnih evidenc za potrebe državnih organov
- vodenje postopkov za izdajo osebnih izkaznic in potnih listov ter vozniških dovoljenj
- potrjevanje podpor volivca

Vsa obvestila o spremembah urnika Krajevnega urada Miren in ostala obvestila lahko najdete na spletni strani Občine Miren - Kostanjevica, na spletni strani Upravne enote Nova Gorica ali pokličete na Krajevni urad Občine Miren - Kostanjevica na telefonsko številko: 05 338 43 05.

Občinska uprava

Posodobitev evidence NUSZ (nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča) v Občini Miren - Kostanjevica

Občina Miren - Kostanjevica bo izvedla posodobitev evidenc nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (v nadaljevanju: NUSZ). Posodabljanje se bo izvedlo v prihodnjih mesecih, spremembe pa se bodo predvidoma prvič uporabile za odmero nadomestila za leto 2025.

Evidenca se bo aktualizirala na način, da se bodo za izračun NUSZ upoštevali podatki o površinah zazidanih stavbnih zemljišč, kot izhajajo iz uradnih evidenc Geodetske uprave Republike Slovenije (GURS). Do sedaj je bilo namreč v navadi, da so lastniki oz. uporabniki sami oddajali podatke o površinah. Tako se je pogosto zgodilo, da ti podatki niso bili enaki tistim iz uradnih evidenc GURS.

Na novo se bo vzpostavila tudi evidenca nezazidanih stavbnih zemljišč, na katerih je možna gradnja stavb. Tako boste lastniki teh zemljišč postali zavezanci za plačilo NUSZ tudi za nezazidana stavbna zemljišča.

Obveščanje zavezancev

Zavezanci boste predvidoma v jesenskem času na dom najprej dobili obvestila s podatki o vaših nepremičninah iz uradnih evidenc GURS-a. Če podatki iz uradnih evidenc ne bodo ustrezali

dejanskemu stanju vaše nepremičnine, boste podatke lahko uskladili na Območni Geodetski upravi Nova Gorica. Kasneje boste lastniki nezazidanih stavbnih zemljišč prejeli še obvestila s podatki o vaših nezazidanih stavbnih zemljiščih.

Občinska uprava

Prehodno obdobje se končuje – Zakon o enakih možnostih (ZIMI)

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) je bil sprejet 24. 11. 2010 in je stopil v veljavo 10. 12. 2010.

V prehodnih določbah je v 38. členu določeno prehodno obdobje (od 5 do 15 let), v katerem morajo biti prilagojeni vsi objekti in v tej povezavi storitve javnega značaja vsem vrstam invalidnosti. Prehodno obdobje za vse storitve javnega značaja se zaključuje 10. 12. 2025.

V jesenskem obdobju se pripravljajo sprememba občinskega prostorskega načrta (v nadaljevanju OPN), ki bo posledično ustvaril pogoje dostopnosti do javnih objektov in tako do javnih storitev za vse občane z gibalnimi in senzoričnimi omejitvami. Žal pa sprememba OPN predstavlja le načrt prilagajanja oz. odpravljanja arhitektonskih ovir, ne pa izvedenih prilagoditev za dostop do javnih objektov. Oprl bi se na članek **Lili Moze-tič**, objavljen v občinskem glasilu Poletni glasovi 2020. V članku je izpostavila neurejeno parkiranje voznikov – tako vozil naše kot tuje registracije v ožjem območju Mirna (z avti so zaparkirani pločniki, peš poti). Vse to onemogoča pešcem – tu so posebej izpostavljeni starejši z gibalnimi omejitvami, otroci, mamice z vozički, invalidi na vozičkih in invalidskih skuterjih – varno premikanje skozi vas. Ideja o premiku bencinskega servisa na drugo lokacijo – brez konkretnih rokov, je v bližnji bodočnosti nedosegljiva. Tudi predlagano sankcioniranje preko redarske službe ne vodi k razreševanju tega problema.

Vse občane naprošamo, da se aktivno vključijo s svojimi predlogi pri razreševanju teh razmer. S spremembo OPN ne smemo razreševati prostorske probleme in hkrati ustvarjati nove. Vsak občan, ki bere ta članek, je lahko nosilec predloga OPN, ki v prostorskem načrtu povečuje dostopnost do javnih objektov in tako tudi do javnih storitev.

Kaj je še treba postoriti v Občini Miren - Kostanjevica

V okviru teh prilagoditev izpostavljamo parkirna mesta, ki omogočajo dostop do javnih objektov. Potrebna je vzpostavitev taktilnih oznak, ki omogočajo dostop do javnih objektov. V to kategorijo spadaj gostinski lokali, trgovine, banke, pošte, uradi občine in države, prostori kulturnih in športnih prireditev. V Občini Miren - Kostanjevica moramo dokončati vzpostavitev indukcijske zanke v avli

Osnovne šole Miren; taktilnih oznak na peš poteh v Mirnu, Opatjem selu in Kostanjevici na Krasu; vzpostaviti je treba dodatne slušne zanke.

V okviru izvajanja Zakona o enakih možnostih – ZIMI se predvideva uvedba indukcijskih zank v vseh prostorih, kjer se izvajajo javne storitve. Zakon veleva, da morajo biti prilagojena dostopnost do blaga in storitev vsem vrstam invalidnosti (gibalne in senzorične omejitve). Veleva tudi prilagajanje obstoječih objektov za ljudi z gibalnimi in senzoričnimi omejitvami, prilagajanje šolskih in študijskih procesov, prilagoditve avtobusov in železniške infrastrukture za prevoz invalidov. Dan »D« za realizacijo teh prilagoditev je 10. 12. 2025.

Vse navedeno je zapisano v Akcijskem načrtu Občina po meri invalidov za obdobje 2024–2027 Občine Miren-Kostanjevica. Akcijski načrt bo objavljen na spletni podstrani »Občina po meri invalidov« na spletnem portalu občine.

Vsak občan lahko pomembno prispeva k uresničevanju vizije o enakih možnostih invalidov s tem, da se aktivno vključi v izvajanje Akcijskega načrta Občina po meri invalidov. Tako pridobimo vsi, ne le invalidi.

Mag. Valter Adamič, koordinator projekta Občina po meri invalidov

PREVERJENA RABLJENA VOZILA

stavjanja

Preverjena rabljena vozila

Preverjena
zgodovina vozil

Kredit ali leasing

Do 12 mesečno
jamstvo

Pregled po 140
kontrolnih točkah

Nova Gorica t: 05 33 84 590
Tolmin t: 05 38 00 550
www.stavjanja.si

Srečanje pobratenih občin v Kralupyju na Češkem

V začetku junija 2024 se je v Kralupyju na Češkem odvijalo letno srečanje petih pobratenih občin, med katerimi je tudi Občina Miren - Kostanjevica.

Delegacija predstavnikov Občine Miren - Kostanjevica je tridnevni obisk izkoristila za izmenjavo dobrih praks na področju družbeno-ekonomskega delovanja občinskih uprav na Češkem, Poljskem, v Nemčiji, Srbiji in v Sloveniji. Obenem so preverili aktivnosti mednarodnega projekta Ties4Growth: Deepening Cooperation. Oktobra pa bo naša občina ob svoji tridesetletnici gostila sedemdeset predstavnikov Kralupyja.

Letos mineva šest let od pobratenja med občinama Miren - Kostanjevica in Kralupy. Podpisu dokumenta je botrovala pobuda **Dimitrija Marušiča** iz Opatjega sela, ki se je želel v imenu svojih prednikov zahvaliti potomcem čeških družin za nesebično pomoč številnim izseljenim prebivalcem Opatjega sela. Ti so morali med soško fronto zapustiti svoje domove in so med leti 1915 in 1919 v daljnem Kralupyju dobili skromno, a prijazno zatočišče.

Vsakoletni obisk v Kralupyju vključuje poklon pred ploščami pobratenih občin na fasadi objekta občinske uprave in ogled drevoreda leta 2018 posajenih lip kot simbol trajnega prijateljstva. Naša občina je za protokolarno darilo prejela povečano fotografijo praznovanja enega od svetih zakramentov pred osrednjo mestno cerkvijo, na kateri so tudi člani družin iz Opatjega sela; odslej bo visela na steni v občinski zgradbi.

Delegacija v zasedbi **Mauricija Humarja**, **Dimitrija Marušiča**, **Ariane Durnik** in zunanje sodelavke **Tine Gerbec**, ki vodi projekt Ties4Growth: Deepening Cooperation, se je poslovila z zavezo, da prijateljstvo v prihodnje nadgrajujemo z novimi vsebinami, ki bodo med seboj še tesneje povezale tudi mlajše generacije.

Ariana Durnik
Foto: arhiv občine

Nova maša Mela Kovica v župniji Miren

V nedeljo, 7. julija 2024, smo imeli v župniji zelo slovesen dogodek. Novo mašo je v župnijski cerkvi sv. Jurija obhajal Mel Kovic iz Mirna. To je za našo župnijo zgodovinski dan, saj je bila zadnja nova maša v župnijski cerkvi leta 1942. Obhajal jo je duhovnik Aleksander Lestan, ki je sedaj v 106. letu življenja in je najstarejši še živeči duhovnik.

Z novo mašo v rojstni župniji duhovnik slovesno pričinja svojo duhovniško pot služenja Bogu in ljudem. Na praznik sv. Petra in Pavla sta v koprski stolnici po rokah škofa **Jurija Bizjaka** prejela mašniško posvečenje letošnja novomašnika koprške škofije Mel Kovic in **Luka Jensenko** iz župnije Godovič. Slovesnosti so se udeležili mnogi župljani, pri maši pa je sodeloval tudi mirenski župnijski pevski zbor kot del združenih pevskih zborov.

Priprave na slovesnost v župniji

Na slovesnost nove maše se je župnija dolgo pripravljala. Celo leto duhovno, z molitveno podporo, v zadnjih tednih pa je bilo potrebno urediti mnogo stvari, da je bil praznik slovesen. Priprave sta s strani župnije prevzela Župnijski pastoralni in gospodarski svet, ki sta k sodelovanju pritegnila mnoge župljane. Mnogi so se angažirali Bregovci, saj je novomašnik doma s tega konca Mirna. Seveda so imeli velik delež pri pripravah Melovi domači, sorodniki in prijatelji.

Potrebno je bilo pripraviti program petja in oblikovati sveto mašo s sodelovanjem župljanov. Pri petju se sta se združila župnijski starejši in novi zbor pod vodstvom **Mateja Petejana**, organistka **Eva Dolinšek** in mlade instrumentalistke. Veliko je bilo dela s krašenjem cerkve in okolice.

Mnogi so sodelovali pri nekajdnevni pletenju tradicionalnih vencev iz bršljana. Bregovci so novomašniku pripravili »p'rton« pred domačo hišo, mlaj na Bregu, pred cerkvijo pa dva mlaja z napisom. Transparenti z napisom »Novomašnik bod' pozdravljen« in z novomašnim geslom »Prizadevajte si za ljubezen« so bili postavljeni na strateških točkah ob vhodu v Miren, ob krožišču, na placu, pred domačo hišo ... Na travniku za cerkvijo so bili postavljeni šotori z bogato pogostitvijo.

Sprejem novomašnika in nova maša

Pred sobotno večerno mašo smo novomašnika po tradiciji sprejeli pred župnijsko cerkvijo. Sledila je sveta maša s sodelovanjem župljanov, med katero smo mu izročili darila, ki simbolizirajo njegovo poslanstvo.

Slovesnost nove maše je bila v nedeljo ob 10. uri. Zaradi velike množice ljudi seveda niso mogli vsi k maši v cerkev, zato so slovesnost lahko neposredno spremljali na velikem zaslonu zunaj pod šotorom. Nove maše se je udeležilo mnogo ljudi, ne samo iz naše župnije, ampak tudi iz bližnje in daljne okolice, duhovnikov iz drugih župnij in bogoslovcev.

Po maši je pod šotorom med drugimi novomašniku voščil in mu v imenu Občine Miren - Kostanjevica zaželel vse dobro na življenjski poti tudi župan **Mauricij Humar**, ki mu je izročil umetniško fotografijo župnijske cerkve sv. Jurija in značilnega vodnjaka (p'ča) avtorja fotografa **Matjaža Prešerna**.

Novo mašo je snemal **Ivo Saksida**. Posnetek je dosegljiv na youtubu.

Lili Mozetič
Foto: Boban Petrusovski

Uspehi gasilcev PGD Kostanjevica na Krasu

V Lokavcu je maja potekalo tekmovanje Gasilske zveze Goriške v gasilsko-športnih disciplinah. Tekmovanja se je PGD Kostanjevica na Krasu udeležilo s 4 ekipami: ekipo pionirk, dvema ekipama mladincev in ekipo starejših gasilcev. Ekipo pionirk sestavljajo dekleta stara od 7 do 11 let, v ekipi mladincev

pa so fantje in dekleta od 12. do 16. leta starosti. Skupaj se je tekmovanja udeležilo 32 mladih gasilk in gasilcev.

Ekipo pionirk je osvojila prvo mesto, ekipi mladincev sta dosegli drugo in tretje mesto, ekipa starejših gasilcev pa drugo mesto. Vse štiri ekipe so se

uvrstile na regijsko tekmovanje, ki je potekalo junija v Cerknem. Starejši gasilci so tam osvojili peto mesto, ekipi mladincev pa peto in šesto mesto. Najbolje se je odrezala ekipa pionirk, ki je dosegla prvo mesto v svoji kategoriji in se tako uvrstila na državno tekmovanje.

Pridruži se nam

Želiš postati mlada gasilka ali gasilec? Za mlade člane našega društva skrbijo predani mentorji, ki redno enkrat tedensko izvajajo vaje različnih gasilskih disciplin. Vaje potekajo navadno ob sobotah popoldan, po naših zmogljivostih pa se prilagajamo drugim šolskim in obšolskim obveznostim otrok. Za prevoz na vaje in tekmovanja poskrbi društvo. Članstvo je brezplačno. Če bi se nam rad pridružil, nam piši na e-naslov pgd-kostanjevica@siol.net. Veseli bomo novih mladih članov!

Besedilo in foto: PGD Kostanjevica na Krasu

Ureditev malega nogometnega igrišča z umetno travo Biljah

Na osnovi dogovora in plana investicij s strani ND Bilje smo v začetku junija izvedli javno naročilo za Ureditev malega nogometnega igrišča z umetno travo Biljah. Na povabilo so se odzvali trije

ponudniki. Kot najugodnejši je bil izbran izvajalec FS Group, d. o. o. Dela so se začela izvajati konec julija in so bila zaključena v avgustu. Vrednost vseh gradbenih del je bila 43.401,87 eur. Poleg

gradbenih del smo igrišče opremili še z dvema goloma in lovilnimi mrežami.

Občinska uprava

Sanacija obstoječe stare tribune Bilje

Na osnovi dogovora in plana investicij s strani ND Bilje smo v začetku marca izvedli javno naročilo za Sanacijo starih tribun v Biljah. Na povabilo so se odzvali trije ponudniki. Kot najugodnejši je bil izbran izvajalec Lejer, d. o. o. Dela so se začela izvajati konec maja in so bila zaključena v juniju. Vrednost vseh gradbenih del je bila 16.489,28 eur. Izvedena so bila betonska dela – dobetoniranje obstoječih tribun (prilagoditev novim tribunam).

Občinska uprava

Ureditev in odprtje vaškega parka v Orehovljah

V vasi Orehovlje je v zadnjih letih vzniknil prav poseben prostor – Vaški park, ki je rezultat dolgoletnega truda in skupnega prizadevanja krajanov ter Krajevne skupnosti Orehovlje. Park je zasnovan kot srce skupnosti, kjer se prepletajo druženje, sprostitvev in ohranjanje kulturne dediščine kraja.

Zgodba o nastanku parka sega v leto 2011, ko je bila sprejeta odločitev o odkupu zemljišča. Takratni odločnost in želja krajanov po urejenem skupnem prostoru sta spodbudili k iskanju ustreznih rešitev. Arhitekt **Grega Vežjak** iz Bilj je zasnoval idejni načrt parka in grba. Po večletnem pridobivanju potrebnih dovoljenj so stekla začetna dela. Najprej je bilo potrebno nasuti in izravnati zemljišče, sledili pa so gradnja suhega zidu, postavitve klopi ter zasaditev cipres in orehov, simbolov kraja.

Pomembna pridobitev parka je bila tudi postavitve informacijske table, na kateri je predstavljen zemljevid vasi, stara ledinska imena ter kulturne in naravne znamenitosti okolice. Omeniti velja tudi AED napravo za oživljanje, ki je našla svoje mesto prav v parku, kar povečuje občutek varnosti za vse obiskovalce in krajanje.

Postavitve fontane in ureditev platoja

Leto 2023 je prineslo postavitve fontane, simbola življenja, ki je dodala parku eleganco. S tem je park pridobil dodatno estetsko vrednost in postal priljubljeno mesto za oddih in sprostitvev. Leta 2024 je sledila zaključna ureditev celotnega platoja, kar je park še bolj povežalo z okolico. KS Orehovlje poudarja, da je ta prostor urejen zeleni kotiček in tudi simbol skupnostne povezanosti, saj bo omogočal kulturne dogodke, druženja in priložnostne prireditve.

Slovesno odprtje parka

Odprtje parka je potekalo konec avgusta. Slovesnost se je začela s slovensko himno, nato pa je prisotne nagovoril predsednik KS Orehovlje **Bogomir Nemec**. Izpostavil je dolgoletna prizadevanja, ki so pripeljala do današnje podobe parka, in se posebej zahvalil vsem, ki so prispevali k temu uspehu. Arhitektu Gregi Vežjaku je v zahvalo za njegovo delo izročil spominsko plaketo, s čimer so se krajanje poklonili njegovi viziji in predanosti.

Župan **Mauricij Humar** je poudaril pomen parka za mlajše generacije in izrazil željo, da bi park postal živahno središče kulturnega in družabnega življenja vasi. Park je simbol sodelovanja in povezovanja in naj bo vzgled za prihodnje projekte v skupnosti. Slavnostno rezanje traku je bila posebna čast za 90-letnega vaščana **Jožefa Žigona – Joškota**, ki je bil dejaven v krajevnem zboru in je pomagal ohranjati orehovsko himno. Himno je ustvaril **Ivan – Znek Cotič**.

Kulturni program so pripravili člani KD Stanko Vuk. S hudomušnimi prizori so prikazali, kako so se nekoč družili vaščani, hkrati pa so opozorili na pomembnost ohranjanja tradicij in starih običajev. Program je vključeval zborovsko petje, recitacije in glasbene točke, ki so jih izvedli lokalni umetniki in člani Moškega pevskega zbora A. Klančič pod vodstvom **Mateja Petejana**. Za tehnično izvedbo dogodka so skrbeli lokalni člani KD Stanko Vuk.

Po uradnem delu se je druženje nadaljevalo z igranjem tombole. Družabno vzdušje je dodatno popestril harmonikar **Timotej Lukežič**. Izkupiček dogodka je bil namenjen nadaljnji ureditvi ploščadi pred vaško cerkvijo.

Vaški park v Orehovljah ni le urejen prostor, ampak predstavlja dokaz o moči sodelovanja in predanosti skupnosti. To je prostor, kjer se srečujeta preteklost in prihodnost, kjer se ohranja kulturna dediščina in se pišejo nove zgodbe skupnega življenja. Krajanje Orehovelj smo lahko ponosni na ta dosežek.

Čenimo in spoštujemo to, kar imamo. Zavedajmo se tudi drugih vrednosti našega kraja in ljudi: naše dediščine, našega lepega narečja, kulture, znanja mladih, športnih dosežkov ekip in posameznikov, delovnih dosežkov posameznikov, kmetov in podjetnikov.

*Mojca Dolinšek in Andreja Vizintin
Foto: David Vizintin*

Zvoki miru 2024 ponovno povezali čezmejni prostor

Dvodnevni program Zvoki miru – I suoni della pace, ki se v čezmejnem partnerstvu odvija tretje leto zapored, je zadnji vikend v avgustu ponovno navdušil ljubitelje narave, zgodovine in glasbe iz Slovenije in Italije.

Preko 300 udeležencev, med njimi dobra polovica navdušenih z izkušnjo iz preteklih let, se je kljub visokim temperaturam ozračja udeležilo dopoldanskih vodenih pohodov na območju ostalin prve svetovne vojne in dveh večernih koncertov, ki sta izzvala stoječe ovacije.

Povezali ljudi, društva in institucije

V sodelovanju med Javnim zavodom Miren Kras, Kulturnim domom Nova Gorica, Progetto Musica iz Vidma ter Prolocco Fogliano – Redipuglia, ob podpori Turisma Friuli Venezia Giulia in Fundacije Poti miru smo leta 2021 zasnovali kulturno turistični projekt. Želeli smo, da v obdobju priprav na Evropsko prestolnico kulture 2025 na izviren, dinamičen in poučen način povežemo slovensko in italijansko območje ostalin 1. svetovne vojne. Gre predvsem za to, da ljudi, društva in institucije, ki v tem prostoru živimo, povežemo v zanimiv preplet skupne zgodovinske, kulturne in naravne dediščine s ščepcem tradicionalne kuhinje, predvsem pa noto vrhunske klasične in pop glasbe.

Nastopi uveljavljenih umetnikov

Odzivi udeležencev in vedno širša partnerstva po tretji predstavi kažejo, da nam je uspelo postaviti trdno zgodbo. V prihodnje ji lahko dodajmo vedno nove vsebine tako na ravni vsebine pohodov kot izbor mednarodno uveljavljenih glasbenikov za večerna koncerta v Pomniku na Cerju in v Dolini bersaljerjev pri Redipugli. Pohode že danes bogatita branje tematske literature ter glasbeni pefromansi v jamah ali cerkvah. Letos je bila z nami vrhunska sopranistka **Valentina Volpe Andrea**za.

Letošnji večerni koncert v Pomniku je bil del programa Od Tartuja do GO! 2025. Na tretjem dogodku koncertnega cikla, ki se je odvil na Cerju, se je vzhajajočima talentoma, slovenski violončelistki **Tari Korica** in italijanski harmonikarki **Ludovici Borsatti** pridružila uveljavljena italijanska violinistka **Valentina Danelon**, sicer tudi ena izmed dveh umetniških vodij projekta Med zvoki krajev.

Na enem najbolj reprezentativnih krajev na italijanski strani Poti miru od Alp do Jadrana, v Dolini bersaljerjev, se je preko 300 pohodnikov in večernih gostov sredi narave, ob zahajajočem soncu prepustilo razmisleku in umetniški interpretaciji kantavtorja **Vasca Brondija**. Enega najbolj pristnih in relevantnih glasov sodobne italijanske glasbe, obdarjenega s prefinjeno občutljivostjo in nenavadno sposobnostjo pripovedovanja zgodb.

»Doživeto, kakovostno in srčno!« so se glasile pohvale navdušenih udeležencev, ki pričakujejo nadaljevanje

Zvokov miru tudi v letu 2025. In seveda, iz območja ene največjih tragedij človeštva, prve svetovne vojne, bomo v tesnem čezmejnem partnerstvu tudi prihodnje leto poslali klic k miru in sožitju.

Javni zavod Miren Kras

Vseslovensko zborovanje za mir letos v duhu umetnosti

Tradicionalno prireditev, ki se vsako leto odvije na Cerju ob mednarodnem dnevu miru, je letos zaznamoval klic k miru preko umetnosti. Rdeča nit slovesnosti je bilo odkritje zadnjih treh del Rudija Španzla, posvečenih spomenu na soško fronto, ki s predhodnima Plesom življenja in smrti ter Vetrom pozabe tvorijo edinstven likovni opus Amen čez kamen.

Predsednik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske, ki je skupaj z Občino Miren - Kostanjevica vsakoletni soorganizator velikega dogodka na Cerju, **Gorazd Humar**, je poudaril pomen Cerja, ki s svojimi vsebinami in dogodki postaja pravi »svetilnik miru« ne samo v slovenskem, temveč v širšem evropskem prostoru. Župan občine **Mauricij Humar** pa se je v čustvenem govoru zahvalil vsem zaslužnim podpornikom, donatorjem in sponzorjem 10-letnega projekta Amen čez kamen, ki je tako pomembno nadgradil zbirke in sporočilo pomnika. Med najbolj zaslužnimi je izpostavil **dr. Vasjo Klavoro**, nekdanjega predsednika Državnega sveta RS **Mitjo Bervarja** ter velika domoljuba, predsednika uprave BTC **Jožeta Mermala** in njegovo sodelavko **Heleno Petrin**. Poudaril je pomen umetnosti kot univerzalnega medija, preko katerega bomo lahko v prihodnje še bolj uspešno pogovarjali domačo in tujo javnost.

Slavnostna govornica **dr. Tatjana Rojc** je izpostavila pomen vseh zaslužnih za mir in svobodo na nekoč skupnem, danes z državno mejo razdeljenem območju Primorske, izzive Slovencev v zajedstvu in neugodno klimo v Evropi, ki postaja vedno bolj podobna razmeram pred obema vojnoma. Hkrati je pozdravila poslanstvo pomnika na Cerju in vse aktivnosti povezane z mladimi, ki bodo morali prevzeti skrb za ohranjanje identitete slovenskega naroda in skrb za ohranjanje miru. Pozdravila je pot, ki jo ponuja umetnost:

»V umetninah, ki definirajo razstavo **Rudija Španzla**, je povedno strnjeno, kar je Ivan Cankar zapisal v svoji pretresljivih črticah. Umetnik je namreč povzel vse elemente skupnega spomina, ki oznanjajo polpreteklost teh krajev, nehumanost, bivanjsko razsežnost zla in strahove, ki so nenehno in skozi vse stoletje razcefrali človekovo zaupanje v boljši svet in krepili negotovost in sovraštvo ... Skozi surealno metaforo tudi Rudi Španzel v svojih pretresljivih upodobitvah na Cerju zgovorno prikaže grozo vojne. Kar pomeni, da (še vedno) umetnost zasluti veliko pred politiko nevarnost apokalipse in percepcijo zla, ki ga človek v svoji majhnosti noče ali ne more preseči.«

Prireditev pod taktirko režiserja **dr. Roka Andresa**, ki jo je povezovala **Urška Koželj**, so poleg tradicionalnega poklona praporščakov Veteranskih organizacij Slovenije in poslanice generalnega sekretarja ZN **Antonia Guteresa** obogatile vrhunske predstave nastopajočih glasbenikov, dijakov Gimnazije Nova Gorica, pesnika in igralca: **Rebeke Preglej, Tatjane Mihelj, Tomaža Domicelja, Ervina Fritza, Vladimirja Jurce** ob spremljavi Big Band NOVE.

Vsi udeleženci dogodka so prejeli v dar novo publikacijo Amen čez kamen, ki jo je izdal Javni zavod Miren Kras ob odkritju istoimenskega likovnega opusa, sestavljenega iz petih veličastnih del Rudija Španzla. Pomnik na Cerju je bogatejši za edinstven in trajen umetniški poklon prednikom, zaslužnim za mir v tem delu sveta, ki je hkrati močan klic k miru tudi vsem prihodnjim generacijam.

Mag. Ariana Durnik,
direktorica JZ Miren Kras
Foto: Jasmna Putnik, JRP Sudio

Umetnost kot pot do miru: Mednarodni dan miru na Cerju 2024

Mir je več kot le odsotnost konfliktov; je stanje harmonije, kjer prevladujejo razumevanje, strpnost in sočutje. Spodbuja sodelovanje med posamezniki, skupnostmi in narodi, kar omogoča rast in blaginjo.

Resnični mir zahteva nenehno prizadevanje, ki vključuje dialog, empatijo in sposobnost reševanja razlik brez nasilja. S spodbujanjem miru prek izobraževanja, umetnosti in kulturne izmenjave lahko zgradimo mostove čez ločnice in ustvarimo bolj pravičen in združen svet za prihodnje generacije.

Pomnik braniteljem slovenske zemlje na Cerju je že več let geografski prostor, ob katerem Gimnazija Nova Gorica tradicionalno obeležuje mednarodni UNESCO dan miru. Dogodek, ki je potekal v petek, 20. septembra 2024, je simbolično zagnal naš celoletni UNESCO projekt »Meja – naša preteklost in naša skupna evropska prihodnost«, v katerem združujemo UNESCO vrednote in aktivnosti, ki zasledujejo cilje znotraj projekta Šola ambasadorica Evropskega parlamenta. Srečanje je potekalo pod sloganom »Umetnost kot pot do miru«.

Ob spomeniku, ki je slovenski nacionalni simbol miru in sprave, se je srečalo več kot 500 dijakov in učencev iz cele Slovenije. Udeležili so se široke palete delavnic, ki so jim omogočile aktivno vključitev v ustvarjalne, izobraževalne in izkustvene dejavnosti. Poleg dijakov Gimnazije Nova Gorica smo gostili tudi učence osnovnih šol od Kobarida do Šempasa – pridružili so se nam dijaki Biotehniške šole ŠC Nova Gorica in Srednje gradbene, geodetske in okoljevarstvene šole Ljubljana ter dijaki obeh licejev iz Gorice – DIZ Cankar Vega Zois/Tehniška šola s slovenskim učnim jezikom in DIZ Simon Gregorčič/Šola s slovenskim učnim jezikom.

Bogat program smo zaključili s simboličnim sajenjem drevesa miru. To dejanje predstavlja rast miru, enotnosti in upanja za prihodnje generacije.

Srečanje na Cerju uteleša duh medkulturnega razumevanja in uporablja umetnost kot most do mirne prihodnosti. S celovitim pristopom, ki združuje zgodovino, umetnost, medgeneracijsko sodelovanje in mirovno vzgojo,

navdušujemo mlade h kritičnemu, empatičnemu in ustvarjalnemu razmišljanju o izgradnji sveta, ki temelji na medsebojnem spoštovanju in harmoniji.

Danica Aščič
Foto: Marko Vovk

Delavnica suhozidne gradnje

Člani zavoda ZARAS smo v avgustu sklenili dogovor s Partnerstvom kraške suhozidne gradnje, da bi obnovili podrt suhi zid, ki z dveh strani obdaja zemljišče, kjer bomo letos postavili naš radijski teleskop.

Lokacija postavitve teleskopa se nahaja na kraškem delu občine, zato je bil arhitekturni načrt izdelan tako, da se spoštuje lokalno kulturno krajino. Hiška, v kateri bo nadzorna soba radioteleskopa, je bila izdelana v kraškem stilu. Hkrati pa smo se obvezali, da bomo v sklopu našega projekta tudi obnovili suhi zid, ki je stal tam že v preteklosti.

Poprosili smo strokovnjake, ki so kraške suhe gradnje raziskali, in imajo znanja, da danes s pomočjo delavnic za javnost širijo vedenje med ljudi, kako se je gradilo nekoč. Želijo namreč, da se nekdanje znanje ne bi izgubilo. Prav zato se tudi obnavljajo suhi zidovi in druge suhe gradnje, ki so ena najbolj prepoznavnih značilnosti Krasa. Taka gradnja je naravna in jo ljudje sami popravijo, ko je potrebno.

Kako se izdelata suhi zid

Na predvečer delavnice suhozidne gradnje je član partnerstva **David Terčon** na predavanju v prostorih kulturnih društev in krajevne skupnosti v Opatjem selu predstavil osnove suhe gradnje kraških zidov. Teren za zid mora biti ustrezno pripravljen, kamne pa je potrebno izbirati, pravilno obrniti in na ustrezen način postaviti tako, da je zid stabilen, trden in seveda tudi lep na pogled. Pred gradnjo je potrebno postavili vodila iz količkov in vrvic, s katerimi določimo širino in višino zida.

Na predavanju smo izvedeli za različne oblike suhih zidov, za arhitekturne elemente, ki jih lahko vsebujejo, ter o drugih tipih zgradb grajenih na suho, kot so pastirske hišice, škarpe, mostovi itd.

Naslednji dan je sledila praktična delavnica, kjer so se prostovoljci z lastnimi rokami naučili graditi suhi zid. Zbralo se jih je kar 18 – tako domačinov kot tudi tistih iz različnih delov Slovenije. Kljub veliki vročini so vztrajali od 8. do 15. ure in zgradili okrog 18 metrov suhega zidu visokega 90 cm in širokega 80 cm.

Delavnico sta vodila mentorja **Maša Cotič** in **Sergej Mostnar**, sodelovali so še praktiki partnerstva **Vinko Mahnič**, **David Terčon** in **Anton Pečar**. Nad izdelkom, ki je nastal, smo bili člani zavoda ZARAS navdušeni.

Iz srca se zahvaljujemo vsakemu posamezniku, ki se nam je pridružil in pomagal pri gradnji. Seveda gre zahvala tudi Partnerstvu kraške suhozidne gradnje in želimo si, da bomo v prihodnje še sodelovali. Ker zid ni bil v celoti zaključen v prvem dnevu, smo delavnico ponovili še dvakrat v septembru.

Andrej Brešan

Foto: Katarina Brešan, Vladimir Brešan

Vera Lipičar z ekološke kmetije Francetovi

Ponovno smo na Krasu s predstavitvijo zgodbe oz. podjetniške poti enega izmed naših, predanega domači vasi in samemu sebi. Spet sem se podala v Novo vas pri Opatjem selu, kjer sem tokrat obiskala gospo Vero Lipičar, ki je pred mnogimi leti zasnovala ekološko Kmetijo Francetovi in je daleč naokoli znana po svoji čredi koz.

Vera Lipičar, pozdravljeni. Zanima me, od kod ste. Domačinka ali vas je pot pripeljala od drugod?

Doma sem iz te vasi, rojena sem prav v tej hiši, kjer sediva. Takrat je bila to vinogradniška kmetija, živali pa je tudi bilo vedno polno.

Kako se spomnite otroštva na kmetiji in kako ste se odločili, da s kmetovanjem tudi nadaljujete?

Ko sem bila majhna, je prevladovalo govedo, imeli smo ovco ali dve, več ne, ker z govedom ne bi šlo skupaj. Ovca je morala biti pri hiši že zaradi moje none, mame očeta, ki je imela pred prvo svetovno vojno več ovac in je delala sir. Pri hiši je bila tudi kobila za delo na kmetiji. Ko sem bila stara šest let, mi je umrl oče in na kmetiji smo ostale same ženske. Dela je bilo vedno polno in od kmetije smo živeli. Starejši sestri sta šli delat in se odselili, kasneje tudi jaz. Po dvanajstih letih življenja v Novi Gorici smo se z možem in otrokoma, imam hčer in sina, preselili nazaj, domov. Delala sem na Cicibanu v Mirnu, mož v Novi Gorici. Po nekaj letih sem postala vdova, umrla je tudi mama in Ciciban je šel v stečaj. Ostala sem brez službe in na kmetijski svetovalni službi so mi svetovali, naj pričnem s kozjerejo, kajti Kras se zarašča in če imam možnost, bi bila to rešitev za mojo situacijo.

Kako veliko čredo imate? Jo večate ali ostajate vedno pri istem številu koz?

Moja čreda šteje 40 koz, gre pa zaradi porasta števila šakalov v naravi scenarij v črno smer. Prišlo je do poznih kotitev, bilo je veliko izvrgavanj, veliko koz ni ostalo brejih, lahko pa so povrgle mladiče drugje in niso preživeli. Skratka, mladičev ni. Šakali ves čas preživijo na koze, pridejo do štale. Če pa se jim približajo na paši, v strahu nekaj dni štale nočejo zapustiti. So prestrašene. Če kakšna koza stopi na suho vejico in počti, se vse obrnejo in se v strahu, da je šakal, vrnejo v štalo. Za tisti dan je paše konec. V lanskem avgustu mi je šakal odvezel odraslo kozo in dva mladiča. Ostale so bile v takem strahu, da še mesece niso šle same iz štale, še z mano zelo nezaupljivo.

Kako poteka vaš vsakdan z vašo čredo?

Zjutraj me med peto in pol in petnajst do šeste zbudita pes ali mucka. Vzajem si čas za zajtrk in najkasneje do sedme in pol sem v štali, kjer pričnem z molžo. Potem koze spustim na ograjen travnik ob štali. Ker pa je sedaj zaradi suše manj za pašo, jih spustim malo dlje. Na pogorišču je ogromno robite, vršički jim grejo v slast. Čez dan je sprotnega dela kar dosti. S predelavo mleka, delo se seveda najde tudi po hiši. Potrebno si je tudi skuhati in si navsezadnje vzeti tudi čas zase, sicer naslednji dan ni kaj dosti od mene. Popoldne, odvisno od vročine zunaj, med četrto in peto in pol, koze sama peljem na pašo še malo dlje. Zvečer pa sledi ponovna molža v štali.

Zmorem še vse. Vsak dan naredim skoraj vse, nekaj ostane še za drugi dan, z leti vedno več.

Sedaj bom zaobšla pravilo, da se ženske ne sme vprašati po letih. A ker ste videti polni energije in super opravilna, bom to naredila.

(ponovno smeh) Januarja bo sedmi križ. Marsikdo me vpraša, če me kaj boli. Seveda me boli. Zaradi dvigovanja vrčev

me boli komolec, malo ga prihranim, torej jih dvigujem z drugo roko. Nekdo bi šel k zdravniku in obležal, jaz ne. Delo mora biti narejeno. K zdravnikom ne hodim z izjemo referenčne ambulante. Za kakšno tegobo mi kdo svetuje kak prehranski nadomestek, a čemu? Počutim se dobro, zdrava sem. Prehranjujem se, kot mi tisti trenutek ustreza.

Kaj se zgodi z mlekom, ko pomolžete koze?

Samega mleka prodam zelo veliko. Če je leto normalno, letno namolzem 10.000 litrov mleka. Prodajam ga 20 %, ostalo gre v predelavo. Letos je bilo mleka manj, bilo je nenavadno leto, predvsem zaradi šakala. Kotitve so se mi zavlekle na tri mesece, tudi na štiri. Običajno sem imela dve rundi kotitev. Od 15. januarja je kotilo tri četrt koz, v štirinajstih dneh februarja še ostale. Potem sem po mesecu, mesecu in pol ločila mladiče od mam in pričela z molžo. Letos pa je bilo tako zmedeno, da nisem vedela, katere mladiče ločiti, katerih ne, ker se je ta čas kotitev tako razvlekel. Mladiči so posejali več mleka kot običajno. Tudi zaradi stresa so imele koze manj mleka.

Predelava mleka. Kaj delate iz njega?

Kot sem rekla, nekaj mleka prodam, ostalo gre v predelavo, predvsem za sir. Delam sveže sire, ki se jih lahko jé že po dveh dneh, in poltrdi sir. Sirom dodajam tudi dodatke, kot je recimo šetraj in druge začimbe, seveda je to odvisno od naročila. Veliko je povpraševanje po albuminski skutli, a ker se jo dela iz sirotke, sem pri količini omejena. Če bi jo naredila še enkrat več, bi je toliko tudi prodala. Nekaterne stalne stranke imajo svoje želje, tudi po sirnih namazih. Teh sem delala več, ko sem hodila prodajat na ekološko tržnico v Ljubljano. To bi mi bilo danes naporno, predvsem pa mi tega ni več treba. Vse prodam doma.

Dober glas seže v deveto vas?

(v smehu) Ja, glas se širi od ust do ust.

Reklame ne potrebujem in se je tudi nikoli nisem posluževala. Pri meni kupujejo v večini Slovenci, nekaj malega tudi Italijani. Veliko je stalnih strank, vedno več je mladih družin z otroki, ki so jih navadili na okus kozjega sira. Veliko jih je, ki okusa in vonja kozjega mleka in sirov ne zmorejo. Tisti, ki jih nanj navadijo z malega, se vračajo.

Kaj se zgodi s kozo, ko postane stara?

Imam kozo, ki je križanka. Njena nona je bila boljška koza. Je rogata in je pri hiši že dolgo časa. Je skoraj kot družinski član, tako da v klanje ne bo šla. Umret bo morala naravne smrti. Drugače pa gre koza v klanje tudi še pri enajstih letih. Mesa ni problem prodati, ker je veliko odjemalcev, ki jejo v večini ovčje meso. Zgodilo se je tudi, da sem mlado ovco, po njeni drugi, tretji kotitvi prodala zato, ker je bila sitna. Drugi rejci so me naučili, da se mladiča, ki po tem, ko ga speče na električnem pastirju, teče posesat k mami in ponovno steče do električnega pastirja, čim prej rešim. Ta je potencialni kandidat, da bo ves čas na električni žici. Tisti mladiči, ki se ob prvem srečanju z električnim pastirjem le-tega začnejo izogibati, so pravi za čredo.

Kako pa vaši otroci? Pokažejo kaj interesa do kmetije? Boste imeli kakšnega naslednika?

Kot sem omenila, imam hčer in sina in tudi šest vnukov. Hčerina družina živi v Slovenski Bistrici, sinova v Ljubljani. Vnuki niso zrasli na Krasu, so bolj

mestni otroci. So v starosti od 10 do 26 let. Pridejo večkrat, pomagajo, njihova pomoč je dobrodošla predvsem v času košnje, za kar sem jim hvaležna. Nanje se lahko zanesem za kakšen dan, v delo pa jih ne silim. Lepo bi bilo, če bi moja kozjereja nekoč za mano šla naprej, a nikoli ne veš. Otroci pridejo, pomagajo, potihom lahko upam, da bi se kdo izmed njih bolj navdušil nad kozjerejo, a nikoli ne veš.

Kako naprej? Glede na to, kako ste aktivni, bo vaša ekološka kmetija delovala še mnogo let.

Dokler se da, dokler bo zdravje dopuščalo, se bom ukvarjala s kozjerejo. Ni samo od mene odvisno. Naj se spet vrnem k šakalom. Zjutraj in zvečer jih poslušamo, kako tulijo. In pred dnevi, ko sem bila v štali, so koze ponovno pogledovale ven, kjer je stal šakal in gledal notri. V takem strahu jih ne spravim ven. Z glavo skozi zid ne morem.

Premišljuje, kam bo to peljalo, teh plenilcev je vedno več. Želim si, da bi mi ukvarjanje s kozjerejo in sirarstvom uspelo čim več časa, saj to znam in mi je lepo početi.

Enako vam želim tudi jaz. Vaš sir sem poizkusila, odličen je. Le tako naprej in srečno.

*Katarina Spacal
Foto: osebni arhiv*

Program Svit: Najbolj odzivni v regiji so v Občini Miren - Kostanjevica

Odzivnost vabljenih v Program Svit je po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), Centra za zgodnje odkrivanje raka, v zdravstveni regiji Nova Gorica ves čas izvajanja programa med najvišjimi v državi.

V prvi polovici leta 2024 je bila odzivnost v Sloveniji 64,44 %, v regiji Nova Gorica pa 68,51 %. Pri tem je odzivnost v goriški regiji, ki zajema 11 občin, višja pri ženskah (73,27 %) kot pri moških (63,62 %). Občine z najvišjo odzivnostjo, ki presega ciljnih 70-odstotkov, so Miren - Kostanjevica (75,83 %), Kobarid (75,26 %), Vipava (73,26 %), Brda (71,91 %), Renče - Vogrsko (71,11 %) in Tolmin (70 %).

»Na območni enoti Nova Gorica Nacionalnega inštituta za javno zdravje z zadovoljstvom ugotavljamo, da je v prvem polletnem obdobju 2024 le ena občina v regiji pod slovenskim povprečjem v odzivnosti vabljenih v Programu Svit. Odzivnost v program je pri moških je v povprečju deset odstotkov nižja kot pri ženskah,« je povedal **dr. Marko Vudrag**, predstojnik območne enote Nova Gorica.

Odzivnost v Sloveniji se je v primerjavi z enakim obdobjem leta 2023 znižala za 1,26 odstotka, v zdravstveni regiji Nova Gorica pa se je zvišala za 0,89 odstotka.

Program Svit je državni program preseganja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka debelega črevesa in danke, ki deluje na nacionalni ravni od leta 2009. Program Svit je že marsikateremu udeležencu rešil življenje – zato, ko iz programa prejmete vabilo, ne odlašajte, ampak se odzovite nanj.

»Ja, če ne bi bilo Programa Svit, tudi mene več ne bi bilo ...«

Prostovoljci lahko pomagajo Programu Svit na mnogo načinov. Dragoceno je spodbujanje vseh, ki bodo v program povabljeni, naj v njem tudi dejavno sodelujejo. Prav vsak lahko pomaga Programu Svit in med njimi so tudi gasilci, ki uživajo neizmerno zaupanje širše javnosti. Na Goriškem sta podpora podpisala Gasilska zveza Tolmin in Prostovoljno gasilsko društvo Kobarid, v Svitovo skupnost je letos s podpisom pristopilo še Prostovoljno gasilsko društvo Bovec.

Na dogodku je poveljnik PGD Bovec **Davor Gašperčič** podpisal svečano listino, s katero je Prostovoljno gasilsko

društvo Bovec postalo podpornik Programa Svit:

»S podpisom listine o sodelovanju pri preventivnih projektih, kot je Svit, želi PGD Bovec pri svojih članih in ljudeh doseči, da se bodo več vključevali v preventivni program za ugotavljanje predrakavih sprememb na debelem črevesu in danki, saj je to poleg zdravja članov in njihovih bližnjih zelo pomembno tudi za širšo zdravstveno stanje.«

»Ja, če ne bi bilo Programa Svit, tudi mene več ne bi bilo ...« nam je zjutraj med pripravo Svitovega prostora zaupala udeleženka Festivala zdravja Občine Bovec.

Za dodatne informacije preverite spletno stran www.program-svit.si ali se obrnite na programsvit@nijz.si.

NIJZ

V 15 letih delovanja Programa Svit v Sloveniji je bilo v okviru programa odkritih več kot 4100 primerov raka na debelem črevesu in danki, od tega 220 primerov v zdravstveni regiji Nova Gorica. V tem času so bile pri več kot 31700 osebah v Sloveniji odkrite in odstranjene predrakave spremembe, od tega 1500 osebam v goriški zdravstveni regiji.

POKLONI ČAS POLEPŠAJ DAN

VABI

vrtnice, šole, ponudnike športnih in kulturnih aktivnosti, društva, medgeneracijske centre, domove starejših občanov, posameznike in vse druge zainteresirane k vključevanju starejših (65+), še posebej tistih starejših, ki so sami in osamljeni, v različne aktivnosti v njihovem lokalnem okolju.

Letos dajemo poudarek povezovanju, telesni dejavnosti ter aktivnemu in zdravemu staranju.

Akciji se pridruži tudi ti:

Na dogodke povabi predvsem starejše nad 65 let.

Obišči starejše. Ponudi sprehod, pogovor, branje, družabne igre, ples ...

Prilipi utrinek in nam ga posreduj na aha.si@nijz.si s pripisom PČPD2024. Prispel utrinek bomo objavili na spletni strani staranje.si, utrinki akcije 2024.

Pripravi malo pozornost, misel, risbico.

Obišči starejše v domu ali v dnevnem centru.

Akcija, ki poteka celo leto, pripravljata Nacionalni inštitut za javno zdravje skupaj s partnerji. Poudarek dajamo na 29. april ob Evropskem dnevu medgeneracijske solidarnosti in 1. oktober ob Mednarodnem dnevu starejših. Več na spletni strani www.staranja.si, pod rubriko aktualno.

IZVEDENE AKTIVNOSTI POPIŠI TUKAJ.

Vnetja nožnice

Izcedek iz nožnice je ena najpogostejših težav žensk pri obisku lekarne in ginekološke ambulante.

Nožnični izcedek se pojavi ob začetku pubertete in je praviloma prozoren ali belkast, do večera pa lahko na hlačkah dobi rahlo rumenkasto barvo. Količina izcedka se spreminja. Največja je pri ženski v mladih letih, skozi življenje se zmanjšuje, ob menopavzi pa izrazito upade. Tudi tekom ciklusa se izcedek spreminja: po končani menstruaciji je komaj opazen, največji in brez barve je ob ovulaciji, v drugi polovici ciklusa pa postane gostejši in bolj bel.

Izcedek iz nožnice pri otroku je nenormalen. Velikokrat nastane zaradi tujka v nožnici, kot je košček toaletnega papirja. V drugem primeru je lahko znak bolezni ali spolne zlorabe otroka.

Za ravnovesje nožnične mikroflore skrbijo probiotiki, ki s proizvodnjem mlečne kisline vzdržujejo kisel pH nožnice med 3,5 in 4,5. S tem ustvarjajo okolje, ki je za ostale, v nožnici normalno prisotne mikroorganizme, neugodno za razmnoževanje. Poleg tega preprečujejo kolonizacijo mikroorganizmov, ki zaidajo v nožnico od zunaj.

Če se zdravo ravnovesje med mikroorganizmi poruši, se pH nožnice spremeni in pojavijo se simptomi vnetja.

Bakterijska vaginoza

Bakterijska vaginoza je ena najpogostejše postavljenih diagnoz ob povečanem izcedku iz nožnice pri odraslih ženskah. Izcedek je belosiv, smrdeč, homogen, lepljiv in pogosto povečan. Lahko tudi smrdi. Zdravi se z antibiotiki. Ker se bakterijska vaginoza rada hitro ponovi, je priporočljivo po končani terapiji z antibiotikom uporabiti mlečno kislino ali mlečnokislinske bakterije, ki poskrbijo za ponovno kolonizacijo nožnice. Poleg tega je smiselna uporaba intimnih mil z nizkim pH-jem in prezervativov, saj tako preprečimo tudi morebiten prenos okužbe s spolnega partnerja.

Glivično vnetje nožnice (kandidaza)

Ko nam ženska zaupa, da ima bel, sirast in zrnčast izcedek, posumimo na glivično vnetje nožnice (kandidaza). Po navadi ženske navajajo močno srbenje, rdečino nožnice in pekoč občutek po uriniranju. Kandidaza se največkrat pojavi po jemanju antibiotikov, kopanju

v bazenu in zaradi nošnje mokrih oblačil. Glivice izločajo encime, s pomočjo katerih se okužba širi v okoliško tkivo in tako spodbudi vnetni odziv. Nosečnice, ženske s sladkorno boleznijo in z imunosupresivno terapijo so med najbolj ogroženimi za pojav kandidaze. Kandidaza se zdravi z antimikotiki. Uporaba mlečne kisline in bakterij je prav tako primerna tudi pri tem tipu okužbe. Pogosto se priporoča hrana brez ogljikovih hidratov, vendar ta teorija zaenkrat še ni potrjena.

Trihomonijaza

Med pogoste okužbe nožnice spada tudi trihomonijaza, okužba s parazitom *Trichomonas vaginalis*. Gre za spolno prenosljivo okužbo, pri kateri so znaki zelo različni. Ženska lahko občuti hudo vnetje, lahko pa bolezen poteka popolnoma brez simptomov. Izcedek je rumenzelen, lepljiv in povečan. Z antibiotikom se zdravi oba partnerja, da se prepreči prenos okužbe ob naslednjem spolnem odnosu.

Kako lahko vnetja preprečimo?

- Nosimo bombažno spodnje perilo. Umetna vlakna namreč ustvarijo vlažno okolje, kjer se glive rade razmnožujejo.
- Ne uporabljamo odisavljenih mil, temveč mila s kislim pH-jem. Ob previsoki kislosti v predelu nožnice pa uporabimo milo z alkalnim pH-jem med 6,0 in 8,5.

- Namesto tamponov raje uporabljamo bombažne neodisavljene vložke brez plastičnih folij.
- Skrbimo za ustrezno higieno po obisku stranišča.
- Ne nosimo tesno oprijetih hlač.
- Izogibamo se stresu in psihičnim obremenitvam.
- Ob ponavljajočih vnetjih uporabljamo prezervativ med spolnim odnosom, saj ima semenska tekočina pH med 7,1 in 8,0.

Iva Tonkli, mag. farm.

Razrast ekstremizmov na spletu in posledice v fizičnem življenju

V letošnjem avgustu smo bili priča dvema dogajanjem, ki zelo jasno opozarjata na rušilno moč dezinformacij, ki se širijo po internetu. Obe sta bili posledici porasta ekstremizmov v spletnih okoljih, predvsem na družbenih omrežjih.

V Veliki Britaniji so se sredi poletja razplamteli nasilni protesti desnih ekstremistov, ki so bili posledica lažne informacije, podkrepjene s sliko, ustvarjeno z umetno inteligenco.

Povod za to dogajanje je bil grozljivi zločin 17-letnika, pokol v plesni šoli.

A ta zločin je bil le povod, ne pa tudi vzrok za nasilje, ki je divjalo po britanskih ulicah.

Vzrok za nasilje je bila laž

Vzrok za nasilje je bila laž, ki se je kot požar razširila po družbenih omrežjih. Laž, da je bil ta 17-letnik ilegalni muslimanski migrant, ki je s čolnom lani prišel v državo. Nič od tega ne drži.

Manj kot tri ure po smrtonosnem napadu z nožem je bila fotografija, ustvarjena z umetno inteligenco, deljena na družbenem omrežju X. Na sliki so pred parlamentom stali bradati moški v tradicionalnih muslimanskih oblekah, eden izmed njih je mahal z nožem.

Skrajni desničarji so te laži in ponaredek hitro razširili, saj so mnogi med njimi že dolgo čakali na svojo priložnost za izbruh nasilja.

Zaradi nepoznavanja delovanja platform se verjame dezinformacijam

Pri tem pa so jim močno pomagali predvsem algoritmi platform, kot so na primer X (bivši Twitter), TikTok in Facebook. Algoritmi omrežij v ospredje potiskajo predvsem objave, ki zbuja močna čustva, omrežje X pa zaradi politično jasno opredeljenega lastnika omrežja spodbuja predvsem deljenje vsebin s politične desnice.

V te nasilne izgrede je bilo vključenih tudi veliko udeležencev srednjih let in mnogo starejših, kar je povsem drugače kot na primer pri podobnih izgredih, ki so se v Angliji dogajali pred 14 leti. To je posledica tega, da se mnogo ljudi iz teh starostnih skupin sploh ne zaveda, kako zelo so izpostavljeni dezinformacijam na spletnih družbenih omrežjih, hkrati pa nimajo znanj, ki bi jim pomagala pri preverjanju informacij. Zaradi nepoznavanja narave družbenih medijev in nekritičnega odnosa do neresničnih objav, ki jih vidijo na teh omrežjih, prihaja do hitre ekstremizacije tudi pri starejših ljudeh.

V Angliji je prišlo do izbruha nasilja, v Avstriji pa so k sreči uspeli preprečiti samomorilski pohod manjše skupine najstnikov, ki so v navezavi z ekstremnimi islamisti iz ISIS načrtovali bombne napade na poslušalce koncertov Taylor Swift na Dunaju.

Vsi trije koncerti so bili iz varnostnih razlogov odpovedani, saj varnostne službe niso mogle zagotovo vedeti, če so zaznali vse potencialne napadalce.

Mnogi jezni in nezadovoljni mladostniki postali žrtve ekstremistov

Močno zaskrbljujoče je, da se v zadnjem letu pri zaznavanju ekstremistov čedalje pogosteje pojavljajo najstniki. Nekateri so stari le 13 let!

Po informacijah, ki jih je medij CNN pridobil od evropskih varnostnih služb, naj bi bilo pri preiskavi 27 načrtovanih napadov, ki so bili od lanskega oktobra povezani z ISIS, kar 38 izmed 58 prijetih osumljencev starih med 13 in 19 let.

Ti najstniki so se radikalizirali na spletu in po ugotovitvah policije imajo družbena omrežja pri tem glavna vlogo. Ekstremisti jih uporabljajo za novačenje mladostnikov. Mnogi jezni in nezadovoljni mladostniki so tako lahke žrtve spretnih in izkušenih manipulatorjev. Ti jim dajo občutek, da zdaj končno vedo, kdo je kriv za vse njihove težave. Dajo jim smisel in jasen cilj v življenju, ki ga mnogi med njimi nimajo.

Dogodki tega poletja še zdaleč niso edini primer povezave med spletnimi dezinformacijami in politično motiviranim nasiljem. Seznam je dolg. Od genocida

nad Rohingi do napada na kongres ZDA januarja 2021 so bile lažne in zavajajoče trditve, predvsem na družbenih omrežjih, vedno v središču odmevnih primerov političnih nemirov in nasilja.

Poziv k zaježitvi lažnih informacij

To je vzorec, ki se ponavlja kljub večletnim pozivom vlad in skupin civilne družbe, naj platforme družbenih medijev zaježijo lažne in sovražne objave, pa tudi obljubam samih podjetij, da bodo naredila več.

Nedavna ukinitve moderiranja vsebin nekaterih večjih omrežij pa kaže, da se lahko problem nasilja, ki ga podžigajo napačne informacije, še poslabša.

Ni pa vse le slabo, EU si z novim zakonom o digitalnih storitvah prizadeva, da bi bila družbena omrežja odgovorna za širjenje dezinformacij, pobude za resnejše sistemske spremembe pa se odvijajo tudi drugje po svetu.

Kaj pa lahko naredimo mi?

Svet je z internetom postal globalna vas, saj nas novice z vsega sveta v hipu dosežejo. Ko jih prebiramo, se tudi mi odzivamo nanje. Lahko nas žalostijo ali jezijo, lahko pa nas seveda tudi veselijo.

Če potrjujejo naše mnenje ali pred-sodke, se nam veliko lažje zgodi, da jih delimo. Še preden sploh pomislimo, ali so preverjene ali ne. Velika večina ljudi

si ne želi doživeti takega nasilja, a marsikdo s svojimi reakcijami nevede pripomore k širjenju nevarnih dezinformacij, ki lahko sprožijo val nasilja.

Širjenje zavedanja o razdiralni moči dezinformacij je zato izredno pomembno.

Pogovarjajte se o tej temi z drugimi. Mnogi zlahka delijo novice, ne da bi jih preverili, saj se sploh ne zavedajo nevarnosti takega početja. Morda so ti ljudje celo vaši bližnji ali vaši prijatelji.

S tem, ko dezinformacije preverimo in jih ne delimo ali všečkamo, smo naredili velik in pomemben korak.

Maja Vreča, Arnes

Foto: iStock

Sodeluj v nagradni igri

Osvoji 40 €!*

Vsak teden do konca
2024 bomo v AMZS centrih
Šempeter pri Gorici,
Ajdovščina in Vipava ter
društvu Gas Vrtejba izžrebali
srečnega in mu podarili

AMZS darilno kartico s 40 €.

Kako do nagrade?

- 1 Obišči AMZS Šempeter pri Gorici, Ajdovščina, Vipava ali društvo Gas Vrtejba
- 2 Opravi nakup blaga ali storitev
- 3 Izpolni nagradni kupon

+ Decembra 2024
DODATNO ŽREBANJE za:

- 1 X počitnice v termah za 4 osebe (4 dni)
- 5 X AMZS praktični paket

*amzs.si/osvoji40eur

DRUŠTVO
GAS VRTEJBA

AMZS

Ponoven pojav divjih odlagališč v občini

V naši občini se ob reki Vipavi zopet pojavljajo črna odlagališča različnih odpadkov. Občane ponovno opozarjamo, da je odlaganje vseh vrst odpadkov k reki Vipavi kaznivo dejanje.

Prijave, ki pridejo do nas s strani občanov, ribičev ali sprehajalcev, bodo poslane na pristojne inšpekcije. Občina Mirna - Kostanjevica ima v zbirnih centrih zabojnike za vse vrste odpadkov, tudi za gradbeni material in zeleni odrez.

Besedilo in foto: Robert Cotič, CI Za čisto reko Vipavo

Potrošniški krediti

Pametno je izbrati ugoden kredit.

4,80%
fiksna obrestna mera

- Znižana obrestna mera
- Brez stroškov odobritve
- Brez stroškov vodenja kredita
- Tudi za nekomitente

Kjer nam je mar.
www.phv.si

PH Primorska hranilnica

Šetraj – začimba sreče

Šetraj je začimba in domače zdravilo, ki krepi našo moč, zdravi črevesne bolezni in težave, je naravni antiseptik in odličen dodatek solatam. Dodajamo ga tudi jedem, ki nas rade napihujejo, da nekoliko ublažimo ta učinek.

Šetraj je enoletna začimba mogočnega vonja, ki se v vrtu, ko jo enkrat posadimo, vsako leto znova zaseje kar sama. Rastlina se razrase v grmiček, ki sega nekje do 30 cm v višino. V juliju razpre drobne rožnate vijolične barve cvetove, potrebuje pa zelo malo pozornosti, saj ga niti zalivati ni potrebno.

Nabiranje

Največ zdravilnih učinkovin, arome in dobrega okusa ima tik pred glavnim cvetenjem, zato šetraj za shranjevanje nabiramo v tem obdobju. Nabranega povežemo z vrvico in obešenega sušimo na zraku in v senci. Hranimo ga v dobro zaprtih steklenih kozarcih, v temnem prostoru.

Vrtni šetraj je enoletnica, ki zraste 45 cm visoko in ima ozke temno zelene liste, rožnate cvetove ter diši po materini dušici in dobri misli.

Kraški šetraj je podgrm in trajnica s temno zelenimi ozkimi listi in belimi cvetovi. Privoščimo si jesenski sprehod po Krasu in naberimo si kraškega šetraja, ki je zelo aromatičen. Z njim si bomo pripravili čaj ali ga uporabili v kulinariki.

Uporaba

Šetraj dodajamo solatam, kot so paradiznikova, fižolova, krompirjeva, pa tudi različnim enolončnicam, stročnicam, gobovim jedem, ribam, perutnini ...

Za pomoč pri želodčnih in črevesnih krčih si skuhamo čaj. S čajem si tudi pomagamo pri driski in omili napenjanje ter uravnava slabo prebavo. Deluje kot antiseptik.

Priprava

Čajno žličko zelišča prelijemo z 250 ml vrele vode. Pokrijemo in pustimo stati 10 minut. Uživanje čaja: 1-krat na dan po 1 skodelico.

Šetraj je začimba sreče, ki nas poživi, in domače zdravilo.

Karla Žniderčič

AL-mex d.o.o.
Miren 5 i

ZamenjajOkna.SI
okna - vrata - senčila - komarniki

Že 30 let le najboljše iz domače občine.

051 394 366 05 39 54 004 info@al-mex.si

Aluminij in PVC **že 30 let!**

Trans Dinarica – nova kolesarska avantura po dinarsko-kraškem svetu

Ta kolesarska pot se začne v Sloveniji, na robu alpskega sveta, in kolesarje vodi čez čudovito kraško ozemlje proti Hrvaški.

Epsko kolesarjenje čez zahodni Balkan

Ljubitelji daljinskega kolesarjenja, pripravite se na novo pustolovščino, ki vas bo popeljala skozi dinarsko-kraški svet zahodnega Balkana. Trans Dinarica, mednarodna kolesarska povezava, je že pred svojim uradnim začetkom požela veliko navdušenja. Ugledni popotniški vodnik Lonely Planet jo je namreč razglasil za eno najboljših potovalnih doživetij leta 2024 (Best in Travel). Poleg tega so o njej poročali tudi drugi priznani mediji, kot so CNN, Timeout in Outside Magazine.

Slovenska etapa Trans Dinarice

Slovenija je znana kot ena najbolj trajnostnih držav na svetu, ki spodbuja raziskovanje naravnih lepote s kolesom. Kolesarjenje je tukaj izjemno priljubljeno ne samo zaradi uspehov profesionalnih kolesarjev, kot sta **Tadej Pogacar** in **Primož Roglič**, ampak tudi zaradi vedno večjega števila rekreativnih kolesarjev in razvijajoče se kolesarske infrastrukture.

Trans Dinarica izkoristi vse prednosti slovenske raznolike pokrajine. Pot se začne na robu Julijskih Alp in Triglavskega narodnega parka v Tolminu, sledi smaragdni reki Soči ter se nadaljuje skozi vinorodna Brda do kraške pokrajine, kjer prečka tudi območje destinacije Miren Kras. Pri Ilirski Bistrici zapusti Slovenijo in se usmeri proti Hrvaški.

Med kolesarjenjem po slovenskem delu vas bo očarala osupljiva pokrajina, a prava vrednost poti se skriva tudi v doživetjih, ki vas čakajo ob njej. Med najizrazitejšimi točkami, mimo katerih vodi pot, je zagotovo Pomnik miru na Cerju, ki za kolesarje predstavlja tudi odlično postojanko za okrepčilo. Hkrati pa ponudi tudi osupljive razglede na pokrajine, skozi katere kolesarijo.

Trans Dinarica ni le kolesarska avantura; je potovanje skozi zgodovino, naravo in kulturo, ki združuje najboljše, kar ponuja dinarsko-kraški svet. Ne glede na to, ali ste izkušen kolesar ali preprosto ljubitelj narave, vas ta pot zagotovo ne bo pustila ravnodušnih. Pridružite se

tej nepozabni pustolovščini in doživite Slovenijo in njene sosede na povsem nov način.

Javni zavod za turizem Občine Miren - Kostanjevica

AKCIJSKA KIA PRILOŽNOST
AKCIJSKA KIA PRILOŽNOST
AKCIJSKA KIA PRILOŽNOST

Kia Picanto
že od
13.299 €

Kia Stonic
že od
16.999 €

Kia Ceed
že od
17.899 €

Vedno s 7-letno tovarniško garancijo in najboljšo fiksno obrestno mero!

MAS AVTOGT d.o.o.
 Industrijska cesta 4F, Kromberk, Nova Gorica, 05 33 30 303, masavto.kia.si

Movement that inspires

7 LET GARANCIJE
 DOKAZ KAKOVOSTI

Projekt KAŠTellieri

Mestna občina Koper naznanja začetek izvajanja projekta KAŠTellieri, ki ga sofinancira Evropska unija s strani programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027. Projekt se je pričel izvajati 22. aprila 2024 in bo trajal do 21. oktobra 2026.

Glavni cilj projekta KAŠTellieri je ohranitev, ovrednotenje in zaščita kulturne dediščine gradišč – kaštelirjev v okviru trajnostne kulturno-turistične destinacije Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev zgornjega Jadrana. Projekt želi oživiti, promovirati in interpretirati izbrana gradišča skozi inovativne in trajnostno naravnane produkte čezmejnega turizma s posebnim poudarkom na socialnem vključevanju in zelenem prehodu.

Vodilni partner projekta je Mestna občina Koper, sodelujoči partnerji pa so Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Javni zavod za turizem in kulturo Miren Kras, Venetian Cluster, Občina Dolina ter Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti. Oblikovali bodo skupno strategijo in akcijski načrt za trajnostno kulturno-turistično destinacijo ter ustanovili Arheološki inštitut za zgornji Jadrano.

Projekt vključuje tudi arheološke raziskave na gradišču v Elerjih, usposabljanja za turistične vodnike ter arheološke delavnice za otroke s posebnimi potrebami. Prav tako bodo organizirani čezmejni dogodki, kot so Dan kaštelirjev in festivali na gradiščih, ki bodo prispevali k večji prepoznavnosti te pomembne kulturne dediščine.

Projekt KAŠTellieri prinaša številne ključne rezultate

- Skupne strategije in akcijski načrti: podpis sporazuma o širitvi Čezmejnega konzorcija Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev, kar bo zagotovilo dolgoročno trajnost in uradni začetek izvajanja strategije ter akcijskega načrta.
- Čezmejno sodelovanje po zaključku projekta: zaveza organizacij projektnih partnerjev k nadaljevanju čezmejnega sodelovanja po zaključku projekta, kar bo zagotovilo nadaljevanje aktivnosti in sodelovanje med zainteresiranimi deležniki s področja trajnostnega turizma in kulturne dediščine.
- Nadgradnja rešitev iz pilotnih ukrepov: nadgradnja in uporaba rešitev, kot so ustanovitev Konzorcija za prazgodovinska gradišča, ustanovitev Čezmejnega arheološkega inštituta zgornjega Jadrana, razvoj trajnostnih čezmejnih turističnih produktov, aplikacije Kaštelirji Road, avatarja Aviko, virtualne spletne platforme Kastelir.eu ter interaktivnega »tool kita« za upravljavce gradišč.
- Usposabljanja: organizacija številnih usposabljanj za različne končne uporabnike, vključno z varovanci delovnih zavodov, z osebami s posebnimi potrebami, s turističnimi ponudniki in s turističnimi vodniki.

Skupna vrednost projekta znaša 1.364.133,46 EUR, od tega je 1.217.275,58 EUR sofinanciranih sredstev s strani ESRR in 125.968,82 EUR iz italijanskega nacionalnega javnega sofinanciranja.

Projekt KAŠTellieri predstavlja izjemno priložnost za obuditev in valorizacijo prazgodovinske kulturne dediščine na čezmejnem območju Italije, Slovenije in Hrvaške. Z inovativnimi pristopi, digitalizacijo in trajnostnim turizmom bo prispeval k ohranitvi te dediščine ter hkrati izboljšal ekonomske in socialne razmere na tem območju. Veselimo se sodelovanja in skupnih prizadevanj pri uresničevanju ciljev tega pomembnega projekta.

*Turizem Miren Kostanjevica
Foto: Mestna občina Koper*

Na Cerju tretjič »Po primorsko«

V začetku septembra so se predstavniki primorskih živilskih družb in zadrug Po primorsko zbrali na Pomniku miru in razglednem stolpu Cerje, kjer so na novinarski konferenci izpostavili nujnost ohranjanja primorskih živilskih podjetij in zadrug.

V skupini Po primorsko se povezujejo: Kmetijska zadruga Tolmin, Vinakras, Mlinotest, Vinakoper, Klet Brda, Mlekarna Planika, Kmetijska zadruga Agraria Koper, Kras, Kmetijsko gozdarska zadruga Idrija, Pivka perutninarstvo in Delamaris.

Mauricij Humar, župan Občine Miren - Kostanjevica, je uvodoma direktorjem in predsednikom uprav izrekel čestitke za odlično delo, ki jim skupaj s sodelavci uspeva ohranjati podjetja v dobri kondiciji v zahtevnih pogojih globalizacije. S tem so povezana delovna mesta in ohranjanje kmetijstva v lokalnem okolju, v nadaljevanju je to granacija za zdravo in varno hrano ter odgovornost do narave in okolja.

Lastništvo in zavezanost lokalnemu okolju

Novinarske konference se je udeležilo tudi 12 županov iz primorskih občin. Strinjali so se, da sta za ohranjanje in razvoj podeželja ključna sodelovanje ter podpora lokalnim izdelkom.

Pobudnica tkanja vezi med primorskimi podjetji **Anka Lipušček Miklavič** je izpostavila pomen »klape«, ki se povezuje že od leta 2015: »Po primorsko je odlično sodelovanje primorskih živilskih in kmetijskih podjetij, je predstavitev tistega, kar nam primorska narava s svojo nepredvidljivostjo, s svojim temperamentom nudi v obilju: odlične surovine, iz katerih izdelujemo raznovrstne izdelke, od mlečnih, mesnih, ribjih, pekovskih, do vin, sadja in zelenjave« in dodaja, da se v združenju Po primorsko povezujejo pomembni primorski pridelovalci in predelovalci hrane.

Tudi po zaslugi dogodkov, kot se je odvil že tretjič zaporedno Cerju, bo sledilo druženje v središču Ljubljane, kjer se utrjujejo sicer neformalne vezi, večja prepoznavnost lokalnih izdelkov in podjetij Po primorsko.

Stojan Hergouth, direktor družbe Kras, d. o. o., je izpostavil pomen ohranjanja lokalnih živilskih podjetij in zadrug s pomočjo merljivih kazalnikov: »Lokalno predelavo hrane na Primorskem je nujno potrebno spodbujati, sicer bomo imeli kmalu popolno zaraščeno krajino in bomo vsako leto financirali le še gašenje gozdnih požarov. Menim, da bo lokalna pridelava hrane brez sistemskih vzpodbud v naslednjih letih zamirala. Tradicija in vzgoja sta sicer pomemben podaljševalec kmetijske in predelovalne dejavnosti v lokalnem okolju, a na koncu vedno odloči vzdržna ekonomika. Država (ministrstva) bo morala oblikovati regijske strategije vzpodbujanja kmetijske pridelave, če bo hotela preprečiti zaraščanje krajine in opuščanje kmetijske dejavnosti. Bil bi že velik napredek, če bi nas vsaj državne in lokalne inštitucije v nabavnih kriterijih prepoznale kot prednostne dobavitelje in uvedle nekakšne lokalne kvote.«

Nova celostna grafična podoba

Skupina podjetij, ki se povezuje v neformalni skupini Po primorsko, je na novinarski konferenci predstavila tudi novo celostno grafično podobo. Direktor agencije Markacija **Erik Bizjak** je nov logotip pospremil z besedami: »Nova podoba uteleša vrednote znamke. Idejna zasnova logotipa in podobe izhaja iz

gurmanskih simbolov (vilice in kozarec) ter omembe okusa v sloganu. Ohranja pristnost, preprostost in sproščen primorski duh ter butičnost. S svojo barvo izraža svežino in sočnost. Pod njo se podpisuje s sproščenim sloganom: Klapa dobrih okusov, za katerim stojijo dobri in pristni ljudje.«

Zakaj je povezovanje nujno

Podjetja in zadruge izpostavljajo pomen povezovanja za krepitev lokalne pridelave in gospodarstva ter doseganje večjih ciljev, ohranjanje tradicije in razvoj lokalnega okolja. Ob tem dodajajo, da le celovit pristop, ki vključuje vse deležnike, vodi k dolgoročni ohranitvi lokalne pridelave in kulturne krajine. Domače lastništvo spodbuja vlaganje v lokalno proizvodnjo in infrastrukturo, zmanjšuje oskrbovalna tveganja, krepi kroženje denarja znotraj države ter zagotavlja večjo podporo lokalnim kmetom. S tem tudi krepimo prehransko varnost.

Mag. Ariana Durnik, direktorica Javnega zavoda Miren Kras, je poudarila: »Enogastronomija je temeljni steber turizma, na katerega se vežejo vsi ostali produkti. Danes globalni popotniki iščejo pristnost v okoljih, ki jih obiskujejo, to kar posamezno območje razlikuje od ostalih. Posebej hrana. Tudi ljubezen turistov gre skozi želodec. Zato je pomembno ohranjati samostojnost na področju pridelovalno-prehranske verige, ki lahko preko končnih produktov in surovin za gostince zagotavlja trajnost, varnost, avtohtonost in drugačnost. Podjetja za preživetje potrebujejo ugodne pogoje, zato je v celotni verigi vrednosti nujno sodelovanje vseh deležnikov, vključno z državo.«

Javni zavod Miren Kras

V Pomniku razstava No. 108 – BORIS PAHOR by Alenka Slavinec

Pomnik miru na Cerju je v četrtek, 19. septembra, odprl vrata razstavi umetniških fotografij avtorice Alenke Slavinec posvečene Borisu Pahorju in svetovnemu miru. Razstava je del projekta Varuhi miru v okviru programa EPK 2025.

O Pahorju pišejo zgodovinarji, analitiki, novinarji. Edinstvena fotografska upodobitev pa prinaša povsem nov vidik, pristno podobo človeka skozi svetlobo in sence. Takšno, kot ga je avtorica doživela med pogovorom ob kavici, v njegovi transformaciji. Razstava portretov je neobičajno povabila v njegovo prisotnost po tem, ko so lipčanci, simbol naše skupne domovine, tlakovali pot do nepozabnih trenutkov modrosti, preprostosti, pristnosti, igrivosti, smeha, veselja in tudi grenkih spominov ter veliko sanj.

Montaže fotografij govori o zgodbi

Montaže fotografij predstavljajo glavne teme različnih sklopov pogovorov o temah, ki so bistvene za življenje in človeštvo, za mir, svobodo in demokracijo. Izražajo skupni imenovalac – neizmerno ljubezen do domovine Slovenije, lipčancev in svobode, človekovega dostojanstva in integritete ter seveda ljubezni same.

Montaže povabijo v zgodbe, ki preko odtisov lastnih izkušenj omogočajo potovanje v notranjost in širino duha, ki ne pozna meja. Kompozicijo sestavlja 9 portretov v 12 montažah, skupaj 108 portretov, kot je Boris Pahor izpolnil let.

»Nič ni naključje, vse resonira v dobrobit svetovnega miru in ljubezni v harmoniji z naravnimi zakoni.« je ob odprtju razstave pojasnila njena avtorica, svetovno priznana umetnica, fotografinja in režiserka ter predana ambasadorica lipčanca **Alenka Slavinec**.

Posamezni sklopi so odmev tematik, ki sta jih v intimnih pogovorih odpirala portretiranec in fotografinja. Njuno prvo srečanje se je odvijalo v prijetnem, tradicionalno slovenskem ambientu gostišča Šiker. Med pogovorom je Pahor vprašal Alenko: »Ali govorite francosko?« Odgovorila je: »Ne, samo poljubljam se francosko.« Njegovo reakcijo je ujela v objektiv in ga prosila za telefonsko številko, da bi še pred odhodom v tujino nadaljevala fotografiranje v njegovem domačem okolju. Naslov montaže št. 1 je Platonska ljubezen.

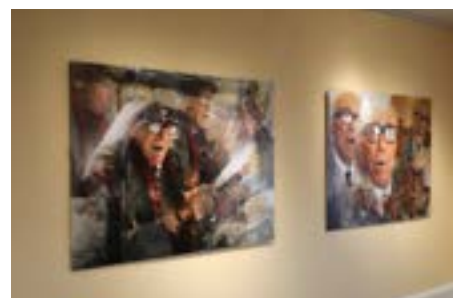

108 portretov Borisa Pahorja

Razstava prinaša edinstven vpogled v življenje Borisa Pahorja, slovenskega literarnega velikan, skozi objektiv umetnice, ki je z njim ustvarila intimen odnos prek pogovorov in trenutkov, prežetih z modrostjo in življenjskimi izkušnjami. Alenka Slavinec je s serijo 108 portretov ujela bistvo Pahorjevega značaja – njegovo ljubezen do domovine, svobode, človekovega dostojanstva in življenja.

Pahor je opozoril na moralno, etično in domoljubno dolžnost, ki jo imamo skrbniki sedanosti. Da na mlade, ki bodo prej ali slej prevzeli skrb za prihodnost, na pravi način prenesemo tudi skrb za negovanje spomina na preteklost, na vse zaslužne za mir, svobodo in blaginjo, ki jo živimo v samostojni državi Sloveniji. Z željo, da mladi s ponosom prevzamejo odgovornost za negovanje ene najbolj pomembnih, a hkrati nadvse krhkih vrednot sodobne družbe — miru!

Pri tem je zanimivo, da je arhitekturno zasnovano Pomniku braniteljem slovenske zemlje pokojni arhitekt **dr. Darko Likar** zasnoval tudi na Pahorjevi popotnici in njegovih razmišljanjih o globljem pomenu kulture kot branika identitete naroda, kot Človekovega razmerja do kozmosa, odmev njegove usode in njegove eksistencne stiske.

»Zato ni naključje, da pomnik vse pogosteje ubira nove poti nagovarjanja javnosti preko umetnosti, ki prinaša globoka, duhova in transformacijska sporočila za sedanost in za bodoče generacije,« je poudarila direktorica Javnega zavoda Miren Kras **mag. Ariana Durnik**.

Potujočo razstavo, ki so jo na pot iz Cerja v sosednjo Gorizijo v letu 2025 in nato naprej po Evropi pospremile besede državne sekretarke za Slovence v zamejstvu in po svetu **Vesne Humar**, direktorice zavoda GO2025 **Mije Lorbek** in podžupanje Občine Miren - Kostanjevica **Suzane Černe** ter glasbena popotnica **Tinakare Kovač**, bo v Pomniku miru na ogled do decembra 2024.

Javni zavod Miren Kras
Foto: Borut Midlil

KLIMATSKE NAPRAVE IN TOPLOTNE ČRPALKE

JESENSKA AKCIJA

Ob nakupu **TOPLOTNE ČRPALKE**
klimatska naprava in magnetno ciklonski filter
BREZPLAČNO

Velja za naročila, ki jih bomo prejeli od 16. 9. 2024 do 31. 10. 2024, nakup pa bo izvršen najkasneje do 31. 12. 2024.
Več na vitanest.si/novice.

info@vitanest.si

TOYOTA C-HR

C-OOL

UGODNOSTI DO 5.000 € | DO 10 LET JAMSTVA

Ugodnosti veljajo za C-HR C-OOL. Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,7 do 5,2 l/100 km in emisije CO₂: od 105 do 117 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisni Toyotini trgovski mreži. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 200.000 km). Ugodnosti do 5.000 € vključujejo: bon za Toyota financiranje in zavarovanje v vrednosti 2.250 €, bon za rabljeno vozilo v vrednosti 750 €, dodaten popust 2.000 € na vozilo iz zaloge. Slika je simbolična.

AVTO AKTIV SLO D.O.O.

Industrijska cesta 9 | Nova Gorica | 05 330 60 71 | toyota-avtoaktiv.si

Slovinci med prvimi protifašisti v Evropi

V Pomniku braniteljem slovenske zemlje sta se na Cerju ob obeležitvi dneva državnosti odvila dva dogodka.

Najprej je potekalo odprtje razstave Slovinci med prvimi protifašisti v Evropi 1920–1941. Nato je sledil glasbeni sprehod Giannija Rijavca čez njegove najbolj odmevne pesmi s poudarkom na domoljubju in ljubezni.

Razstava Slovinci med prvimi protifašisti v Evropi 1920–1941

Na odprtju razstave je podžupanja **Suzana Černe** poudarila pomen miru in prenašanja odgovornosti za negovanje te pomembne vrednote na mlade. **Gorazd Humar** je predsednik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorska, tudi pobudnik in sokurator razstave. **Dr. Štefan Čok** je zgodovinar v Narodni in študijski knjižnici Trst. V sodelovanju z **Gabriele Caharija** je zagotovil strokovne vsebine in slikovno gradivo za zaokrožen pregled dejanj.

»Tukaj smo zato, da se spomnimo poti in ljudi, ki so tlakovali smer proti samostojnosti in suverenosti države Slovenije in prispevali k izpolnitvi tisočletnega hrepenenja naših prednikov. Med njimi so bili tudi ustanovitelji in člani prve organizacije, ki se je postavila v bran slovenstvu v obdobju najhujšega potujčevanja in teptanja narodnih pravic v začetku 20. stoletja, organizacije TIGR. V času razmaha fašizma je odpor zavednih narodnjakov terjal ne samo modrost in pogum mladih ljudi, temveč na prvem mestu neizmerno ljubezen do domovine. Večjo od ljubezni do življenja. Kdo danes še premore takšne vrednote?« je uvodoma izpostavila **mag. Ariana Durnik**, povezovalka večera in direktorica Javnega zavoda Miren Kras, ki je skupaj z Občino Miren - Kostanjevica podprla prizadevanja Gorazda Humarja in Miloša Pahorja ter ostalih zaslužnih za TIGR za postavitve razstave.

Ohranjanje spomina na gradnike samostojne države Slovenije

Med predanimi varuhi spomina na organizacije in izjemne posameznike, ki so s krvjo napisali prve črke zgodovine naše države, je Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. S potujočo razstavo, ki je bila januarja prvič postavljena v bruseljskem parlamentu, društvo opozarja tudi na nevarnost porasta nestrpnosti v Evropi, ki je pred dobrim stoletjem generirala pojav fašizma.

V prispevku dr. Čoka smo prisluhnili osvetlitvi razlogov za pojav fašističnega režima in njegovim mejnikom ter opisu tragičnih dogodkov, ki so zaznamovali pot Slovencev do lastne države. Žrtve prvega tržaškega procesa, Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič, imajo na dostopu v pomnik svoje kamnite plošče, ki ostajajo nemi, a trajni pričevalci o velikem junaštvu mladih ljudi, ki so se uprli poskusom izbrisa slovenskega naroda na tržaškem. Najmlajša žrtev prvega tržaškega procesa, Bidovec, je bil ob usmrčitvi star 22 let, najstarejši Valenčič pa 34; na drugem tržaškem procesu je bil med petimi usmrčenimi najmlajši Pinko Tomažič, star 26 let, najstarejši Vadnal pa 40. Ti mladi fantje niso izgubili, temveč dali življenje za to, v kar so verjeli – v domovino, slovenski jezik in svobodo!

Za zaključek glasbena poslastica Giannija Rijavca

Odprtju razstave o začetkih in pomenu organiziranega odpora Slovencev proti fašizmu je sledila romantična glasbena predstava umetnika, pisca besedil in glasbe, zborovodje ter odličnega pevca, ki si je s svojimi nastopi po vsem svetu prislužil nadimek »slovenski glasbeni trubadur«, **Giannija Rijavca**.

Javni zavod za turizem Mor

Moja mati domovina

Letos praznujemo 33 let samostojnosti Republike Slovenije. In tudi letos smo na Gradu pripravili slovesnost v čas naše matere domovine.

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje že vrsto let pripravlja prireditve ob rojstnem dnevu naše domovine. Pesnik Tone Kuntner je domovino poimenoval mati, ker je njen sin in ker ima mehko srce, kakor ga ima mati.

Slavnostni govornik profesor **Peter Černic**, ravnatelj Liceja Trubar - Gregorčič, je dejal, da navadno vsakdo ob

besedi domovina pomisli na rodni kraj, običaje, jezik. Označuje geografski pojem, ki se ga ne brani z orožjem. Tudi ni nekaj tujega. Černic je ugotavljal, da je domovina to, kar je človeku podarjeno, ga dela trdnega in mu daje korenine, da z lastnimi koreninami poleti.

Župan **Mauricij Humar** je spomnil, da smo pred 33 leti bili evforični ob rojstvu Republike Slovenije. Nato je sledil čas, ki traja še danes, da gradimo, da uresničujemo naše želje in želje naših prednikov po življenju v svoji državi.

Kulturni program je povezovala **Sara Bagon**, poleg nje pa je slavnostno nastopal Pevski zbor Društva žena Miren - Orehovlje pod vodstvom **Mojce Cej**. Na harmoniki jih je spremljal **Miloš Mozeitič**. Nastopajoči **Ksenija Cotič**, **David**

Olivo, **Andrej Brešan**, **Robert Petejan** in **Marta Pavlin** so v pesmih slavili domovino, se v odlomku Franceta Bevka povzpeli na Kostanjevico pri Novi Gorici in spoznali Škrabca, slišali so tudi odlomek v domačem narečju. Mlada dekleta **Sara Albreht**, **Klavdija Mei Petrovčič** in **Brina Bajc Rebec** so v pesmih Nika Grafenauerja razmišljala o otroštvu, čemu služi glava in kaj pove zrcalo.

Dekleta iz Twirling kluba Miren pod vodstvo **Nežke Kralj Rupnik** so obiskovalce razveselile s svojim energičnim nastopom po zvokih znane koračnice. Za simboličen kres je kot vedno poskrbel **Mitja Klančič** s pomočniki. Po prireditvi so se obiskovalci še družili, poklepetali in praznično vstopili v dan državnosti.

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje

Poletna muzejska noč in predstavitev knjige Borisa Čoka

15. junija se je po vsej Sloveniji odvila 22. Poletna muzejska noč. Tudi Pomnik miru na Cerju je ta dan odprl vrata za brezplačen ogled muzejskih zbirk.

Na 162 prizoriščih se je odvilo kar 357 dogodkov, med njimi tudi predstavitev knjige *V temi (ni) senc* avtorja Borisa Čoka v Pomniku. Čok je s povzetkom vsebine svoje druge knjige s tematiko staroverstva goste navdušil z novimi interpretacijami snovne in nesnovne dediščine naših prednikov.

Boris Čok kot preučevalec kulturne krajine, graditelj in poznavalec suhih zidov in pastirskih hišic, predavatelj, soustvarjalec in igralec v dokumentarnih filmih, človeški kompas arheoloških najdišč po Sloveniji, edini turistični vodnik po staroverskih obrednih točkah v Sloveniji ter še marsikaj, se že od leta 1967 ukvarja z zbiranjem in popisovanjem ljudskega izročila ter staroverske dediščine Krasa.

Med predstavitvijo knjige je pripovedoval o zanimivih osebnih izkušnjah od otroštva naprej, ki so ga peljale na pot raziskovanja staroverskih tradicij in navad. Marsikje so še dandanes prisotne v vsakdanjem življenju, za katere ne vemo, od kod izhajajo in kaj je bil njihov prvotni namen. Pokazal je nekaj pripomočkov, ki so jih ljudje na območju

Krasa že od nekdanj uporabljali za odganjanje negativnih sil in izboljšanje pogovjev bodisi za obilen poljski pridelek ali boljše družinske razmere.

Večer se je zaključil s pogovorom med Čokom in industrijskim oblikovalcem ter umetnikom **Oskarjem Kogojem**, v katerem sta izmenjala poglede na izsledke lastnih dolgoletnih študij ter izkušenj z ostalinami staroselstva in staroverstva,

včasih imenovanega poganstvo. Obiskovalci so se, poleg pridobljenega novega znanja, tudi večkrat nasmejali. Prijeten večer v zanimivi družbi se je zaključil z vpisom osebnih sporočil Borisa Čoka kupcem njegove knjige, ki bo bralce popeljala v preteklost in poglobljeno razmišljanje o ohranjenih starih navadah v vsakdanjem življenju, ki se prenašajo iz roda v rod.

Javni zavod za turizem Miren Kostanjevica

Pod zvezdami v Opatjem selu

V Opatjem selu že leta skrbno načrtujejo njihovo druženje, ki so ga poimenovali Opajski večeri pod zvezdami. V nadaljevanju bomo predstavili nekaj odmevnejših dogodkov.

Sestav Big band Nova

Junija smo gostili Big Band nova, ki ga vodi naš domačin **Blaž Pahor**. Predstavili so swing program s jazz pevk **Marušo Kos**, ki je z sestavom zapela nekaj največjih hitov jazz pevk Diane Schuur in Elle Fitzgerald. Maruša se šola na Konzervatoriju za glasbo in balet v Ljubljani. Big Band je v nadaljevanju postregel z zimzelenimi instrumentalnimi skladbami Big Banda Count Basiea ter s skladbami in z aranžmaji svojih domačih aranžerjev in skladateljev, ki so jih napisali v zadnjem obdobju.

Poleg Maruše Kos je mlada lokalna pevka **Mija Istenič** postregla z naborom čudovitih slovenskih popevk, ki so pri publiku nekoliko bolj priljubljene in domače. S popevko Dan ljubezni sta Maruša in Mija dodobra raznežili vse poslušalce na vrtu pred Hišo Opajske tradicije. Čisto na koncu koncerta je Big Band Nova izvedel Opajcem priljubljeno opajsko himno Čehi so se oženili. Sledil je bučen aplavz in navdušenje, ki je po koncertu odmevalo še dolgo v toplo zvezdno noč.

Nastop Okteta Sotočje

Oktet Sotočje vodi umetniški vodja **Jani Klančič** iz Mirna. Prva polovica

koncerta je bila zahtevnejša, saj so prepevali pesmi, s katerimi nastopajo na koncertih. Pošteno nas je nasmejela pesem Nos, med katero so si nastopajoči nadeli rdeče noske.

Med prvim in drugim delom koncerta smo prisluhnili mladima talentoma **Maši Šuligoj** in **Janezu Ferfolji**. Janez je vnuk podžupana naše občine Zvonka Ferfolje in je eden od ustanovnih članov Okteta Sotočje. Maša in Janez sta se predstavila vsak s po dvema

slovenskima popevkama in z izvedbo navdušila poslušalce

V drugem, bolj lahkotnem delu koncerta so nam člani okteta postregli z veselimi, zbadljivimi, ljubezenskimi in dalmatinskimi toni. Na kitari jih je spremljal njihov umetniški vodja Jani Klančič. Topel večer, mediteranski pridih prizorišča in dalmatinski melos so v poslušalcih priklicali spomin na morje in počitnice, kar je bil pravi balzam za začetek poletja.

Večer diatonične harmonike

K nam smo povabili Harmonikarski orkester Kremenjak iz Jamelj. Orkester združuje ljubitelje diatonične harmonike z obeh strani meje, ki znanje pridobivajo pod vodstvom znanega pedagoga **Zorana Lupinca** iz Šempolaja.

Poleg harmonikarjev so v orkestru tudi pevci, ki poslušalcem še bolj približajo znane napeve. Tudi v Opatjem selu je publika pri marsikateri pesmi pritegnila s svojim glasom. Za popestritev večera so poskrbeli še trije mladi upi, prav tako učenci Zorana Lupinca, ki so vsak z dvema skladbama pokazali svoje široko znanje igranja diatonične harmonike.

Za domačine je bil zelo čustven tudi solo nastop **Silvana Spačala** iz Kostanjevice, ki je bil tudi glavni pobudnik koncerta.

Film o Maksu Fabianiju

Ta večer je bil precej drugačen od ostalih. Pokrovitelj in glavni organizator večera je bilo družinsko podjetje Elter iz Komna, ki ima močne korenine v Opatjem selu.

Ogledali smo si film režiserja **Matjaža Žbontarja** o arhitektu Maksu Fabianiju, ki je s svojim delom zaznamoval marsikateri primorski kraj. Prikazane so bile omembe, posnetki in slike naših krajev pred sto leti. Arhitekt je poleg obnove zgradb vedno pomislil tudi na infrastrukturo v kraju. Najprej je izpostavil pomembne objekte, nato ustrezno cestno povezavo v luči prihajajoče avtomobilske revolucije in šele nato je pristopil k obnovi stavb.

Po projekciji smo poklepetali z režiserjem Matjažem Žbontarjem, pa tudi z igralcem **Matjažem Vukom**, ki je v nekaj igranih prizorih upodobil Maksa Fabianija.

Jazz in vino

V avgustovskem večeru nas je glasbeno razvajala jazz zasedba Mood Swings Kvintet, ki ga sestavljajo odlična pevka **Lara Dovier**, trobentač **Matija Podbersič**, bobnar **Filip Mozetič**, basist **Jernej Budin** in pianist **Blaž Pahor**. Glasbeniki so se najprej predstavili z nekaj znanimi jazz standardi, v drugem delu večera pa so nam z nekoliko »lahkotnejšimi« plesnimi ritmi znanih pop uspešnic zaokrožili večer.

Za raznoliko vinsko spremljavo so poskrbeli lokalni pridelovalci vin: **Božo Leban** iz Lipe, **Drago Pahor** iz Novela, **Bojan Trampuž** iz Temnice in **Matevž Kavčič** iz Lipe.

Tinka gre v šolo

Prvi dan v septembru sta v vrt pred Hišo opajske tradicije prišli Tinka in njena teta Rezka iz Družinskega gledališča Kolenc pokazati, kako se Tinka pripravlja na prvi šolski dan. Na zabaven in poučen način sta otrokom prikazali, da šola ni tako strašna, saj je teta Rezka odgovorila na vsa morebitna vprašanja in strahove, ki se porajajo ob tem prelomnem dnevu.

Po predstavi so si otroci v Cicibanovi delavnici izdelali obesek v obliki čevlja iz recikliranega usnja. Posladkali so se s sladoledom in čokoladicami Leone.

Besedila je zapisala *Jasmina Mihelj Marušič* z občasnim sodelovanjem *Blaža Pahorja* in *Andreja Marušiča*
Foto: arhiv KS Opatje selo

Praznovanje ob začetku poletja v KS Temnica

Konec junija je v Temnici vsako leto rezerviran za praznovanje praznika Krajevne skupnosti Temnica.

Zgodovina praznovanja ob tem času je mnogo daljša od obstoja sedanje krajevne skupnosti. Praznik je že od nekdaj na koledarju okoli 29. junija, dneva, ki je posvečen zavetnikoma vaške cerkve sv. Petru in Pavlu. Posebnost letošnjega praznovanja je bilo, da so bile temperature tokrat »poletno normalne« in ne ekstremno visoke, kot se je to dogajalo zadnja leta. Prijetnejše temperature so vplivale tudi na dobro počutje obiskovalcev, ki so se letos praznika udeležili v še večjem številu kot običajno.

Praznovanje se je začelo že v nedeljo dopoldan s slovesno mašo, po njej pa s pogostitvijo in druženjem krajanov pod latnikom na prijetnem trgu v središču Temnice. Popoldanski del se je začel s tekmovanjem v briškoli na prireditvenem prostoru pri stari šoli v Temnici, ki je najboljšim prinesel nagrade v obliki domačih dobrot. Vzporedno so se bolj aktivni obiskovalci lahko odpravili na voden ogled Lojzove in Klobasje jame pri Temnici pod vodstvom Jamarskega kluba Temnica. Sledilo je odprte razstave ročnih del v temniški dvorani v organizaciji Društva Simon Jenko iz Temnice. Razstavljeni so bili tako lepi primeri starih kraških vezenin iz družinskih »zakladnic«, kot tudi skrbno izdelana ročna dela, ki so jih krajanke in krajanj KS Temnica ustvarili v zadnjem času – v različnih tehnikah, od vezenja in klekljanja do slikanja in unikatnih izdelkov v lesu.

Osrednji, večerni del praznovanja vsako leto oživi eno najlepših kraških prizorišč – prireditveni prostor pri stari šoli v Temnici. Prvi so »temperaturo dvignili« prav najmlajši in nato najstarejše plesalke plesnega društva Be Funky, ki so z svojo energijo in prizadevnostjo navdihnile marsikateroga v publiko sedečega starejšega vrstnika ali vrstnico. Sledil je prijeten koncert skupine Vipavski tamburaši, katerega nastop je pospremil prihod večera. Takrat vsako leto prideta na vrsto zabava in ples, ki ju je letos animiral in spremljal odlični ansambel ZOO Beend. Med zabavnim delom je bilo tudi letos nepogrešljivo vlečenje vrvi za otroke, ocenjevanje domačih šalamov in dobra hrana in pijača v organizaciji KS Temnica in Društva Simon Jenko.

Največji pomen vsakoletnega praznovanja vaškega praznika v Svetu KS Temnica vidimo v ohranjanju žive in povezane skupnosti ljudi, ki naseljujejo naše tri vasi: Temnica, Lipa in Novelo. Ne gre torej le za ohranjanje tradicije, pač pa za grajenje dobrih medčloveških odnosov, boljšega sobivanja in posledično boljšega vsakodnevnega življenja prebivalcev naših krajev. Če vas ne ostane živa in povezana, se spremeni v spalno ali »vikendaško« naselje, z ljudmi, ki živijo le vsak zase in ne prispevajo k skupnemu dobremu.

Prispevek k temu so tudi čistilne akcije, rabote, s katerimi vaščani že stoletja skupaj urejamo vaške javne površine ali druge skupne stvari. Tokratna predpraznična rabota je bila organizirana v soboto, 29. 6. 2024. Zelo veseli smo bili

velike udeležbe mlajših sovaščanov, ki bodo tradicijo vaških praznovanj in druženj lahko prenesli tudi v prihodnost. Upamo, da so bili lepo urejeno prizorišče, zadovoljni obiskovalci in nastopajoči ter nagradna skupna »merenda« na osmici Pri Kujtnih v Temnici dobra motivacija tudi za naprej. Še enkrat hvala vsem sodelujočim ter vsem, ki ste se udeležili krajevnega praznika!

Besedilo in fotografije: Nataša Kolenc, KS Temnica

Lovelorn v Kalu predstavi svoj prvenec

Konec avgusta smo v Kalu soustvarili prav poseben dogodek. Novogoriški bend Lovelorn, ki združuje mlade fante in dekle, je v Kalu na Vojščici predstavil svoj prvi album – Uvodna stran.

V albumu, ki združuje štirinajst skladb, se po besedah frontmana Marka dotaknejo vprašanj o identiteti, obstoju, obdelajo kakšno prežvečeno ljubezensko zgodbo, na koncu pa strgajo liste in napišejo novo uvodno stran.

Bend sestavljajo **Miha Spačal** za klaviaturami, **Maj Špacapan** in **Jure Ipavec**, ki se podita čez strune, **Jaka**

Podgornik, ki drži ritem, backvokalistka **Eneja Štemberger** in že omenjeni **Marko Čadež Mačkić** za mikrofonom. V soboto se jim je pridružil še **Klemen Marušič** z bas kitaro.

Mlada skupina je na vojščički oder pripeljala piš sveže glasbe na profesionalni ravni in prevzela še najzahtevnejše poslušalce. Vaščani in vsi prisotni smo

z navdušenjem napolnili plesišče, melodije novih skladb pa smo si brundali še dolgo po tem, ko so se ugasnile luči.

V društvu Farjovca smo ponosni, da lahko podpiramo tako nadobudne glasbenike. Temperaturo na plesišču je dviгоval domači DJ DaBuM.

ŠKT Farjovca
Foto: Ožbej Černe

V Kalu sta odmevala Parni valjar in Prizma

Zadnji avgustovski dan je Kal spet zažarel v svoji najlepši luči. Gostili smo skupini Prizma in Parni valjar (Parni valjak tribute) ter DJ Rikija. Dogodek je trajal do zgodnjih jutranjih ur in energija je bila bombastična.

Zakaj Prizma in Parni Valjar

Prizma letos obeležuje 50. obletnico delovanja in je marsikoga spremljala že od ranega otroštva. Je primorski glasbeni band, eden izmed članov pa prihaja iz sosednjega Ivanjega Grada.

Za Parni valjak (Parni valjar) pa smo se odločili, ker želimo obuditi rock dušo Kala in podoživeti spomine. Ja, marsikdo je na tem koncertu potočil solzo, ko so mu misli zbežale v mladost.

ŠKT Društvo farjovca

Društvo keramikov Bilje na Opekarskih dnevih

V Biljah so se ljudje ukvarjali z opekarstvom že v rimskih časih in s to dejavnostjo nadaljevali vse do leta 1992, ko je ugasnila zadnja peč v frnazi.

V spomin na to obdobje, ki je pustilo neizbrisan pečat, potekajo v Biljah vsako leto Opekarski dnevi. Letos že 16. po vrsti. Na prireditvi aktivno sodelujemo tudi člani Društva keramikov Bilje.

Značilnosti gline

Glina je naravna gnetljiva snov, ki so jo s pridom uporabljali že naši predniki v lončarstvu, kiparstvu in opekarstvu. Obstajajo različne tehnike oblikovanja gline. Naj jih naštejemo samo nekaj: ščipanje, lepljenje, gradnja s trakovi in kačicami. Ob delu z glino se sprostimo, spodbujamo lastno ustvarjalnost in izražanje.

Na delavnicah glino približali udeleženkam

V želji, da bi delo z glino približali tudi drugim, smo organizirali delavnico, na kateri smo izdelovali hišne številke. Glino je bilo potrebno najprej zvaljati na zeleno debelino in nato izrezati zeleno obliko ploščice, kroga ali hiške. Sledilo je okraševanje z rožicami, listi, zvezdicami, ki smo jih prilepili ali odtisnili na izdelek. Vse okraske smo tudi pobarvali. Udeleženci so bili nad delom z glino zelo navdušeni. Nastalo je okrog 50 unikatnih hišnih številok. Delo je končala naša **Marijana Peric**, ki je vse izdelke nato žgala v pečih za keramiko.

Člani Društva keramikov se udeležujemo različnih tečajev, na katerih razširjamo in poglobljamo svoje znanje. Radi pa naše znanje tudi delimo, zato smo v svoje vrste povabili nove člane. Za včlanitev v društvo je zaželeno predznanje, zato smo organizirali dva tečaja, na katerih so udeleženci spoznali osnove oblikovanja in okraševanja gline. Oba tečaja je vodila naša članica gospa **Marinka Kverh**.

Tečajev so se udeležile: **Suzana Marušič, Breda Gorkič, Loreta Krpan, Tanja Batistič, Aleksandra Humar in Jana Šturm**. Na prvem tečaju so udeležence spoznale, kako oblikovati, valjati in graditi z glino. Na drugem tečaju pa so

izdelke okraševale z odtisi, nanašanjem glinenih kačic in barvanjem ter glaziranjem.

Na Opekarskih dnevih smo na ogled postavili izdelke naših novih članic. Ti so morda malo okorni, vendar so izvirni in unikatni ter pristrčen rezultat prvega srečanja z glino.

Sicer pa velja star rek: Vaja dela mojstra. Vsem našim novim članicam izrekamo pristrčno dobrodošlico in veliko ustvarjalnega navdiha.

*Miroslava Fon, Društvo keramikov Bilje
Foto Helena Tomažič*

Novi bibliobus Goriške knjižnice zapeljal tudi po Krasu

V začetku septembra smo se v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica razveselili novega bibliobusa.

Vozilo je peto po vrsti, odkar smo leta 1975 kot četrti v Sloveniji dobili svoj prvi bibliobus. Mesečno se potujoča knjižnica ustavi v skoraj šestdesetih krajih in na osemdesetih lokacijah, osem od teh je v Občini Miren - Kostanjevica.

Že na prvi pogled je novo vozilo drugačno. Zgrajeno je na kamionskem podvozju MB Actros in je nadomestilo prejšnje vozilo, ki je svojemu namenu služilo od leta 2005. Poleg vrste vozila sta drugačni tudi notranjost in barva.

Uporabniku prijazno urejena notranjost

Notranjost je zasnovala oblikovalka **Tanja Lavrenčič**. V novem vozilu je osemdeset metrov knjižnih polic, na katerih je prostora za okrog pet tisoč enot gradiva. Opremljeno je z najsodobnejšo opremo IKT, hitrejšo ter preprostejšo izposojo in vračanje gradiva omogoča

tehnologija RFID; v njem sta video projektor in platno. Za gibalno ovirane uporabnike je na vhodu vgrajeno dvigalo. V notranjosti vozila pa je ves knjižnični del na isti višini. Prostor je obogaten z različnimi kotički in sedišči za izvajanje različnih dejavnosti in dogodkov. Delovanje vseh električnih naprav v knjižničnem delu vozila zagotavljajo sončne celice, ki so nameščene na strehi vozila.

Zanimiva zunanja poslikava

Zunanja poslikava je delo ilustratorke **Ane Razpotnik Donati** in oblikovalca **Roka Bezeljaka**. Na njej prepoznamo elemente lokalne pokrajine, kot so češnje in Rusjanovo letalo, reka Soča ali Vipava, most, ki simbolično povezuje obe strani meje, obenem pa predstavlja povezavo med knjižnico in uporabniki. Upodobljeni so ljudje različnih generacij in z različnimi potrebami, ki berejo (e-) knjige, poslušajo zvočne knjige, v rokah

držijo rože, semena ... Vse to ponazarja delo naše knjižnice, ki je veliko več kot le »izposojevalnica knjig«, saj želimo svojo aktivno družbeno vlogo, ki obsega vse kulturne, izobraževalne in socialne naloge, ki jih izvajamo v drugih enotah, vključiti tudi v delo potujoče knjižnice.

Nakup in opremo vozila so financirali Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter občine soustanoviteljice Goriške knjižnice: Mestna občina Nova Gorica, Občina Brda, Občina Kanal ob Soči, Občina Miren - Kostanjevica, Občina Renče - Vogrsko in Občina Šempeter - Vrtojba.

Bibliobus smo predali namenu v ponedeljek, 2. septembra 2024, ko so zbrane pozdravili slavnostni gostje: ministrica za kulturo **dr. Asta Vrečko** ter podpredsednik vlade in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Matej Arčon**, župan Mestne občine Nova Gorica **Samo Turel**, župan Občine Brda **Franc Mužič**, direktorica Goriške knjižnice Irena Škvarč in predsednik Sekcije za potujoče knjižnice Matjaž Stibilj.

V torek, 3. septembra 2024, se je bibliobus že odpravil na prvo pot. Kdaj obišče vaše kraje, lahko preverite na tej povezavi: https://www.gkfb.si/images/bibliobus/PK_2024_sep-dec.pdf.

Se vidimo na poti!

*Urška Magajne, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica
Foto: Urška Magajne*

Dan obiska	Postajališče	Čas obiska
2. oktober 2024	Temnica	14.50–15.10
6. november 2024	Vojščica	15.20–15.50
4. december 2024	Kostanjevica na Krasu	16.00–16.50
	Sela na Krasu	17.10–17.40
	Opatje selo	17.50–18.40
	Orehovlje	19.00–19.30
21. oktober 2024	Mirenski grad	10.50–11.30
25. november 2024	Zavod Antonina Bilje	12.00–13.00
16. december 2024		

Prvi samostojni koncert domačina Timoteja Lukežiča

Timoteja Lukežiča poznamo kot fanta, ki z veseljem vzame v roke harmoniko, nategne meh in nam s svojim petjem polepša številne dogodke v Biljah in okolici. Za prvi samostojni koncert je Timotej izbral prav domači kraj

Konec avgusta smo se v Dvorani Negovana Nemca v Biljah z njim in njegovimi prijatelji poslovlili od poletja in pozdravili jesen.

Timotej, povej, kakšni so tvoji vtisi po sijajno izpeljanem koncertu?

Več kot odlični! Koncert je presegel moja pričakovanja. Vsekakor imajo veliko zaslugo za to tudi moji prijatelji. Hvala Miha, Domen, Klemen, Leja in Carlos! V veliko veselje pa mi je še bilo, da so se mi na koncertu pridružili mladi harmonikaši in da je Avsenikova Na Golici tako slovesno zadonela.

Tvoji domači so povedali, da tvoji pevski koraki segajo že kar dolgo nazaj. Menda si kot dojenček prirejal glasne koncerte in dolge ure neprekinjeno treniral glasilke v »veselje« svojih najbližjih, pa tudi malo bolj oddaljenih sosedov. Povej, do kam seže tvoj spomin?

Preden sem šel v vrtec, sem bil v varstvu pri starih starših. Z nonotom sva prepevala stare šaljive pesmice. Kasneje sem zelo rad nastopal v vrtcu in šoli. Ob različnih dogodkih sem rade volje raztegnil harmoniko ter s pesmijo navduševal tako svoje vrstnike kot tudi učitelje. Vedno sem se z veseljem odzval, če so me povabili na kakšno zabavo in prireditev. To mi je v zadovoljstvo še danes.

Velika ljubezen do glasbe te je vodila v glasbeno šolo. Kako se spomniš teh časov?

V glasbeni šoli sem se šest let učil kromatično harmoniko, kar sem počel zelo rad, teorija glasbe pa mi ni najbolj dišala. Doma so me morali tudi večkrat preganjati, da sem vadil pesmi, ki so bile predpisane. Vedno pa sem imel željo, da bi igral frajtonarico. Po opravljeni glasbeni šoli sem si jo tudi kupil in se jo sam naučil igrati.

V glasbeni šoli si obiskoval tudi solo petje.

Drži. Že od majhnega sem rad pel. Pri trinajstih sem se predstavil na velikem odru, na prireditvi Mladi glas Goriške, to je v sklopu Robinove zabave. Po končani osnovni šoli sem se dve leti učil solo petja pri prof. Marjetki Luznik. Petje mi je kar dobro šlo, niso pa mi dišala angleška besedila, zato sem raje vzel v roke svojo harmoniko in si zaigral in zapel eno po domače.

V svojem repertoarju tako ostajaš zvest slovenski pesmi. Tudi na koncertu si odigral skladbe Ansambla bratov Avsenik, Lojzeta Slaka, Franca Miheliča, pesmi ansamblov Mladi Dolenjci, Mladi gamsi in Don Juana.

V sklopu narodno zabavnih pesmi smo slišali tudi dve tvoji avtorski skladbi: Moje dekle ter Hvala ti. Nam lahko o tem poveš kaj več?

Skladbo Moje dekle sem napisal že v osnovni šoli, šele po treh letih pa sva jo z Mihom Spačalom posnela, izdana pa je bila še kasneje. Skladbo Hvala ti sem napisal letos marca, jo takoj nato posnel in jo bom verjetno konec leta izdal.

Ti dve skladbi pa zagotovo nista zadnji, kajne?

Zagotovo ne.

V drugem delu tvojega koncerta smo se zabavali ob pop rock skladbah: Ne bom pozabil na stare čase, Zelene livade, Povej mi, Marina, Ko si na tleh, Romeo in Julija, na koncu smo slišali tudi Za dobra stara vremena in Dragojevićevo Cesarico. Kakšen izziv ti pomeni ta zvrst glasbe?

Poleg narodnozabavne glasbe rad pojem tudi pop rock, kjer pridem do izraza predvsem kot pevec.

Vemo, da je tvoja druga ljubezen domača zemlja in delo v naravi. Si tudi na traktorju zapeješ eno po domače?

Seveda, vedno.

Timotej, uspešno ustvarjanje še naprej. Držimo te za besedo, da ta koncert ni bil zadnji. Srečno!

KTD Zarja Bilje

Odnos do ljudi v podrejenem položaju

V več člankih te rubrike sem že omenila, da nas pravila lepega vedenja spremljajo povsod in večino našega časa. Od zgodnjega otroštva doma in v vrtcu, na nadaljnji izobraževalni poti, v službi in prav tako ob preživljanju prostega časa, ko imamo stik z različnimi nam znanimi ali neznanimi ljudmi.

Lepo in olikano vedenje v današnjem času je prednost, ki mnogokrat pomaga, da se izognemo težavi ali jo vsaj lažje razrešimo. Lepo vedenje ni prirojeno, je priučeno. In če so nas starši, učitelji ali kasneje literatura, ki smo jo vzeli v roke, pripravili na sobivanje v družbi, je to dobra popotnica, da se bomo do sočloveka znali ustrezno obnašati.

V šoli

Življenje danes je tako aktivno in »turbulentno«, da se lahko vsak dan v družbi najdemo v različnih položajih. Že otroci v vrtcu in šoli so ob vzgojiteljih, učiteljih in profesorjih v podrejenem položaju, kar ne pomeni, da spoštovanje ni obojestransko. Tako kot mora imeti otrok spoštljiv odnos do učitelja, profesorja, prav tako morajo tudi slednji imeti spoštljiv odnos do učenca, dijaka. Dandanes se večkrat zgodi, da dijaki profesorjem grozijo z odvetniki in se oprijemajo svojih pravic in s tem profesorja in njegovo avtoriteto spravijo v podrejen položaj. Do teh situacij verjetno ne bi prihajalo, če bi bilo več obojestranskega spoštovanja in zavedanja, da je učenec/dijak v šoli zato, da se od profesorjev kaj nauči, jih poslušaja in spoštuje, jih naslavlja, kot je po bontonu potrebno naslavljaliti starejše osebe od sebe, in da se do njih ne obnašajo kot do svojih sovrstnikov. Tako bodo tudi učitelji/profesorji do svojih poslušalcev v učilnicah gojili spoštljiv

odnos in ne bo prihajalo do nesoglasij in stalnih prerekanj »kdo bo koga«.

Problemi v obnašanju otrok se kažejo tudi v odnosu starejših šolarjev do mlajših, ki si te, ki so nemočni, privoščijo na različne načine. Od neprijetnega zafrcavanja in groženj do verbalnega in fizičnega nasilja. Namesto da bi bili mlajšim, ki so nemočni, vzor v obnašanju, jim vzbujajo strah. In prav ti, ki se počutijo nadrejeni in močnejše, se mnogokrat v odraslosti obnašajo podobno.

V službi

Prej ko slej se bomo na delovnem mestu vsi znašli tako v podrejenem kot nadrejenem položaju. Če smo imeli s strani nadrejenega slabo izkušnjo, se nam bo vtisnila v spomin In ko bomo sami pod sabo imeli enega ali več zaposlenih, se spomnimo počutja iz preteklosti in ravnajmo drugače. Do podrejenih moramo biti spoštljivi in enak odnos bomo dobili

od njih. Bodimo jim vzor. Seveda bodo vedeli, kdo je »glavni«, a spoštovanje si moramo zaslužiti. Nihče ne pričakuje, da je odnos med podrejenimi in nadrejenimi preveč prijateljski. Hierarhijo podjetja ali javne službe morajo poznati vsi in se temu primerno obnašati. Pomembno je, da nadrejeni svojega podrejenega spoštuje. Ko deli delo, ne izkazuje svoje premoči in le zahteva, temveč uporabi besedo prosim. Če od svojih delavcev pričakuje uspešno izvedene naloge, bo rezultat boljši in hitrejši, če se bo do njih obnašal tako, kot bi sam želel, da se do njega obnašajo njemu nadrejeni.

Če komu pri opravljanju nalog kaj ni jasno, se ne sme bati vprašati nadrejenega, raje dvakrat kot nobenkrat – in naloga bo pravilno izvedena. Šef/direktor pri svojih zaposlenih ne sme vzbujati strahospoštovanja, saj v tem primeru delo ne bo potekalo sproščeno in tekoče. Ob strahu in napetosti bo prihajalo do napak in do nove slabe volje.

Za vse, ki so v nadrejenem položaju, pa naj bodo zaposleni v manjših ali večjih podjetjih ali v javni upravi, velja, da nad svojimi zaposlenimi ne smejo izkazovati premoči. S svojim odnosom do sodelavcev na nižjih položajih in spoštovanjem le-teh si morajo njihovo spoštovanje zaslužiti. Le to ni samoumevno. Že ko slišimo: »Pridi/te v mojo pisarno« ali »Pošlji mi to in ono«, ali »Tako naredi/te, kar sem naročil/a« brez predhodnega prosim, nas zmrazi in nadrejeni bo pri nas nezavedno nabiral »črne pike«.

Vzpostavitev odnosa, ko lahko zaposleni kadarkoli nadrejenega prosi za pomoč in/ali nasvet, vodi do zdravega kolektiva. V tako službo se ljudje vsakodnevno radi vračamo.

Katarina Spacal

Ni zanemarljiv rek, da sejemo, kar žanjemo. In ko se bodo podrejeni v službah čutili spoštovane za svoje opravljeno delo in ker so pač ljudje, tako kot tisti na višjem položaju, se tudi slednji ne bi smeli bati za zdrav, spoštljiv odnos s strani podrejenih in posledično kvalitetno opravljene naloge, za katere v končni fazi sam odgovarja.

Tomaž Krivec – novi ravnatelj na OŠ Miren

Pred letom dni smo poročali, da ima OŠ Miren vršilca dolžnosti ravnatelja. Toda letos spomladi je Svet zavoda OŠ Miren izvolil Tomaža Krivca za ravnatelja v novem 5-letnem obdobju.

Pravzaprav je **Tomaž Krivec** že v preteklem šolskem letu opravljal posle vršilca dolžnosti ravnatelja in se z vodenjem šole že dodobra spoprijel.

Od učitelja do ravnatelja

Tomaža Krivca poznajo starši in sedanjí ter nekdanji učenci OŠ Miren kot profesorja geografije, saj je več let poučeval prav na OŠ Miren. Podajanje snovi ni bilo pri njem nikoli suhoparno, saj ga je obogatil z bogatim slikovnim materialom z uporabo sodobne tehnologije. Tako je sicer abstraktno snov približal učencem, da so jo lažje usvojili.

Pred nekaj leti se je odločil, da bo svoje znanje nadgradil in tako je doštudiral v naziv specialni rehabilitacijski pedagog. Z dodatnim znanjem je delal z učenci s posebnimi potrebami. Obenem se je učil in spoznaval, na kakšen način pristopiti in pomagati učencem s kakršnimi koli težavami, da z majhnimi koraki napredujejo kljub nekaterim oviram.

V svojem prostem času je bil dolga leta atletski in kasneje tudi rokometni trener.

Vodenje šole je nov izziv

Tomaž Krivec je mlad in poln energije, da se lahko loti spreminjanja dela v šoli v okviru, ki mu ga dopušča zakon.

V ospredje postavlja učence v šoli in tudi najmlajše člane zavoda, to je otroke v vrtcu. Njegov namen je, da vsak posameznik dobi tisto, kar potrebuje za svojo rast in napredek v okviru možnosti šole. Da bi dosegli ta cilj, pa vlaga mnogo navora v dobre odnose v kolektivu. Medsebojna pomoč med sodelavci, izmenjava mnenj, sprejemanje drugačnosti, osebnostna rast, skupni napredek, zaupanje in še kaj – to je tisto, kar želi, da postane v kolektivu vsakdanjost. V takih okoliščinah je dovoljeno poskušati kaj novega, zgrešiti in tudi napredovati, se skupaj smejati in si biti dobri med seboj.

Popolnoma podpira, da pedagoški delavci učence in otroke učijo, kako priti do znanja, jih opremiti z veščinami za napredek ne le v času osnovnošolskega šolanja, temveč tudi kasneje v življenju. Obenem se otroci vsak dan sproti učijo odgovornosti za svoja (ne)dejanja. Pedagoški delavci se sproti izobražujejo tudi izven države v projektu Erasmus in nove izkušnje predajajo sodelavcem. Tomaž Krivec kot ravnatelj podpira učenje v naravi, delo z rokami in tudi s sodobno tehnologijo, s preizkušanjem priti do izsledkov (izkustveno učenje). Spodbuja, da sta, kjer je le mogoče, v razredu po dva učitelja, ki sta na voljo posameznikom bodisi pri težavah ali pri uresničevanju potreb po dodatnem delu in napredku.

V minulem šolskem letu je poskrbel za povečanje svetovalne službe. Do tedaj

so na šolo prihajale t. i. mobilne specialne pedagoginje, ki pa so opravljeni uri morale nadaljevati pot k drugim učencem. Novi svetovalni delavki sta sedaj na voljo učencem ves čas, kar so učenci v minulem šolskem letu zelo cenili.

Vse povedano kaže na to, da mu je delo z otroki domače, da ga rad opravlja in ima rad otroke. To je gotovo odlična osnova za to, da lahko srčno vodi šolo, kjer so v središču učenci, dobri medsebojni odnosi in napredek po meri posameznika. V tem smislu se trudi za pozitivne odnose s starši, občinsko upravo in lokalno skupnostjo.

Želimo mu uspešno vodenje šole, v kateri se učenci in otroci dobro počutijo, je kolektiv uspešen, starši zadovoljni. Lokalna skupnost pa dobi od šole tisto, kar potrebuje.

Uredništvo

Prvi šolski dan v Biljah

Na Podružnični šoli v Biljah je 2. septembra šolski prag prvič prestopilo sedemnajst prvošolcev. Skozi špalir so odšli na igrišče, kjer so jim starejši učenci pripravili dobrodošlico s plesom in petjem. Nekaj vzpodbudnih besed sta jim namenila tudi ravnatelj **Tomaž Krivec** in župan **Mauricij Humar**. Nato so pogumno prestopili vrata, ki vodijo v svet znanja in se z avtobusom skupaj z učiteljicama **Nadjo** in **Moniko** odpeljali v prvi razred.

Nadja Ipavec Fabjan

Foto: arhiv šole

Sprejem prvošolcev v Mirnu

Na matični šoli v Mirnu je letos šolski prag prestopilo 18 prvošolcev. Učenci razredne stopnje so jih v špalirju pospremili s petjem in ploskanjem. Sprejela jih je učiteljica **Lučana Petrovič**. Prvošolci so dobili rumene rutke, da bodo bolj opazni in varni v prometu. Deklice so dobile še lutko Lili, dečki pa lutko Bineta, ki jim bosta pomagala pri učenju. Na šolski poti so jim zaželeli čim več veselih dogodivščin ter da bi se v njihovi sredini in v šolskih prostorih počutili prijetno.

Lučana Petrovič

Foto: arhiv šole

Sprejem prvošolcev na Podružnici Kostanjevica

Na Podružnici Kostanjevica je šolski prag prestopilo 12 prvošolcev. Šolarji in učiteljice so za prvošolce in njihove domače pripravili prijeten kulturni program. Vsem sta dobrodošlico zaželela ravnatelj OŠ Miren **Tomaž Krivec** ter župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar**.

Srečno našim prvošolcem in vsem šolarjem.

Nives Zelenjak

Foto: arhiv šole

Poletje v Vrtcu Miren

Letošnje poletje smo pričeli v Vrtcu Miren, kjer sta bili združeni enota Bilje in enota Miren. Strokovne delavke smo poskrbele za zabavne aktivnosti, ki so otroke spodbudile k spoznavanju novih prijateljev in novega okolja.

V poletnih dneh smo najprej čas preživljali na igrišču, nato pa smo se preselili v notranje prostore vrtca. Topli poletni dnevi so bili kot nalašč za igre z vodo, ki so otrokom prinesle veliko smeha in veselja. Poleg vodnih iger smo veliko peli in plesali, otroci so zelo uživali v ritmu glasbe.

Otrokom smo pričarali tudi malico v naravi, kjer so bili lahko otroci združeni med skupinami. Ta izkušnja je otroke navdušila, saj so se še bolj sprostili in na svežem zraku uživali v družbi svojih prijateljev.

Poletje v enoti Miren se je zaključilo, nova prijateljstva pa bodo otroci v naslednjih dneh gradili v enoti Bilje.

Neža Stubelj, Vrtec Miren
Foto: arhiv vrtca

Poletje v Vrtcu Bilje

Poletje je v vrtcu zabavno, polno različnih aktivnosti, ki so povezane z igro in raziskovanjem. V našem vrtcu poskrbimo, da se otroci zabavajo in se ob igri tudi kaj novega naučijo.

V vročih dnevih sta najbolj zanimivi vodna igra in igra »plaža«. Otroci imajo na razpolago različne pripomočke, ki jih potrebujemo na plaži: napihljive obroče, plavalne rokavčke, blazine, razna pokrivala ... V skupini so se zaigrali, se oblačili v oblačila, se pokrivali z različnimi pokrivali (kape s šilcem, slamniki, klobuki ...), »plavali«. Opazovale smo jih pri njihovi domišljjski igri in izvirnosti. Otroci so bili sproščeni in so zelo uživali. Na atriju smo jim dodale vodo v večji posodi in veliko manjših lončkov, žlic, mlinčkov za vodo ... Vodo so prelivali, šteli žlice vode, se malo pošpricali ...

Otrokom je tudi poleti omogočeno veliko proste igre. Večkrat si izberejo ustvarjalni kotiček, kjer rišejo, barvajo, režejo s škarjami, lepijo, gubajo, gnetejo in oblikujejo plastelin v različne figure. Nekateri se odločijo za sestavljanje puzzlov, zidanje s kockami, rajanje ob glasbi. V jutranjem času so otroci na igrišču, kjer se igrajo v peskovniku in na igralih.

V poletnih mesecih otroci navezujejo nove stike, tkejo prijateljstva, saj smo v isti enoti združeni otroci iz vseh enot vrtcev pri OŠ Miren.

Tudi poleti, ko je vroče, je v vrtcu lepo, zabavno, polno dogodivščin in novih izживov.

Adrijana Kodre in Mary Otilija Mrhar
Foto: arhiv vrtca

Nova poimenovanja skupin v vrtcih pri OŠ Miren

Počitnice so že za nami in tudi v vrtcu se pripravljamo na novosti.

Ob koncu avgusta so že potekale priprave na novo šolsko leto, ki bo prineslo nekaj novosti. Letos bodo skupine v vrtcih krasila nova imena.

V enoti Miren bodo skupine poimenovanje na morsko tematiko, in sicer: skupini najmlajših se bosta imenovali Želve in Hobotnice, skupini otrok drugega starostnega obdobja pa Delfini in Raki.

Enota Bilje bo letos obdana z afriškimi živalmi: najmlajši bodo Levi in Papagaji, ostali dve skupini pa Žirafe in Zebre.

V Opatjem selu bo skupina Mravljice, v Kostanjevici na Krasu pa bodo skupine Murenčki, Krtki in Čebelice.

Novo šolsko leto prinaša svežo energijo in navdušenje, saj bodo otroci skozi igre in aktivnosti še naprej raziskovali svet okoli sebe ter gradili pomembne veščine in prijateljstva.

Vesna Klančič, pomočnica ravnateljice za vrtce

Foto: arhiv vrtca

Otroci v svojem ritmu premagujejo izzive

V vseh enotah vrtca Miren poteka uvalno obdobje za nove otroke, kjer se ti v svojem tempu navajajo na nov življenjski

korak – obiskovanje vrtca. Zaposleni v vrtcu posvečajo veliko pozornosti individualnim potrebam otrok, kar omogoča, da se uvajanje odvija brez večjih težav in stresa. Posebej veseli smo, da večjih travm ali socialnih težav ni opaziti, kar priča o kakovostnem in skrbnem pristopu vzgojiteljev ter spodbudnem okolju, ki ga vrtce nudi.

Vključeni v naš vrtce so tudi otroci iz tujih držav, kar prinaša večkulturno obogatitev skupine. Otroci različnih narodnosti s svojo raznolikostjo prispevajo k strpnosti in razumevanju drugačnosti

že v zgodnjih letih, kar je pomembno za njihovo nadaljnje vključevanje v širše družbeno okolje.

V septembru strokovne delavke v vseh skupinah navajajo otroke na novo okolje in na pravila, ki jim bodo služila v vsakdanjem življenju. Prav zaradi tega smo se dogovorili, da bo prednostna naloga vseh vrtcev pri OŠ Miren »Kulturno obnašanje v vseh situacijah«.

Vesna Klančič, pomočnica ravnateljice za vrtce pri OŠ Miren

Foto: arhiv vrtca

Brezplačne popoldanske urice za otroke v Občini Miren - Kostanjevica

V vrtcu Miren bomo tudi letos organizirali »Vesele urice«. Zato vse starše iz naše občine obveščamo, da bodo od oktobra 2024 dalje organizirane brezplačne popoldanske urice za otroke, ki ne obiskujejo vrtca.

Namenjene so otrokom prvega in drugega starostnega obdobja. Dejavnosti bodo temeljile na kurikulumu za vrtce, kar pomeni, da bodo otroci skozi igro in sproščeno druženje razvijali svoje socialne, gibalne in ustvarjalne veščine.

Urice bodo potekale enkrat mesečno, izvajale pa jih bodo izkušene vzgojiteljice iz prvega starostnega obdobja. Dejavnosti bodo zelo zanimive in prilagojene potrebam najmlajših, saj bodo otroci v varnem in spodbudnem okolju spoznavali nove prijatelje, raziskovali svet okoli sebe in se skozi igro učili.

Plakati z vsemi potrebnimi informacijami bodo izobešeni v začetku oktobra po

občini, tako da bodo starši imeli dovolj časa, da prijavijo svoje otroke. Prijave se bodo zbirale pri pomočnici ravnateljice za vrtce OŠ Miren **Vesni Klančič**, ki bo na voljo prek elektronskega naslova, navedenega na plakatih.

Vabljeni, da svojim malčkom omogočite nepozabna popoldanska druženja, kjer bodo na zabaven način raziskovali svet okoli sebe in se učili novih stvari. Urice bodo za otroke zagotovo prijetna in poučna izkušnja.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na pomočnico ravnateljice za vrtce OŠ Miren, Vesno Klančič.

Vesna Klančič, pomočnica ravnateljice za vrtce OŠ Miren

Foto: arhiv vrtca

Spočita Hiša dobre volje novim izzivom naproti

Hiša dobre volje Miren s svojo ljubeznijo že deveto leto izpolnjuje svoje poslanstvo in dobrovoljcem in dobrovoljkam omogoča lepšo preživljanje dneva: odlična prehrana, prijazno osebje, radostna telovadba, sproščujoče uživanje na zračni terasi, diskretna nega, raznolika ustvarjalnost in nasploh prijetna družba omogočajo kakovostno preživljanje dni in brezskrbno razbremenitev svojcev.

Vas zanima, kako se imamo? Pridite nas obiskat! Dobili boste najboljšo kavo daleč naokrog, ob tem pa še dobro voljo in vse potrebne informacije. Veseli vas bomo! Vsak predsodek ali strah, ki spremlja prvi korak k nam, je odveč, saj v naši družbi le pridobite in lahko na novo zaživite. Vabljeni torej vsi, ki si želite olajšati in hkrati popestriti svoje dneve. Dobili boste vse, kar potrebujete za brezskrbno in prijetno življenje.

Že devet let tkemo trdne in tople vezi z lokalno skupnostjo, zato nas redno razveseljujejo različni obiski, nastopi in nasmehi. Vsake energije, ki prestopi naš prag, smo izjemno veseli, saj se kot starejši ljudje zavedamo, da je osamljenost nekaj, česar si ne želimo, in družba tisto, ki deluje na nas kot zdravilo. Vsak dan se iz srca nasmejemo, zapojemo in kaj lepega izvemo. Prav družba je tisto nekaj, kar nam na obraz nariše nasmeh, podari dnevu smisel in uresniči željo po novih dogodivščinah. Hiša dobre volje odpira okno v prekrasen svet prijateljavanja, ustvarjanja in tkanja prav posebnih medvrstniških vezi. In to je čudovito. Družbo pa nam je oplemenitil tudi prav poseben gost: naš nov prijatelj, maček Oli. Dnevi so tudi z njegovo mehko, nežnostjo in toplino še bolj barviti in minejo kot bi mignil. In kaj je najpomembnejše? Po kakovostno preživetem dnevu v odlični družbi se vrnemo v objem svojega toplega doma.

Kako lep je ta svet, ko se na poti srečajo pravi ljudje

Zgodba Olija, našega najlepšega roškota, je lepa zgodba. To je mucek, ki je že kot mladenič začel zahajati v Hišo dobre volje Miren. Očitno bolj ljudski, vaški maček, željan prave družine. In kaj je boljšega od tega, da te posvoji Hiša dobre volje? Na začetku je prihajal le na kak kratek obed, bežno igro z našimi dobrovoljci, kratko crtanje ... počasi in vztrajno pa je Hiša dobre volje postala njegov pravi dom. Danes ni dneva, ko se ne bi držal urnika: ob 7.00 obvezen zajtrk, božanje, spanje, igranje ... nato obvezno spanje, spanje ... pa še malo spanja ... in ves čas redno prezoziranje z ljubeznijo vseh, h katerim s svojim nasmejanim gobčkom nosi še dodatno dozo dobre volje. Sedaj je pri nas doma.

Veseli smo, da je to lepo Olijevo zgodbo prepoznala tudi Krajevna skupnost Miren, ki je spodbudila, da smo mucka posvojili kot odgovorna skupnost. Hvalježni smo predsedniku KS Miren **Tomažu Batističu** in članu **Jordanu Kogoju**, ki sta sprožila postopek, da smo Olija uspešno kastrirali in zaščitili pred zajedavci. Za to hvala tudi Zavetišču Oskar Vitovlje in Veterini Vipava, ki so pristopili na način, da smo mucku brez dodatnega stresa in skoraj nevede omogočili brezskrbno in varnejše življenje. Posebna hvala pa Jordanu Kogoju, tudi sinu našega dobrovoljca Milana, za to, ker je našemu Oliju zgradil pravo hiško, kamor se lahko zateče, ko naleti na zaprta vrata Hiše. In hvala vsem botrom in botricam,

ki vestno skrbijo, da je Oli lahko vedno sit in pocrkljan. Sedaj živi rajsko življenje, mi pa ga imamo neizmerno radi.

Dobrodošli! V oktobru bomo priredili veselico za naš rojstni dan in vas vabimo, da se nam pridružite, da skupaj nazdravimo življenju. Sicer pa smo odprti vsak delavnik od ponedeljka do petka med 7. in 17. uro. Vedno se lahko obrnete na strokovno delavko Tina Krog (tina.krog@dung.si, 051 605 699) ali na Hišo (hisa.miren@dung.si, 051 660 818). Zelo tople vabljeni in dobrodošli!

Tina Krog
Foto: arhiv Hiše

Olajšajmo si življenje z demenco z Društvom GO-Spominčica

September je mesec Alzheimerjeve bolezni in letosje potekal pod sloganom »Čas za ukrepanje proti demenci, čas za ukrepanje proti Alzheimerjevi bolezni«. Svetovni dan, ki ne obeležuje le Alzheimerjeve bolezni, ampak se posveti tudi ostalim vrstam demence, ki ne obrnejo na glavo le življenja obolelega, ampak tudi svojcev in skrbnikov. 21. septembra se ves svet spomni, da ni potrebno, da smo v tem čisto sami.

V Društvu GO-Spominčica za pomoč pri demenci severnoprimske regije smo svetovni dan praznovali s tradicionalnim Sprehodom za spomin. Z zahvalo: »Vsak, ki se spomni name, pa čeprav ga morda vedno znova pozabim, pričara kak lep spomin. Meni in sebi. Hvala za tvoj čas in ljubezen!«. Želeli smo poudariti, da ni pomemben le tisti čas, ki ga kot družba in stroka namenimo demenci in Alzheimerjevi bolezni, ampak da je izjemno pomemben tudi tisti čas, ki ga obolelim in njihovim svojcem lahko namenimo kot posamezniki.

Demenca je namreč še vedno tabu

Ljudje se stanj, ki jih ne razumemo, bojimo in se zadregam raje izognemo. Kar je povsem logično. Prav zato bi vam radi položili na srce, da je vsak pogovor, vsak stisk roke, vsak nasmeh in trenutek, ki ga namenimo osebi z demenco, pa čeprav se na prvi pogled zdi povsem nesmiseln, izjemno pomemben. Morda nas bo bolelo, da ne ve, kdo smo, morda bo pogovor povsem brez repa in glave, ampak to, da smo pristopili, kot bi pristopili nekoč, je zanj zlata vredno dejanje. Oseba z demenco je še vedno človek. Človek s čustvi. In prav na njihovih čustvih lahko naredimo ogromno. Zato se uprimo tabuju. Demenca ni kužna bolezen in bolj kot strah pred nesmiselom in zadrego imejmo pred očmi smisel, ki se skriva v vsakem dejanju ljubezni. To je tisto, kar osebe z demenco in njihovi svojci tudi najbolj potrebujejo: ljubezen, razumevanje, potrpežljivost in toplino. Pomoč in podporo. In čas, ki jim ga namenimo.

Pomoč Društva GO-Spominčica

Če potrebujete pomoč, napotke, podporo, informacije in znanje, se obrnite na Društvo GO-Spominčica. Gre za pomembno prostovoljno združenje različnih strokovnjakov, oseb z demenco ter njihovih svojcev in negovalcev ter prostovoljcev. V društvu nudimo pomoč in podporo v obliki individualnih pogovorov. Vsak mesec se srečujemo v skupini za samopomoč, organiziramo srečanja, predavanja, sproščene pogovore in

druge dogodke s ciljem ozaveščanja in senzibiliziranja družbe ter opolnomočenja svojcev. Hkrati pa se trudimo dvigniti kakovost življenja oseb z demenco.

Želimo si opolnomočiti ljudi, da bi prepoznali prve znake demence in pravočasno poiskali strokovno ter povsem človeško pomoč, ki lahko v življenju z demenco marsikaj spremeni. Najhuje je namreč ostati sam. Zato priporočamo vsem, da se obrnete na nas, da skupaj preverimo, kako bi si situacijo lahko olajšali. Priznati si, da potrebujemo pomoč, ni neuspeh, ampak zgolj priložnost, da nam bo lažje.

Z ozaveščanjem širše javnosti zmanjševati stigmo

Z ozaveščanjem širše javnosti si prizadevamo zmanjševati stigmo oseb z demenco ter njihovih svojcev. Prav zato gradimo na solidarnosti in sodelovanju ljudi v lokalnem okolju ter želimo na tak način pripomoči k boljšemu vključevanju oseb z demenco v družbi. Demenca je in bo del naše družbe in več kot bomo vedeli o njej, lepše, varnejše in lahkotnejše bomo skupaj živeli. Tudi zato smo sprejeli sodelovanje z Radiem Koper – novinarka **Mateja Grebenjak** je ustvarila serijo oddaj o demenci. Toplo priporočamo, da oddaje poiščete v arhivu RTV

Slovenija ali na naši Facebook strani in jim prisluhnete.

Z veseljem smo sprejeli tudi povabilo k sodelovanju z Občino Miren - Kostanjevica, ki se trudi ustvariti demenci prijazno občino. Naš skupen cilj je gradnja starejšim prijaznega okolja nasploh, zato si bomo prizadevali še naprej tudi doseči. Imejmo v mislih ... tisti čas, ki si ga vzamemo za to, da smo skupaj in naredimo nekaj dobrega zase in za druge, je hkrati dobra preventivna naložba. Tudi v izogib demenci.

Letos pa je za nas še posebej pomembno leto, saj praznujemo okroglih 20 let delovanja. Ob tej priložnosti bomo organizirali množico pomembnih dogodkov, na katere ste prisrčno vabljeni. Vse podrobnosti lahko najdete na naši FB strani, zato ste vabljeni, da nas spremljate tudi tam. Sicer pa nam pišite na go.spomincica@dung.si ali nas pokličite na 051 355 582. Dobrodošli.

Tina Krog

Društvo GO-Spominčica
za pomoč pri demenci
Severnoprimske regije
Gregoričeve ulice 18
5000 Nova Gorica
go.spomincica@dung.si / 051 355 582

Pritlikavi planeti v Osončju

Planet je astronomski izraz, ki je vsakemu od nas zelo dobro poznan. V Osončju pa imamo tudi mnogo drugih teles in mednje spadajo tudi pritlikavi planeti. Najznamenitejši med temi je Pluton, ki je bil še do nedavnega upoštevan kot planet.

Telo mora izpolnjevati tri pogoje, da ga lahko uvrstimo med pritlikave planete: krožiti mora okrog Sonca, ne da bi bil satelit drugega telesa, imeti mora dovolj veliko maso, da je okrogle oblike, in masa mora biti dovolj majhna, da ni počistil svoje orbite pred drugimi telesi.

Znameniti Pluton

Vemo, da Pluton gotovo izpolnjuje prva dva pogoja. Toda izpolnjuje tudi tretjega, saj se njegova orbita nahaja v t. i. Kuiperjevem pasu. To je območje Osončja onkraj Neptunove orbite, v katerem se nahajajo kometi in drugi ostanki materiala iz časov nastanka našega sončnega sistema.

Na Plutonovi orbiti in v njeni okolici se nahaja še mnogo drugih manjših teles, ki jih planet ni privlekel nase ali odbil. Najnovejša spoznanja iz podatkov sonde New Horizons pričajo, da ima Pluton skoraj gotovo ocean tekoče vode globoko pod površjem. Za tako majhen in od Sonca oddaljen planet je bilo to popolnoma nepričakovano.

Pritlikavi planet Ceres

Pluton pa ni Zemlji najbližji pritlikavi planet. Ta naslov pripada Ceresu. Odkril ga je **Giuseppe Piazzi** leta 1801 in je bil kategoriziran kot prvi odkriti asteroid, saj so že takrat ugotovili, da je telo pre-majhno, da bi lahko spadal med planete. Tudi ta kroži okrog Sonca in je okrogle oblike. Ker se njegova orbita nahaja ob

robu asteroidnega pasu, pa izpolnjuje tudi tretji pogoj.

Pred nekaj leti je to telo obiskala sonda Dawn. Na pričakovano goli površini so bili ponekod vidni beli madeži neznanega izvora. Trenutno ta pojav še ni v celoti pojasnjen, domneva pa je, da gre za kriovulkane, ki namesto magme bruhajo vodni led pomešan z različnimi snovmi iz notranjosti telesa, v Ceresovem primeru predvsem različnih soli.

Pritlikavi planeti

Do sedaj smo si ogledali dva najbližja pritlikava planeta, ne vemo pa še, zakaj je do vpeljave tega izraza sploh prišlo. V letu 2005 so astronomi odkrili novo telo nekoliko dlje od Plutonove orbite, ki mu je bilo skoraj enako po velikosti. Dali so mu ime Erida. Podobnih objektov pa so v kratkem odkrili še več. Zato je nastalo vprašanje, ali bi vsa ta novoodkrita telesa vključili v družino planetov ali bi ustanovili nov razred nebesnih teles, saj so bila vsa podobnih dimenzij kot Pluton ali manjša. Odločili so se za slednje.

Podobno orbito kot Pluton ima tudi planet Makemake. Najnovejša opazovanja s teleskopom Webb kažejo, da bi lahko tudi ta imel tekočo vodo pod površino. Podobno nakazujejo tudi opazovanja Eride. Pritlikavi planeti imajo lahko tudi zelo razpotegnjene orbite, kot velja za Sedno, ki je v najbolj oddaljeni točki od Sonca oddaljena skoraj tisočkrat več kot je razdalja med Zemljo in Soncem.

V sodobnem času odkrivamo vedno več teles na obrobjih Osončja, ki so potencialni kandidati za to kategorijo, v kateri je že dober ducat objektov. Ker so zelo oddaljeni in majhni, je njihovo opazovanje težavno in je potrebno veliko časa, da potrdimo odkritje.

Radijski teleskop v Novi vasi pri Opatjem selu

Na tej točki smo se iz najbolj oddaljenih predelov našega sončnega sistema vrnili spet na Zemljo, natančneje v naše domače kraje. V Mirnu namreč že več let načrtujemo in izdelujemo radijski teleskop, ki bo postavljen v Novi vasi pri Opatjem selu. Delo poteka v sklopu zavoda ZARAS. V lanskem letu smo skupaj z Astronomskim društvom iz Fare ob Soči zasnovali čezmejni projekt »Nebo onkraj meja«, ki je bil na razpisu malih projektov zavoda EZTS GO izbran za financiranje iz sklada Interreg. V ta projekt spada izgradnja vse potrebne podporne infrastrukture, ki bo služila upravljanju radijskega teleskopa, in ureditvi lokacije postavitve. Odprtje opazovalne postaje je predvideno za jesen 2024.

Na našem večeru seveda ni manjkalo glasbe, za katero so poskrbeli: **Ivana Marussi** in **Nika Pahor** s prečno flavto ter **Zarja** in **Pavel Pahor** s klavirjem. Po predavanju je sledilo opazovanje neba s teleskopi, ki ga je vodil **Mitja Klančič**. Z lastno izdelanimi modeli osončja je prikazoval tudi trenutne pozicije planetov in njihove orbite okrog Sonca. Pridružili so se nam tudi prijatelji iz astronomskega društva iz Fare ob Soči s svojim teleskopom, s katerimi bomo, v sklopu prej omenjenega čezmejnega projekta, sodelovanje še okrepili.

Andrej Brešan

Foto: Katarina Brešan

Vaški praznik sv. Vida na Vojščici

Sveti Vid goduje 15. junija in je zavetnik vasi Vojščica.

V čast zavetniku se je na Vojščici odvijal sedaj že tradicionalni vaški praznik. Druženje v naši legendarni dolini Kal je organizirala KS Vojščica v sodelovanju z ŠKTD Farjovca.

Obiskovalci so se lahko pomerili v nič kaj zahtevnih, a smeha polnih družabnih igrah štiričlanskih ekip. Čisto vsak obiskovalec je imel možnost nakupa katrel, s katerimi je svojo srečo preizkusil na tomboli. Trije dobitniki, ki so jim bile številke najbolj naklonjene, so prišli do res lepih in mikavnih nagrad. Na svoj račun pa so prišli tudi najmlajši, saj so zanje na prizorišču potekale ustvarjalne delavnice.

Samo dogajanje je povezoval predsednik društva in lokalni DJ Pato (vse v eni osebi). Večer pa so nam popestrili člani glasbene skupine Lenarti.

ŠKTD Farjovca

Spominska slovesnost ob 80-letnici požiga vasi Sela na Krasu

Sela na Krasu so majhna strnjena vas na robu kraške planote s čudovitim razgledom na Tržaški zaliv. V zgodovini vasi je 31. maj zapisan z velikimi črkami, kajti prav na ta dan leta 1944 so nemški okupatorji požgali vas in pregnali devet talcev. Ta dan je za domačine dan obujanja spominov na njihove prednike in zgodovino.

Tudi smo letos pripravili spominsko slovesnost ob 80-letnici požiga vasi in se spomnili na žrtve takratnih dogodkov. Proslava se je začela s prihodom praporščakov. Domačine in goste sta pozdravila župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar** in predsednik Krajevne skupnosti Sela na Krasu **Matej Ferfolja**. Slavnostna govornica prireditve je bila Primorka **dr. Ljubica Jelušič**, univerzitetna profesorica, političarka, bivša obrambna ministrica, trenutno podpredsednica Združenja zveze borcev NOB Slovenije.

Za bogat kulturni program pa so poskrbeli komenski pihalni orkester, moški pevski zbor iz zamejstva Fantje izpod Grmade, domači pevski zbor Zarja, učenci Podružnične osnovne šole Kostanjevica na Krasu, recitarka **Lejla Kolman Batagelj** ter otroci domačega društva TD Dren. Piko na i pa je na koncu s svojimi ritmi dodal še Duo Felicijan.

V celoto je dogajanje povezala **Polona Pahor**. Nastopajoči in povabljeni so se po koncu slovesnosti lahko okrepčali

in posladkali z dobrotami, ki so jih pripravile pridne roke domačih gospodinj. Slovesnost je bila pripravljena v sodelovanju z Občino Miren - Kostanjevica, Krajevno skupnostjo Sela na Krasu, Krajevno organizacijo ZB NOB Sela na Krasu ter Turističnim društvom Dren v sodelovanju z Združenjem borcev za vrednote NOB Nova Gorica.

Turistično društvo Dren

Dotik kamna 2024 – kamnoseška delavnica

Društvo Škrla Lipa je konec avgusta organiziralo kamnoseško delavnico Dotik kamna pod strokovnim vodstvom **Oštarinove Petre**, inženirke oblikovanja kamna, in **Luke Hareja**, absolventa kiparstva na ALUO Ljubljana.

Zjutraj so se zbrali pred vaškim domom Pr' Lunjavih, kjer so jih pogostili s kamnoseško dobrodošlico. Udeleženci, letos se jih je zbralo kar 17, so na triurni delavnici (letos se je zavleklo na 5 ur) v kamen vklesali razne motive – hišne številke, imena domačij, svarice ali motiv po izbiri. Po končani delavnici so svoje izdelke lahko odnesli s domov.

Člani društva Škrla so poskrbeli, da so se udeleženci za malico posladkali s kavo in kuhanimi štruklji, za kosilo pa so se, kot se za kamnoseke spodobi, okrepčali z domačo joto s klobaso.

Večina se je s kamnoseštvom srečala prvič. Nekaj je bilo tudi povratnikov, ki so želeli izdelke dokončati.

»Pričakoval sem, da mi bo šlo slabše,« je o svojih vtisih o delavnici pripovedoval eden izmed udeležencev. »Ko enkrat poskusiš, ugotoviš, kako lepo delo je oblikovanje kamna.« Tudi mentorja sta bila navdušena nad odzivom.

*Društvo Škrla, Lipa
Foto: Martin Kavčič*

Društvo upokojencev Bilje v Koper ob 1500-letnici omembe mesta

Konec avgusta smo se člani Društva upokojencev Bilje podali na izlet v Koper ob 1500-letnici prve omembe mesta.

Pot nas je vodila v Divačo, kjer smo obiskali Muzej slovenskih filmskih igralcev. Tu smo spoznali bogato zgodovino slovenskega filma in nekatere najvidnejše igralce, ki so zaznamovali našo filmsko dediščino. Razstava je bila navdihujoča, saj smo lahko podoživeli trenutke iz klasičnih filmov ter izvedeli marsikaj novega o življenju in delu teh izjemnih ustvarjalcev. Spoznali smo življenjsko in poklicno pot igralka Ite Rine, rojene 1907 v Divači, ki je v 30. letnih 20. stoletja kot igralka zaslovela po Evropi in svetu ter pustila neizbrisen pečat v svetu filmske umetnosti.

Koper je ob svoji 1500-letnici še posebej zaživel. Sprehodili smo se po slikovitih ulicah starega mestnega jedra, kjer smo občudovali arhitekturne znamenitosti, kot so Pretorska palača, stolnica Marijinega vnebovzvetja in Mestni stolp. Poseben čar Kopra je v njegovi bogati zgodovini, ki jo čutimo na vsakem koraku, pa tudi v prijetnem sredozemskem

vzdušju, ki nas je spremljalo med raziskovanjem mesta.

Izlet smo nadaljevali z obiskom lokalne oljarne, kjer smo se seznanili s procesom pridelave oljčnega olja. Gostitelji so nam predstavili različne vrste olja ter njihove posebnosti. Nekateri med nami smo si privoščili tudi nakup steklenice sveže stisnjene olja, da bomo lahko tudi doma uživali v okusu Istre.

Naša pot se je zaključila v Senožečah na poznem kosilu. V prijetnem ambientu gostilne smo uživali v okusnih jedeh iz lokalnih sestavin.

Izlet je bil poln novih doživetij, druženja in smeha, zato se že veselimo naslednjega. Upokojenci smo dokazali, da kljub letom znamo uživati življenje in se z veseljem podajamo na nova raziskovanja.

Besedilo in foto: Tatjana Klančič

60 skupnih let Vladimirja in Marije Lukežič

Še edini frnazarški par v Biljah, ki je »cegu« (opeko) delal na roke, sta avgusta praznovala 60 let skupne življenjske poti. 88-letni **Vladimir** in 87-letna **Marija** sta si večno ljubezen obljubila 22. 8.1964.

V tem času sta se jima rodila dva sinova, pet vnukov in pet pravnukov. Njun praznik sta praznovala v družinskem krogu in s postavitvijo partona – kot se za poroko spodobi.

Vse dobro jima želimo še naprej svi domači.

Spisala vnukinja Laura

Društvo upokojencev Bilje v Kamniku

Društvo upokojencev Bilje je organiziralo izlet v čudovito mesto Kamnik in njegovo okolico.

Najprej smo našo vedoželjnost posvetili gradu Zaprice, kjer smo si ogledali renesančni muzej. Bili smo navdušeni nad bogato zbirko zgodovinskih predmetov in nad razstavami, ki prikazujejo življenje v preteklosti. Sprehod po grajskem parku je še dodatno obogatil naše navdušenje, saj smo bili nagrajeni z lepim vremenom in s čudovitim razgledom na Kamnik.

Pot smo nadaljevali do Mestnega trga, kjer smo občudovali arhitekturo in živahnost mestnega središča. Ogledali smo si cerkev Marijinega oznanjenja, ki je s svojo čudovito notranjostjo in bogato zgodovino pritegnila posebno

pozornost. Sledil je obisk Stolnice sv. Jakoba, kjer smo si ogledali tudi kapelo Božjega groba; ta je s svojo mističnostjo in zgodovinsko vrednostjo vse navdušila.

Posebno doživetje je bil tudi obisk knjižnice v frančiškanskem samostanu. Knjižnica, polna starodavnih knjig in rokopisov, je prava zakladnica znanja in kulturne dediščine. Frančiškanski menih nam je prijazno razkazal prostore, predstavil zgodovino samostana ter pomen knjižnice skozi stoletja.

Po krajšem premoru smo se odpravili v Tehniški muzej Bistra, kjer smo si

ogledali izjemno zbirko Titovih avtomobilov. Člani društva smo bili navdušeni nad prikazom tehničnega napredka in zanimivimi zgodbami, povezanimi s temi zgodovinskimi vozili. S svojo bogato zbirko in čudovito lokacijo v objemu narave ponuja muzej Bistra edinstveno izkušnjo za vse obiskovalce.

Izlet je bil za vse člane društva nepozaben. Spoznali smo bogato kulturno dediščino Kamnika in njegove okolice ter se ob tem še dodatno povezali. Vsi se že veselimo naslednjega izleta, ki nam bo zagotovo prinesel nova doživetja in lepe spomine.

Besedilo in foto: Tatjana Klančič, predsednica Društva upokojencev Bilje

Na Cerkljanskem

Zaskrbljeni smo sledili vremenski napovedi, ki je vztrajno prikazovala na Cerkljanskem deževno vreme. Toda zjutraj pred odhodom je na Krasu pihalo – torej le ne bo deževno.

Po Soški dolini in dolini Idrijce nas je spremljalo oblačno, toda suho vreme.

Po serpentinasti cesti smo se dvignili do vasi Šebrelje, ki leži na slikoviti planoti na približno 600 m nadmorske višine. Tam nas je pričakal vodnik v kratkih rokavih in nas sprejel odete v bunde in z raznimi naglavnimi pripomočki. Najprej smo se sprehodili do cerkvice sv. Ivana, kjer nam je poleg razlage okoliških vasi in hribov – panorama je bila zares čudovita – predstavil zgodovino kraja. Nato smo se spustili po sicer z jeklenicami in mrežo varovani stopničasti stezi do Babje jame. Čestitam našim upokojencem, ki so se izkazali kot pravi hribolazci. V jami smo se rokovali z medvedjimi kostmi in zobmi starimi več deset tisoč let. O najstarejši piščalki pa je bil prikazan film, kjer smo lahko spoznali, kako je piščalka v kameni dobi narejena in za kaj so jo uporabljali.

Polni vtisov smo se podali proti Cerknemu, kjer nas je v muzeju pričakalo prijazno osebje. Kustosinja je predstavila pomen posameznih zbirk.

Muzejska sodelavka pa nas je popeljala po oddelkih. Videli smo pripomočke iz bolnice Franja s filmsko predstavitevijo, predstavitev cerkljanskih lafarjev – znanih pustnih šem s kratkim filmčkom in razstavo čipk s tega področja.

Nato smo se po panoramski poti skozi vasice in zaselke podali proti Zakojci. Vodnik nas je po travnati stezi vodil do Bevkove domačije. Ob zapečku nas je

peljal po Bevkovih življenjskih poteh in po njegovi zapuščini. Kar nekaj naših članov se je z njim osebno srečalo.

V bližnji gostilni Pri Flandru so nas pričakali s kančkom različnih žganj in obloženimi kruhki – vse iz domače šrambe. Silvanu so priskrbeli harmoniko in pesem se je razlegala po vasici.

Vojko
Foto: osebni arhiv

Občinsko srečanje upokojencev v Selah na Krasu

V začetku junija 2024 smo se upokojenci s Krasa, iz Mirna in iz Bilj zbrali na družabnem srečanju v Selah na Krasu.

Dan je bil rekreativno zastavljen. Najprej nas je na igrišču sprejel predsednik **Zvonko Ferfolja** in nam obrazložil potek dneva: pohod do črpališča vode iz Klaričev ter povratek do osmice Krčar. Ob tem nas je nagovoril tudi župan **Mauricij Humar**. Ogledali smo si tudi lepo urejen kamp za avtodome, kjer je bilo že kar nekaj dopustnikov.

Po pešpoti smo se odpravili do črpališča. Vzpenjali smo se po pokošeni krasški gmajni tako, da je bila hoja ob kramljanju zelo prijetna. Ob prihodu na vrh nas je odgovorni na vodovodu razdelil v tri skupine, saj se nas je zbralo kar 114 upokojencev. V zgradbi je bilo prijetno hladno, le hrupno, saj morajo stroji delati brez prestanka. Vodo, ki jo potegnejo iz Klaričev, je potrebno ustrezno prečistiti,

nakar gre po ceveh čez ves Kras in tudi do Kopra. Njim gre zahvala, da imamo dobro pitno vodo tudi na pipi.

Druga skupina se je odpravila na ploščo, od koder vzletajo zmaji. Na robu se lepo vidita mejni prehod Gorjansko in vas Brestovica. Po isti poti smo se vrnili na osmico pri Krčarju, kjer so nas že čakale pripravljene mize. Gospodinja

Suzana je pripravila pečenko s krompirjem in zeljem in za posladek štrudelj. Bili smo ravno prav lačni in dobro pripravljena hrana nam je zelo teknila. Tako smo se okrog petnajstih začeli razhajati.

V sozvočju z naravo in sami s seboj smo preživeli lep dan.

Nives Urdih
Foto: osebni arhiv

Balinarski turnir TŠD Orehovlje

Konec junija letos se je v Javi odvijal tradicionalni balinarski turnir. Tokrat je bil prav poseben, saj smo obeležili 30. obletnico balinišča v Športnem parku Java. Le-to je bilo namreč odprto 15. maja 1994.

Predtekmovanje je potekalo v Opatjem selu. Za uvrstitev so se borile ekipe: Lokev, Orehovlje 2, Opatje selo in Renče. Drugo predtekmovanje je potekalo v Športnem parku Java, kjer so se pomerile ekipe: Branik, Orehovlje 1, Šempeter in Vrtojba. V polfinalu, ki se je odvijal v Orehovljah, so igrale štiri ekipe: Branik, Opatje selo, Orehovlje 1 in Renče.

Prvo mesto je dosegla ekipa iz Opatjega sela, drugo ekipa Orehovlje 1, tretje si je prislužil Branik, Renče pa so pristale na četrtem mestu. Turnir je potekal tudi kot Memorialni turnir za Marina Plesničarja. Velika zahvala za turnir gre donatorju **Dariu Bizjaku** iz Orehovelj.

Že vnaprej se veselimo prihodnjih srečanj, kjer se lahko v prijateljski tekmovalnosti srečamo ter krepimo zdrav duh v zdravem telesu. Balinarska ekipa se namreč udeležuje različnih turnirjev, medobčinske balinarske lige in zimske goriške lige.

Obnova MIZ KS Orehovlje

Svetniki KS Orehovlje s pomočniki – svojci so izkoristili letošnjo sončno aprilsko soboto za koristno in prepotrebno delovno akcijo – obnovo naših gasilskih kompletov miz in klopi, ki so bile že v slabem stanju.

S skupnimi močmi in v sproščenem vzdušju so dali mizam novo življenje. Mize je bilo potrebno dodobra počistiti in pobrusiti – in ker je bila pomlad, so dobile tudi novo živahno zeleno barvo. Verjamemo, da bodo zdaj lahko še velika let služile svojemu namenu.

Andreja Vizintin

Foto: Andreja Vizintin in arhiv društva

FASADNI SISTEMI

OMETI

TLAKI

MAVČNI SISTEMI

HIDROIZOLACIJA TERAS

ZUNANJA UREDITEV

TRGOVINA Z GRADBENIM MATERIALOM

Gradite z NAMI!

ELKOR

Naj bivanje postane užitek.

www.elkor.si

05 30 32 140 ali 041 366 768

Nikole Tesle 12a, ŠEMPETER PRI GORICI

Znova obujeni nogometni turnir na travi bo postal tradicija

V Opatjem selu je podmladek Motošportnega kluba AKT pod vodstvom **Davidu Zavadlava** obudil dolgo let dremajočo tradicijo nogometnih turnirjev na travi v dolini na prireditvenem prostoru Prvomajskem.

Sredi junija se je na prireditvenem prostoru zbralo sedem ekip iz okolice in zamejstva, ki so si skušale priboriti pokal zmagovalcev 1. nogometnega turnirja na travi. Igro je spremljajo budno oko sodnika in tribuna navdušenih navijačev, ki so zavzeto spodbujali svoje favorite.

Končni izid tekem je pokazal, da so tri najboljše ekipe, ki so si prislužile stopničke: ekipa Drinky iz Mirna (3. mesto), Hajti Frib z igralci iz Kostanjevice in Komna (2. mesto) in zmagovalci, domači Pilaštr AKT (1. mesto).

Ekipam iskrene čestitke, vabljeni ponovno naslednje leto.

Motošportni klub AKT

Nogometni turnir Kostanjevica 2024

V Kostanjevici na Krasu je domače društvo ŠKTD Fajti hrib organiziralo že tradicionalni nogometni turnir na travi.

Konec junija se je na prireditvenem prostoru zbralo 12 ekip iz širše okolice in zamejstva, ki so si skušale priboriti pokal in denarno nagrado za najboljša štiri mesta. Igro je spremljajo lepo število gledalcev in navijačev.

Podelitev je po turnirju vodil predsednik društva in podelil nagrade naslednjim ekipam: Mesnici Tošč (4. mesto), Mihi Abramcu Apče (3. mesto), Prevozništvu Klaut (2. mesto) in No name, ki so si z lepo igro zasluženo priigrali pokal

za 1. mesto in s tem največjo nagrado. Pokale so prejeli tudi najboljši igralec, strelec in vratar na turnirju.

Po podelitvi je potekalo druženje ob glasbi DJ Baromata.

Ekipam iskrene čestitke, vabljeni ponovno naslednje leto.

Besedilo in foto: ŠKTD Fajti hrib

Vojščička fešta n'mivki

Za nami je še en nepozaben turnir v odbojki na mivki. Hvala vsem, ki ste se udeležili turnirja in hvala vsem zvestim navijačem.

Rezultati turnirja:

1. mesto: Pingvini z Madagaskarja
2. mesto: Srečni
3. mesto: Srečni na kvadrat

Brez žive glasbe ni pravega žura, zato so tokrat premierno igrali skupina Mižerja, ki jo sestavljajo Vojščička dekleta in fantje. Bili ste izjemni. Plesalo in pelo se je do jutranjih ur. Hvala, skupina Mižerja. Ponosni smo, da imamo tako zasedbo v vasi.

Člani skupine Mižerja: **Dani Masten, Tamara Harej, Domen Marušič, Klemen Marušič, Miha Spačal, Leja Keber, Luka Černe.**

Hvala **Zali Černe** za fotke in hvala društvu Charli events za ozvočenje.

ŠKT Farjovca

40 let Športnega društva KRAS Opatje selo

Športno društvo KRAS Opatje selo deluje neprekinjeno od ustanovitve leta 1984. Če je v prvih letih nogomet prednjačil pred balinanjem, se je stanje kmalu spremenilo.

Tako je balinanje postalo glavna dejavnost društva. Od ustanovitve društva balinarji neprekinjeno igrajo v Območni balinarski zvezi Nova Gorica. Takoj po ustanovitvi je bilo na prireditvenem prostoru v Opatjem selu zgrajeno dvo-stezno balinišče. Vsa leta se ob lepem vremenu balinarji redno rekreirajo, in to kar v lepem številu. Starostna struktura balinarjev je zelo pisana. Tudi nivo igre se je skozi leta dvigal. Če so bile osvoje-ne igre v prvih letih izjema, so balinarji v zadnjih letih dosegli kar visok nivo.

Praznovanje visokega jubileja društva

Osrednji dogodek praznovanja obletnice je bil zadnja sobota v avgustu. Ta dan so v društvu izvedli tradicionalni mednarodni balinarski turnir trojk. Po turnirju so se predstavili mladi balinarji, ki so med počitnicami obiskovali šolo balinanja pod okriljem društva.

Potem so zaslužni člani prejeli zahvalo za svoj trud, zmagovalne ekipe pokale, vseh 10 sodelujočih ekip pa spominsko plaketo. Ob koncu je župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar**, ki je sodeloval tudi pri podelitvah, spregovoril nekaj spodbudnih besed. Poudaril je, da je balinanje pri nas že dolgo prisotno in da ga ob pogledu na mlade balinarje veseli, da bo tako ostalo še dolgo. V ta namen je občina pripravila v okviru ureditve prireditvenega prostora idejno rešitev za pokritje balinišča v Opatjem selu.

Matjaž Marušič
Foto: osebni arhiv

ŠD Gas Kras na krilih zmag v dirkaško jesen

Članice in člani ŠD Gas Kras tudi v letošnji tekmovalni sezoni odlično nastopajo na dirkah za DP Slovenije tako v rallyju kot na gorsko hitrostnih dirkah. Po nekoliko previdnejših nastopih na prvih tekmovanjih so v nadaljevanju močno pritisnili na plin in vitrine kraškega kluba obogatili s številnimi novimi pokali. Najuspešnejši so Sanja Smrdelj, ki na GHD niza zmage v konkurenci voznic, ter posadka Martin Čendak – Jakob Markežič, ki na rallyjih trenutno nimata konkurence v Diviziji 2.

V DP Slovenije v gorsko hitrostnem avtomobilizmu je letos v izjemni formi **Sanja Smrdelj**. Njen zahtevni dirkalnik Zastava Yugo Integrale deluje odlično in njegova voznica žanje sadove trdega dela celotne ekipe. V vseh letošnjih nastopih je suvereno slavila v konkurenci voznic, ob tem pa si je v PF skupini 2 privzila eno drugo ter tri tretja mesta. V razvrstitvi prvenstva te skupine je na drugem mestu z zajetno prednostjo pred zasledovalci, v generalni razvrstitvi pa je na 9. mestu. V tej skupini je **Bogdan Černač** (Zastava Yugo 1,8 proto) nastopil le na dveh dirkah, a obakrat zasedel odlično 2. mesto. Še bolje kaže **Dejanu Mašeri** v PF skupini 1, kjer je v vodstvu, čeprav letos še ni zmagal. Ima pa na svojem računu drugo in dve tretji mesti ter spretno izkorišča težave tekmecev v sicer zmogljivejših dirkalnikih. Le en nastop je letos opravil **Mitja Demšar** (Škoda Feliciaprot), a nakazal visok potencial avtomobila in voznika. Tudi **Erik Maglica** (Škoda Fabia 1,4 16V) je z dvema nastopoma in enim četrtim mestom zdaj veliko bolj nasmejan, kot je bil zaradi številnih okvar na začetku sezone.

Tudi v rallyju je slika odlična. Predvsem zaradi **Martina Čendaka** in **Jakoba Markežiča** (Opel Corsa rally4).

Potem ko jima je zmago na prvi dirki letos odnesla majhna napaka tik pred ciljem, sta v nadaljevanju vozila brezhibno in nanizala tri prepričljive zmage v Diviziji 2, kjer tekmujejo avtomobili s pogonom na en par koles. Za češnjo na torti pa sta dodala še 3. mesto v generalni razvrstitvi Rallyja Dolina zelenega zlata v Žalcu. To ju je postavilo na izjemno 3. mesto tudi v trenutni skupni uvrstitvi DP Slovenije v rallyju. **Jernej Fakin**, **Klemen Rončel**, **Kristijan Ravbar** in **Ambrož Kavs** so letos nastopili le po enkrat, veseli pa povratek slednjega po kopici težav. V najmanjši Diviziji 1 redno zelo dobro nastopata **Rene** in **Aljaž Černigoj** (Opel Adam 1,6cup), ki sta letos enkrat stopila na zmagovalni oder, a sta višje ud njihju uvrščena **Domen** in **Klara Slejko** (tudi Opel Adam 1,6cup). Nastopila sta le dvakrat, a z zmago in drugim mestom še vedno zasedata 3. mesto v diviziji.

A tekmovalna sezona je še dolga, saj čaka voznice in voznike ŠD Gas Kras v septembru in oktobru kar nekaj pomembnih nastopov. Razlogov za optimizem pa je še naprej veliko in gotovo bodo tudi v jesenskem delu še velikokrat razveselili sebe, svoje ekipe in številne zveste navijače.

VK

30 let Športnega društva Grive

Športno društvo Grive že vrsto let združuje ljubitelje športa in rekreacije ter skrbi za pestro in aktivno dogajanje v kraju.

Naše sodelovanje je usmerjeno v organizacijo različnih športnih in družabnih dogodkov, ki pritegnejo številne udeležence vseh starosti.

Turnir v malem nogometu

Ena glavnih dejavnosti društva je organizacija turnirjev v malem nogometu. Ti turnirji so postali tradicionalni in se vsako leto odvijajo v prijateljskem in tekmovalnem duhu. Letošnji turnir je bil še posebej poseben, saj je društvo praznovalo 30. obletnico tega dogodka. Jubilejni turnir je privabil številne ekipe in gledalce, ki so lahko uživali v napetih tekmah in vrhunski nogometni igri.

Pohod na Cerje

Poleg nogometnih turnirjev društvo organizira tudi pohod na Cerje, ki je priljubljen med ljubitelji narave in pohodniki. Ta dogodek je priložnost za druženje

na svežem zraku, spoznavanje naravnih lepot ter krepitev telesne pripravljenosti.

V društvu si prizadevamo za vključevanje mladih v svoje aktivnosti, saj verjamemo, da je šport ključnega pomena za zdrav razvoj in socializacijo mladih.

Zato mlade vabimo, da se pridružijo društvu, sodelujejo v turnirjih, na pohodih in drugih dogodkih ter tako aktivno prispevajo k bogatemu društvenemu življenju.

*Taja Klančič
Foto: arhiv društva*

30. malonogometni turnir na Grivah

Grive so predzadnji vikend junija gostile že tradicionalni, jubilejni 30. malonogometni turnir, ki je znova združil športne navdušence.

Turnir je potekal tri dni in je privabil številne ekipe in gledalce, ki so uživali v tekmah, športnem duhu in druženju.

Po treh dneh napetih tekem se je turnir zaključil z velikim finalom, ki je postregel z izjemno predstavo najboljših ekip. Po finalu je sledila svečana razglasitev zmagovalcev, kjer so bili podeljeni pokali najboljšim ekipam ter posameznikom, ki so izstopali s svojimi igrami.

Po razglasitvi zmagovalcev se je športni duh prelevil v pravo veselico. Zbrana množica se je preselila na prizorišče, kjer je bila organizirana zabava, ki jo je otvorila priljubljena glasbena skupina Zvita feltna. Njihovi hiti so napolnili plesišče in ustvarili nepozabno vzdušje. Za glasbene užitke je poskrbel tudi DJ Riki.

30. malonogometni turnir na Grivah ni bil zgolj športni dogodek, temveč prava skupnostna prireditev, ki je združila ljubitelje športa in dobre glasbe.

*Taja Klančič
Foto: arhiv društva*

Rokometno srce Goriške

Rokometni klub Šempeter-Vrtojba je sezono 2023/2024 obeležil konec junija z »rokometno fešto«, ki je združila mlade športnike, starše, trenerje in širšo skupnost. Dogodek je zasnovan kot celodnevna prireditev, na kateri je poleg tekmovalnosti in zabave prisotna tudi dobrodelnost. Slednja je namenjena pomoči za zagotovitev dodatne rokometne opreme vsaj eni šoli v šolskem letu. Pri tem so ključna sredstva donatorjev.

Dopoldanski del zaključnega dogodka v juniju je bil namenjen turnirju mini rokometu, ki ga klub redno organizira pod sloganom »Rokometna raketa«. Otroci iz osnovnih šol, na katerih potekajo v organizaciji Rokometnega kluba Šempeter-Vrtojba brezplačni krožki pod imenom »Rokometna abeceda«, so imeli priložnost pokazati med letom pridobljeno znanje, obogateno tudi z znanjem, pridobljenim na turnirjih.

V drugem delu programa so se dekleta, ki tekmujejo v klubu, na ekshibicijskih tekmah pomerila s starši in trenerji, kar je ustvarilo posebno vzdušje ter dodatno povežalo klubsko skupnost. Prireditvi so prisostvovali tudi predstavniki sponzorjev, predstavniki šol in župana Občin Šempeter - Vrtojba in Renče - Vogrsko. Oba sta pohvalila široko zastavljeno delo kluba, ki spodbuja zdrav življenjski slog in omogoča razvoj najbolj nadarjenih športnikov v tekmovalnem duhu. Dogodek se je zaključil s podelitvijo priznanj najbolj aktivnim prostovoljkam in prostovoljcem iz kluba.

Rokometna abeceda

»Rokometno abecedo« je v šolskem letu 2023/2024 obiskovalo kar 205 otrok na enajstih osnovnih šolah na Goriškem:

v Dornberku, Prvačini, Desklah, Šempetru, Renčah, Biljah, Mirnu, Vrtojbi, Braniku, Šempasu in na Vogrskem. Podobno bo tudi v sezoni 2024/2025, najverjetneje pa bodo krožki potekali tudi na OŠ Milojka Štrukelj in OŠ Bukovica. Ob sredah poteka vadba v Športni dvorani v Šempetru (bivši HIT) med 18.00 in 19:30. Za dekleta do desetega leta starosti je vadba brezplačna. Vse informacije klub sproti objavlja na svoji Facebook strani.

Pomanjkanje športne opreme

Trenerji, ki izvajajo brezplačne rokometne krožke po osnovnih šolah, so pri delu z otroki opazili, da precej šolam primanjkuje športne opreme. Zato so v klubu pognali dobrodelno akcijo »Rokometno srce Goriške – zberimo opremo in zgradimo prihodnost«, katere cilj je vsako leto z donacijami zagotoviti dodatno rokometno opremo vsaj eni šoli.

Na akcijo Rokometnega kluba Šempeter-Vrtojba sta se v sezoni 2023/2024 odzvali dve podjetji; Spintec in Bolton Adriatic. Z njuno pomočjo je zagotovljena dodatna rokometna oprema za izvajanje krožkov v osnovnih šolah na Vogrskem, v Bukovici in v Prvačini. Vsaka izmed omenjenih šol prejme dva

zložljiva gola, petnajst žog, dvaindvajset majic in stožce za postavljanje poligonov.

Rokometni klub Šempeter-Vrtojba vabi dekleta, ki jih veseli rokomet, da se pridružijo tej zagnani rokometni družini. Dekletom, ki se na novo pridružijo klubu, je omogočena enomesečna brezplačna vadba. Vpis je možen čez celo leto. Več informacij: 040245348, info@rk-sempe-tervrtojba.si.

*Boštjan Bremec, predsednik kluba
Foto: arhiv kluba*

Jesenski sprehodi

Jesen je čas za sprehode po blatnem gozdu, brcanje skozi kupe hrustljivih zlatih suhih listov in skakanje po lužah. Čeprav so jesenski sprehodi s psom lahko lepi, je pomembno, da se zavedate sezonskih nevarnosti, ki bi lahko otežile ali celo škodile vašemu psu.

Krajši dnevi, daljše noči

Ker se dnevi jeseni krajšajo in je ob popoldanskih sprehodih že mrak, je dobro, da postanete vi in vaš pes bolj vidni. Prometne nesreče so pogostejše v temnejših mesecih, zato psa ne pozabite sprehajati v odsevnih oblačilih ali mu dajte svetle odsevne ovrtnice ali svetleče povodce. Preverite tudi, če nosi identifikacijske oznake in ali so podatki o mikročipu vašega psa v registru posodobljeni, v kolikor se izgubi, ko se zmračí.

Luže

Jeseni so pogosta obdobja obilnega deževja, takrat se v gozdu napolni marsikatera luknja. Luže so privlačne za pse, saj se v njih radi skopajo ali pa se odžejajo, vendar pa lahko vsebujejo snovi, ki so za našega ljubljence nevarne, kot sta giardia in bakterija leptospira. Poleg tega pa se ob gozdnih potokih in manjših izvirih jeseni pojavlja močerad, ki s svojim značilnim črno-rumenim vzorcem že od daleč opozarja na svojo nevarnost. Močerad ima namreč po cellem telesu žleze, ki izločajo strup, ta je za pse lahko usoden.

Odpadlo sadje

Ko se zrak jeseni začne ohlajati, z mnogih dreves začnejo odpadati plovci. Nekatera semena, peške in koščice sadja (jabolka, slive, grozdje itd.) vsebujejo toksine, zaradi katerih lahko pes zbolí. Poleg tega pa lahko prezrelo sadje spleni ali začne fermentirati in s tem škoduje zdravju vašega psa, če jih zaužije.

Želod

Želod vsebuje vrsto toksina, ki lahko pri vašem psu povzročí želodčne težave. V večjih količinah ali ob rednem uživanju lahko tanini povzročijo tudi odpoved ledvic in jeter. Zeleni želod vsebuje največ taninov in je bolj strupen kot rjavi. Poleg tega, da so želodi strupeni, se lahko tudi zataknejo v črevesju psa in povzročijo hujše zaplete.

Divji kostanj

Ta trda sijoča semena vsebujejo toksin, ki pri psih povzročá želodčno-črevesne

težave. Kostanji imajo grenak okus, ki preprečuje, da bi jih psi pojedli veliko. Če ga zaužije v večjih količinah, lahko toksin povzročí resnejše posledice, v redkih primerih pa je lahko celo smrtonosen. Lupine so velike in trde in lahko povzročijo, da se pes z njimi zaduši ali pa mu povzročí zaporo črevesja.

Gobe

Čeprav so nekatere vrste divjih gliv užitne, jih je pogosto težko ločiti od strupenih. Če pes poje neznan gobo, se lahko slabo počuti. Nekatere vrste povzročijo le blage želodčne težave, druge pa so lahko smrtonosne. Nekateri povzročijo toksične učinke v nekaj minutah, drugi pa lahko trajajo dneve ali, v redkih primerih, tedne.

Če vaš pes poje neznan divjo gobo, ga takoj odpeljite k veterinarju. Če je mogoče, prinesite s seboj fotografijo zaužite gobe. Če imate vzorec, ga dajte v papirnato vrečko ali previdno zavijte v papir. Gob ne zavijajte v plastiko ali plastično vrečko, saj to povzročí hitrejšo razgradnjo vzorca in oteži njeno prepoznavanje.

Zunanji zajedavci

Bolhe in klopi tudi jeseni ne počivajo. Psi se lahko okužijo preko drugih živali ali preprosto bolhe skočijo nanj na sprehodu. Klopi in bolhe pa poleg tega, da se hranijo s krvjo vašega ljubljence, prenašajo različne bolezni. Zunanje zajedavce je enostavno preprečiti z uporabo sredstev za preprečevanje infestacij.

Noč čarovnic

Noč čarovnic je lahko stresen čas za nas in naše pse. Triki ali posladki, ne navadni kostumi in srhljivi okraski so za vašega psa vznemirljivi, medtem ko je veliko čokolad in sladkarij po hiši zanj lahko nevarno. In čeprav se zdi, da je kuža oblečen v bučo ali malega pajkca simpatičen in hecen, se sam v kostumu prav nič ne veseli.

Sezona lova

Pri nas se lovna doba navadnega jelena in damjaka ter srno začne okvirno

1. septembra in traja do 31. decembra. V lovni sezoni moramo biti previdni, da imamo ob obisku gozda psa stalno pod nadzorom. Če slišimo strel v bližini, pa je morda bolje, da se umaknemo iz gozda. Pomembno je, da upoštevamo gozdni bonton in psa, ki ne zna 100 % odpoklica, ne spuščamo.

Strup za podgane in miši

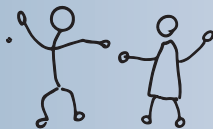
Jeseni pripravljamo ozimnico, pri tem pa začnejo vdirati v hiše tudi miši in podgane, ki poleg hrane iščejo tudi toplejši prostor za mrzle zimske dni. Strupi za miši in podgane so zasnovani tako, da so privlačni za glodavce, vendar imajo pogosto dober okus tudi za pse. Zastrupitev lahko povzročí notranje krvavitve ali celo smrt. Če uporabljate katerega od teh strupov, se prepričajte, da so na mestih, kjer jih vaš pes ne more doseči.

Sajenje spomladanskih čebulnic

Če jeseni sadite spomladi cvetoče čebulnice, ne pozabite pozorno opazovati svojega psa, medtem ko se ukvarjate s sajenjem. Rastlinske čebulice običajno vsebujejo več koncentriranih količin toksinov kot drugi deli rastline, zato imajo poleg slabosti in razdraženega želodca tudi resnejše posledice.

Kljub nevarnostim pa je obisk gozda še vedno prijeten, saj je to je čas, da skupaj s psom izkoristimo še zadnje tople dni. Mi bomo uživali ob nabiranju gob ter kostanja, naš kuža pa pri skakanju na svežem jesenskem zraku med krošnjami pisanih dreves.

Jana Zavrtanik, dr. vet. med.

**Dogodek ob 30. letnici
delovanja Občine
Miren-Kostanjevica**

OBČINSKE ŠPORTNE IGRE, OPATJE SELO 2024

ŠOBOTA, 5.10.2024

od **14.30** dalje:
Kotiček za najmlajše in otroška
animacija

DJ NIKKI

14.30-18.00
Uradna otvoritev
občinskih športnih iger, igre
brez meja

KINGSTONI

19.00 - 01.00
Večerna zabava!

